

ŠIAULIŲ UNIVERSITETAS
MENŲ FAKULTETAS
MUZIKOS TEORIJOS IR PEDAGOGIKOS KATEDRA

RAIMUNDAS RADAVIČIUS

**EMIGRACIJA IR MENINĖ KULTŪRA: MAŽEIKIŲ
RAJONO ATVEJO TYRIMAS**

MAGISTRO DARBAS

Darbo vadovas
doc. dr. V. Žalys

Šiauliai, 2014

BAIGIAMOJO DARBO SAŽININGUMO DEKLARACIJA

Patvirtinu, kad mano Raimundo Radavičiaus magistro darbas tema Emigracija ir meninė kultūra: Mažeikių rajono atvejo tyrimas yra originalus autorinis darbas, mano paties atliktas savarankiškai. Darbas nebuvo pateiktas ar naudotas jokioje kitoje mokymo įstaigoje. Darbe nėra plagijavimo, sukčiavimo ar kitų mokslo etikos pažeidimų.

(vardas, pavardė)

(parašas)

Radavičius R. Emigracija ir meninė kultūra: Mažeikių rajono atvejo tyrimas: muzikos teorijos ir pedagogikos magistro darbas / vadovas doc. dr. V. Žalys; Šiaulių universitetas, Menų fakultetas, Muzikos teorijos ir pedagogikos katedra. – Šiauliai, 2014. – 63 p.

SANTRAUKA

Darbe aptariama emigracija, kaip viena iš meninio kultūrinio gyvenimo kaitos veiksnių, kultūros samprata, asmenybės nuostata į meninę veiklą bei meninis ir kultūrinis gyvenimas, ir emigracija Mažeikių rajone. Magistro darbo tikslas, įvertinti Mažeikių rajono, kaip vieno iš Lietuvos regionų, gyventojų požiūrį į emigracijos daromą poveikį Mažeikių rajono meninei kultūrai. Darbo tikslui pasiekti iškelti šie uždaviniai: atlikti kultūros ir meninės kultūros kaip bendrosios kultūros sudedamosios dalies sąvokų analizę; įvertinti emigracijos situaciją Lietuvoje ir Mažeikių rajone; atlikti meninio kultūrinio gyvenimo Mažeikių rajone situacijos analizę; atlikti konstatuojamąjį empirinį meninės veiklos ir požiūrio į ją Mažeikių rajone tyrimą. Tyrimo objektas yra emigracijos daromas poveikis Mažeikių rajono meninei kultūrai. Tyrimas atliktas Mažeikių rajono seniūnijų kultūros centruose (6 tiriamieji) bei juose dalyvaujančiuose meno kolektyvuose (126 tiriamieji). Metodai: *Mokslinės literatūros analizė*: siekiant atskleisti emigracijos poveikį meninei kultūrai; *Kokybinis interviu metodas*: taikytas pusiau struktūrizuoto atvirų klausimų interviu metodas; *Kiekybinis anketinis metodas*: jam suformuluotas atviro/uždaro tipo anketinis klausimynas; *Turinio (content) analizė*, tiriamųjų pateiktų atsakymų į klausimus turinio analizė ir įvertinimas, išskiriant kategorijas ir subkategorijas, jas interpretuojant; *Empirinių faktų verifikacija* – remiamasi duomenų teisingumo nustatymo patikrinimu, pateikiant konkrečius pavyzdžius interpretuojant tiriamųjų atsakymus.

Išanalizavus mokslinę literatūrą gautos šios išvados: kultūra tai žmogaus kuriama vertybių ir normų sistema, menas – žmonių komunikacijos būdas. Šios dvi vertybės padeda žmogui ir visuomenei siekti aukštesnio kūrybinio bei dvasinio lygmens, t.y. meninės kultūros.

Mažeikiuose ir visoje Lietuvoje emigracija yra sudėtingas, dažnai kintantis ir sunkiai išmatuojamas socialinis reiškinys. Plūstelėjus emigracijai, naujos kultūros fragmentai vis dažniau pasireiškia išstumiant senąją meninę kultūrą.

Emigruojant Lietuvos žmonėms neišvengiamai keičiasi ir meninė kultūra. Išnagrinėjus statistiškai reikšmingą koreliaciją (fiksuoja tiesioginę priklausomybę), tarp daugumos teiginių apie emigracijos daromą neigiamą įtaką su amžiaus kategorija.

Išnagrinėjus tyrimo rezultatus Mažeikių rajono seniūnijos *kultūros centrų direktoriai, jų darbuotojai teigia*: kad emigruojant Lietuvos žmonėms neišvengiamai keičiasi ir meninė kultūra. Vis labiau pastebimas kultūrų susimaišymas. Ypač ryškūs šios kaitos požymiai jaunimo tarpe. Vienas meninės kultūros kaitos veiksnių – sąlyginai ankstyvas Europoje populiarių kalbų įsisavinimas. Lietuvai kyla didelė grėsmė, nes emigracija keičianti Lietuvos kultūrą, tai kova be ginklų. Lietuva turės atlaikyti kultūrinės Europos konkurenciją. Žmonių susiskaidymas lemia kultūros nykimą ar keitimąsi. Kaip teigia Mažeikių rajono seniūnijos kultūros centrų *meno kolektyvų dalyviai*: emigracijos neigiama įtaka Mažeikių rajono gyvenvietėms labiausiai pasireiškia per žmonių mažėjimą, darželių bei mokyklų užsidarymą, veiklos trūkumą bei menką jaunimo užimtumą, kaimų nykimą.

Svarbiausia veikti, kurti, puoselėti, tai ir emigracija didelio poveikio nepadarys. Nebus taip, kad atsibundį ryte ir tiesiog turi viską: gerą darbą, organizuotą bendruomenę, veiklius kultūros centrus, patrauklų kultūrinį gyvenimą ar mažėjančią emigraciją.

Esminiai žodžiai: emigracija, meninė kultūra, meninis kultūrinis gyvenimas.

Radavičius R. Emigration and artistic culture: Mazeikiai District Case study: music theory and Pedagogy Master's work / supervisor Assoc. dr. V. Žalys ; University, Faculty of Arts ,Music Theory and Pedagogy cathedral . - Siauliai, in 2014. - 63 p .

ABSTRACT

The paper discusses the emigration , as one of the artistic cultural life change factors concept of culture , personality, attitude to artistic activities and cultural and artistic life and emigration in Mazeikiai area.

The object of this work is to evaluate the Mazeikiai region, as one of Lithuanian regions attitudes to emigration and the impact it has to Mazeikiai regional culture.

To achieve this object the following tasks were completed: carried out cultural and artistic culture as general culture component analysis concepts ; assess migration situation in Lithuania and Mazeikiai area; perform artistic cultural life in Mazeikiai district situation analysis ; perform recital artistic and empirical approach to the study of Mazeikiai area .

The object of investigation is the impact of emigration that it has to Mazeikiai district artistic culture.

The study was conducted in Mazeikiai District neighbourhood and cultural centres (6 subjects) and of the participating art groups(126 subjects) .

Methods: A literature analysis : In order to reveal the effects of emigration artistic culture; qualitative interview method applied to semi–structured open–ended questions interview technique ; quantitative questionnaire method : he reads the open / closed–ended questionnaire; The content analysis of subjects ' responses to questions and content analysis assessment, distinguishing categories and subcategories to interpret them ; The empirical verification of the facts – Based on the correctness of the determination of the inspection, with specific examples such as interpretation of test answers.

The following was found while analysing scientific literature: culture is a human creation of values and the system of norms, art – human communication mode. These two values help people and society to pursue higher creative and spiritual level, ie artistic culture.

The emigration is a complex, often variable and difficult to measure the social phenomenon . Increased emigration influenced an increase in a new culture fragments and resulted in decrease to the old artistic culture.

Survey analyses suggest that increased emigration has a massive inevitable influence to Lithuanian cultural life and nowadays we can see more and more changes to artistic culture. It become more notable a mixture of different cultures.

These changes are more notable among young people, because young people are learning more than one foreign languages. Lithuania faces a serious threat because of emigration changes to Lithuanian culture, a battle without weapons. Lithuania will have to cope with European cultural competition.

People fragmentation leads to the loss of culture or changes to the culture. The most important is to create, develop and in this way we could protect our culture.

It will never happen that you wake up in the morning and you have it all: a good job, organised community activities in culture centres, attractive cultural life and declining emigration .

TURINYS

ĮVADAS.....	6
1. EMIGRACIJOS POVEIKIO MENINIAM KULTŪRINIAM GYVENIMUI TEORINIS ASPEKTAS.....	9
1.1. Emigracija – vienas iš meninio kultūrinio gyvenimo kaitos veiksnių	9
1.1.1. Migracijos priežastingumo teorinis diskursas	9
1.1.2. Emigracijos situacija Lietuvoje	12
1.2. Kultūra ir žmogus.....	18
1.2.1. Kultūros samprata.....	18
1.2.2. Menas kaip tobuliausia kalba, skirta žmonėms bendrauti	22
1.2.3. Asmenybės nuostata į meninę veiklą socialiniame kontekste.....	26
1.3. Meninis kultūrinis gyvenimas ir emigracija Mažeikių rajone	30
1.3.1. Mažeikių rajono charakteristika	30
1.3.2. Meninis kultūrinis gyvenimas Mažeikių rajone	31
1.3.3. Emigracijos Mažeikių rajone situacijos analizė	35
2. EMIGRACIJOS POVEIKIO MENINIAM KULTŪRINIAM GYVENIMUI MAŽEIKIŲ RAJONE EMPIRINIS TYRIMAS	37
2.1. Tyrimo metodika, organizavimas ir imties charakteristika	37
2.2. Konstatuojamojo tyrimo rezultatų analizė.....	41
IŠVADOS.....	58
LITERATŪRA	59
PRIEDAI	65

IVADAS

Darbo temos aktualumas. Pasak Žemaitytės ir Urbšienės „sparčiai besikeičianti ekonominė, kultūrinė ir socialinė aplinka visiems visuomenės nariams kelia vis naujus ir aukštesnius reikalavimus (Žemaitaitytė, Urbšienė, 2007, p. 21). Internetinėje spaudoje rašoma: „akivaizdu, kad lietuviybė jau senokai nebėra aukščiausiaji vertybė Lietuvoje. Lietuvių kalba vis labiau teršiama svetimų kalbų barbarizmais ir užleidžia savo pozicijas anglų kalbai visuomenės gyvenime. Lietuviška kultūra sparčiai nyksta užleisdama vietą amerikietiškajai masinei kultūrai (Globalizacija ir emigracija griaua tautinę kultūrą, 2007)“.

Lietuvai tapus Europos Sąjungos nare, sparti emigracijos banga pakeitė Lietuvos žmonių kultūrinį bendrumą, priklausomybę Lietuvos kultūros erdvei, stiprėjanti norą pasinaudoti judėjimo laisve, siekti naujų potyrių. Emigracija taip pat atskleidė sumažėjusį Lietuvos kultūros prestižą ir susilpnėjusią motyvaciją tapatintis su Lietuvos kultūra. Globaliu reiškiniu tapusi žmonių emigracija kelia naujų iššūkių Lietuvos kultūros politikai (Dėl Lietuvos kultūros politikos kaitos gairių patvirtinimo, 2010).

Pasak Kuliešio ir Pareigienės kalbant apie emigracijos mastus labai svarbu ne tik bendras emigravusių gyventojų skaičius, bet ir „teritorijos, kurios yra labiausiai pažeidžiamos emigracijos ir kurių normaliam funkcionavimui palaikyti būtinos specifinės politikos priemonės. Tokios teritorijos Lietuvoje nėra specialiai išskiriamos, tačiau statistikos departamento renkama informacija leidžia sekti tarptautinės ir vidinės emigracijos mastus savivaldybių lygmeniu. Preliminari analizė rodo, kad didžiausia emigracija yra iš pasienio su Latvija mažai gyventojų turinčių savivaldybių: Naujosios Akmenės, Mažeikių, Skuodo, Ignalinos, Pakruojo, Joniškio ir kitų (Kuliešis, Pareigienė, 2011, p. 36)“.

Tyrimo problema. Emigracijos ir meninės kultūros problema taip pat ypač ryški ir Lietuvoje. Lietuvai atgavus nepriklausomybę 1991 metais ir 2004 metais tapus Europos Sąjungos nare emigracijos požymiai ėmė ryškėti. Lietuvoje vykstantys ekonominiai, politiniai bei kultūriniai pokyčiai padarė didelį poveikį tarptautinės emigracijos procesui. Gyventojų emigracija laikoma labai didele grėsme mūsų šalies demografinėi raidai, ūkio augimui ir svarbiausia kultūrinio savitumo saugojimui bei puoselėjimui.

Internetinėje spaudoje teigiama: „nors šiuo metu emigracija gali tapti Lietuvai viena didžiausių nekarinių grėsmių, atsakymų į keltus klausimus kol kas nėra. Emigracijos stabdymas, „kad Lietuva neišsivaikščiotu“, kartais deklaratyviai pasirodo politiniuose rinkimų manifestuose, tačiau nei nuoseklios valstybės strategijos emigracijos atžvilgiu, nei politinės valios jai sukurti kol kas nėra (Lietuvių emigracija: problema ir galimi sprendimo būdai. 2005, p. 5)“.

Emigracijos priežastys mokslinėje literatūroje nagrinėjamos įvairiais aspektais: tiek nacionaliniu, tiek tarptautiniu, tiek atskiro individo ar šeimų, tačiau pasigendama tyrimų, kurie paašškintų emigracijos poveikį meninei kultūrai. Lietuvoje atliktuose tyrimuose daugiausia akcentuojamos ekonominės emigracijos priežastys (Lietuvos laisvosios rinkos institutas, 2006; Adomėnas, 2006; Gruževskis, 2006; Sipavičienė, 2006; Martinaitis ir Žvalionytė, 2007; Stulgienė, Daunorienė 2009; Karalevičienė ir Matuzevičienė 2009; Čiarnienė, Kumpikaitė ir Taraškevičius, 2009; Kumpikaitė ir Žičkutė, 2012). Meninės kultūros svarba bei jo nepakankamas ištirtumas emigracijos procesuose lemia poveikį tam tikrose visuomeninio gyvenimo srityse.

Stulgienė ir Daunorienė rašė: deja, emigracija tampa tęstiniu, santykinai ilgai trunkančiu procesu. „Lietuva – nedidelė šalis. Jeigu joje ir toliau mažės gyventojų ir didelės emigracija, tai mažės Lietuvos intelektinis potencialas, bus prarandamos investicijos į žmones, lėtės technologinė pažanga, mokslo raida ir ekonomikos plėtra, didelės darbo jėgos stygius (Stulgienė, Daunorienė. 2009, p. 986)“. Piliečių mažėjimą Lietuvoje skatina daugelis veiksnių, todėl, siekiant sekti Lietuvos piliečių kaitą kiekvienais metais regionai pateikia tai liudijančius duomenis. Taip stebimas ne tik ekonominis, socialinis, bet ir kultūrinis kitimas. Norint atskleisti emigracijos daromą poveikį Mažeikių rajono meninės kultūros veiklai pasitelktas **probleminis klausimas**: kokį poveikį meninei kultūrai ir požiūriui į ją Mažeikių rajone daro emigracija?

Tyrimo objektas: emigracijos daromas poveikis Mažeikių rajono meninei kultūrai.

Tyrimo hipotezė: tikėtina, kad intensyvi emigracija daro neigiamą poveikį Lietuvos regionų meninei kultūrai.

Tyrimo tikslas: įvertinti Mažeikių rajono, kaip vieno iš Lietuvos regionų, gyventojų požiūrį į emigracijos daromą poveikį Mažeikių rajono meninei kultūrai.

Tikslui pasiekti formuojami šie **uždaviniai**:

- 1) atlikti kultūros ir meninės kultūros kaip bendrosios kultūros sudedamosios dalies sąvokų analizę;
- 2) įvertinti emigracijos situaciją Lietuvoje ir Mažeikių rajone;
- 3) atlikti meninio kultūrinio gyvenimo Mažeikių rajone situacijos analizę.
- 4) atlikti konstatuojamąjį empirinį meninės veiklos ir požiūrio į ją Mažeikių rajone tyrimą.

Tyrimo metodai:

1. *Mokslinės literatūros analizė:* siekiant atskleisti emigracijos poveikį meninei kultūrai;
2. *Kokybinis interviu metodas:* panaudotas kaip vienas iš pagrindinių duomenų rinkimo strategijų. Taikytas pusiau struktūrizuoto atvirų klausimų interviu metodas;

3. *Kiekybinis anketinis metodas*: antras pagrindinių duomenų rinkimo strategijų. Jam suformuluotas atviro/uždaro tipo anketinis klausimynas;
4. *Turinio (content) analizė*, kurios pagrindinis principas – tiriamųjų pateiktų atsakymų į klausimus turinio analizė ir įvertinimas, išskiriant kategorijas ir subkategorijas, jas interpretuojant;
5. *Empirinių faktų verifikacija* – remiamasi duomenų teisingumo nustatymo patikrinimu, pateikiant konkrečius pavyzdžius interpretuojant tiriamųjų atsakymus.

Šaltiniai: Darbas parengtas remiantis įvairių Lietuvos ir užsienio autorių išvalgomis, mokslinė literatūra, moksliniais straipsniais, teisės aktais. Dokumentacijos sisteminimas susietas su LR įstatymais, Vyriausybės nutarimais ir kitais lydimaisiais aktais.

Tyrimo bazė ir imtis. Tyrime buvo apklausiami Mažeikių rajono seniūnijų kultūros centrų direktoriai ir jų darbuotojai (6 tiriamieji), bei meno kolektyvų dalyviai (126 tiriamieji). Tyrime dalyvavo nuo 12 iki 61 metų ir daugiau. Dauguma tiriamųjų sudarė moterys 70,5 proc.

Magistro darbo rengimo etapai.

Tyrimas vykdytas 2014 m. vasario mėn. – 2014 m. gegužės mėn.

2013-09-10 – 2014-05-25 – mokslinės literatūros, meninės kultūros, emigracijos dokumentų analizė;

2013-10-01 – 2014-01-01 – tyrimo užduočių parengimas, suforminimas, jų aprobacija;

2014-01-02 – 2014-03-31 – duomenų rinkimas;

2014-03-31 – 2014-05-20 – tyrimo duomenų analizė, grupavimas, apibendrinimas.

Darbo naujumas ir reikšmingumas. Magistro darbe analizuojama kultūra plačiaja prasme bei meninė kultūra. Įvertinama emigracijos situacija Lietuvoje ir Mažeikių rajone. Analizuojami nuostatų formavimosi mechanizmo veiksniai. Remiantis surinkta Mažeikių rajono meninės kultūros veiklos analize bei emigracijos duomenų rodikliais buvo atliktas tyrimas identifikuojantis emigracijos daromą poveikį Mažeikių rajono meninės kultūros veiklai, leidžiantis atskleisti pagrindines problemas bei nustatyti jų priežastis. Temos praktinis reikšmingumas yra svarbus ir aktualus socialinis, ekonominis bei kultūrinis procesas, koreguojantis meninės kultūros veiklą Lietuvoje. Sudaryto interviu ir anketos klausimyno pagalba buvo analizuojama emigracija bei meninė kultūra Mažeikių rajone, norint įvertinti meninės kultūros veiklos būklę. Darbe pateikta medžiaga gali būti naudinga kultūros centrų darbuotojų veiklai.

Darbo struktūra. Magistro darbą sudaro: įvadas, santraukos lietuvių ir anglų kalbomis, analitinė ir tyrimo aprašomoji dalys, išvados, literatūros sąrašas (84 šaltiniai) bei 8 priedai. Magistro darbo apimtis 65 (viso 101) puslapis, darbe yra 9 lentelės ir 11 paveikslų.

1. EMIGRACIJOS POVEIKIO MENINIAM KULTŪRINIAM GYVENIMUI TEORINIS ASPEKTAS

1.1. Emigracija – vienas iš meninio kultūrinio gyvenimo kaitos veiksnių

Pasak Kripaičio ir Romikaitytės migracija nėra naujas reiškinys. Ji atsirado prieš šimtus metų, tačiau kelis šimtmečius valstybių organai jos nefiksavo, nes surinkti tikslius statistikos duomenis apie migraciją buvo gana sunku. Teoriškai pateikiant duomenis ji aktyviai pradėta tirti tik XX a. 7–ajame dešimtmetyje, spartaus ekonomikos augimo sąlygomis (Kripaitis, Romikaitytė, 2005, p. 171).

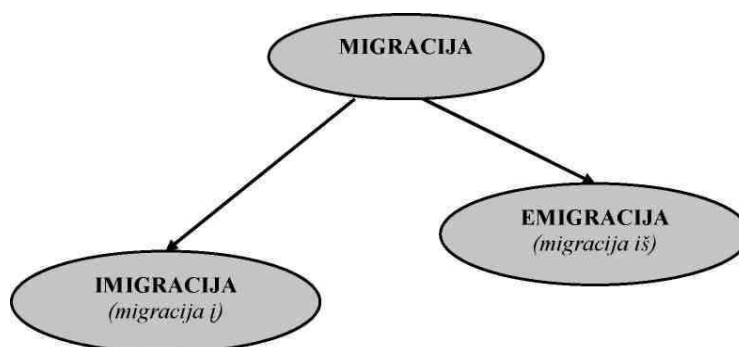
Damulienė teigia, kad šis procesas turėjo didelę įtaką žmonijos istorijai, tautų formavimuisi ar nykimui, žemių apgyvendinimui ir naujų kultūrų atsiradimui. Praėjusiame dešimtmetyje globalizacija labai pakeitė migracijos procesus, lėmė teritorinių migracijos tipų įvairovę, o technologijų ir komunikacijų pažanga labai išplėtė gyventojų migracijos galimybes (Damulienė, 2013, p. 107). „Jaunų žmonių emigracija – vis augantis reiškinys Lietuvoje, galintis turėti rimtų pasekmių šalies ekonomikai bei demografijai (Tiškutė, Sondaitė, 2011, p. 365)“.

1.1.1. Migracijos priežastingumo teorinis diskursas

„**Migracija** – asmenų persikėlimas santykinai ilgam laikui, gana dideliu atstumu; gyvenamosios vietos keitimas visam ar tam tikram laikui kertant teritorines ribas (Maslauskienė, Stankūnienė, 2007, p. 14)“.

Kiti autoriai **migracijos** sąvoką apibrėžia kaip reiškinį apimantį, bet kokį žmonių judėjimą – vienoje valstybėje ar kertant kitų valstybių sienas; ilgam ar trumpam laikotarpiui išvykstant; savanorišką arba priverstinę; ieškant kitos darbo ar bedarbystės vietos; legalią ir nelegalią emigraciją ar darbo vietos susiradimą; migraciją siekiant pakeisti politinę, socialinę, ekonominę, kultūrinę ar kitokią aplinką dėl savo ar šeimos gerovės (Janušauskas et al., 2009, p. 19).

Kaip teigia J. Guščinskienė (2001) „**migracija** – tai bendresnio pobūdžio terminas, kuris naudojamas norint apibūdinti imigraciją ir emigraciją“ (žr. 1 pav.).

1 pav. Migracijos rūšys (Guščinskienė, 2001, p. 56)

Kaip matyti iš pateikto 1 paveikslo, migracijos sąvoka susideda iš emigracijos ir imigracijos veiksnių, todėl taip pat svarbu aptarti ir šiuos apibrėžimus. „A. Giddens (2005) apibūdina imigraciją kaip žmonių atvykimą į šalį siekiant čia įsikurti, o emigraciją – žmonių išvykimą iš vienos šalies siekiant įsikurti kitoje. Drauge jos sudaro globalinės migracijos modelius, jungiančius kilmės ir paskirties šalis. Migraciniai persikėlimai papildo daugelio visuomenių etinę bei kultūrinę įvairovę, taip pat padeda formuoti demografinę, ekonominę bei socialinę dinamiką (Giddens, 2005, p. 683)“.

„**Emigracija** – žmonių persikėlimas iš vienos šalies į kitą nuolatiniam gyvenimui. Dažnos emigracijos priežastys – politinės ar ekonominės, tačiau taip pat emigruojama suradus antrą pusę kitoje šalyje ar sulaukus senesnio amžiaus persikraustoma į šiltesnius kraštus (t. y. dėl palankesnio sveikatai klimato). Taip pat dėl didesnio uždarbio. (Emigracijos sąvoka)“.

„**Imigracija** – atvykimas į šalį, ketinant apsigyventi naujoje gyvenamojoje vietoje nuolat arba ne trumpiau kaip 12 mėn. (Europos migracijos tinklas)“.

Lietuvos gyventojai visuomet pasižymėjo aukštais migracinio judėjimo tarp skirtingų valstybių rodikliais – tiek tarpukario Lietuvoje, tiek sovietiniu laikotarpiu, tiek ir dabar. Kai kas tai įvardija kaip „lietuvio geną“, tačiau tokia pozicija atsirado vien todėl, kad niekas nenori žvelgti giliau ir ieškoti tikrųjų „bėgimo“ iš Lietuvos priežasčių, analizuoti migracijos vyksmą ir jo pasekmes (Sipavičienė, Stankūnienė, 2011, p. 327).

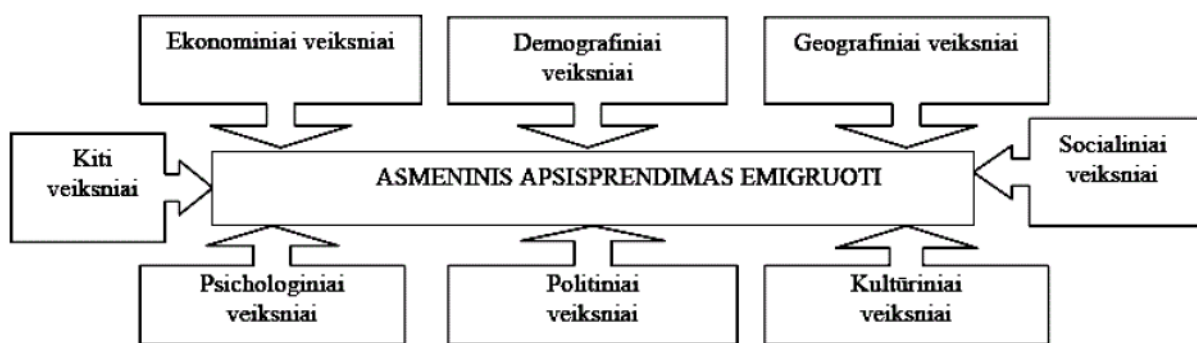
Dažniausiai sprendimą migruoti veikia įvairūs veiksniai, kurių vertė kiekvienam individui yra skirtinga ir kinta laike. Pagrindiniai rodikliai dėl asmens migravimo pasireiškia, tada, jei nauda iš to viršija kaštus. Investicijos į migraciją – pasireiškia persikėlimo, psichologiniais išsiskyrimo su artimaisiais ir gimtine kaštais (Damulienė, 2013, p. 108). Žmonės migruoja tikėdamiesi, jog jų gyvenimas naujoje vietoje bus geresnis, patrauklesnis, ekonomiškėsnis. Asmens sprendimas migruoti dažniausiai remiasi dviejų vietovių pranašumų ir trūkumų subjektyviu vertinimu, t. y. vietovės, kurioje asmuo gyvena, ir vietovės, į kurią ruošiasi migruoti. Tai leidžia teigti, kad vienu metu migraciją lemia „dvejopi veiksniai: išstumiantys iš vietovės, kurioje asmuo konkrečiu momentu gyvena (išstumiantys/stūmos veiksniai), ir

pritraukiantys – į vietovę, kur asmuo ketina migruoti (pritraukiantys/traukos veiksniai). Jie gali veikti visos šalies mastu (makrolygmuo), bendruomenės, giminės, šeimos lygmeniu (mezolygmuo) ar individo lygmeniu (mikrolygmuo) (Janušauskas, Nedzinskas, Uleckas, Vepšta, 2009, p. 21)“.

Žmogaus sprendimas migruoti ar nemigruoti yra labai gerai apgalvotas sprendimas, kurio tikslas yra keisti mažiau patenkinamą būklę geresne. Žmogus keičia gyvenamąją vietą, nes jaučia nepasitenkinimą dėl esamos padėties ir tiki galįs pagerinti padėtį darydamas įtaką įvykių eigai (Migracija: pagrindinės priežastys ir gairės pokyčiams, 2006, p. 23).

Pasak Janušausko, Nedzinsko, Ulecko ir Vepštos paprastai migraciją vienu metu lemia dviejų „rūšių veiksniai: tiek stūmos, tiek traukos. Taigi yra dvi šalys, tarp kurių migruoja asmuo, nusprendęs išvykti. Kai veiksniai labai stiprūs, gali formuotis migracijos srautai. Stūmos ir traukos veiksniai konkrečiu atveju reiškiasi kaip įvairūs ekonominiai, socialiniai, politiniai, etniniai/kultūriniai, gamtiniai/klimatiniai, populiacijos/demografiniai/šeiminiai veiksniai. Nėra universalios migracijos teorijos, kuri paašškintų (Janušauskas, Nedzinskas, Uleckas, Vepšta, 2009, p. 21)“.

Čiarnienė rašo, kad emigracijos vertė kiekvienam žmogui skirtinga ir kinta laike. Žemiau esantis 3 paveikslas labai aiškiai iliustruoja, kad sprendimus emigruoti lemiantys veiksniai yra labai įvairūs.

2 pav. Veiksniai, darantys įtaką gyventojų apsisprendimui emigruoti (Čiarnienė et al., 2009, p. 554)

Kiekvienas asmens veikimas ar neveikimas, tai sprendimas emigruoti ar neemigruoti, yra sąmoningas, svarbus ir tikslingas pasirinkimas. „Veikimas – žmogaus proto atsakas į supančio pasaulio ar kitų žmonių sudaromas aplinkybes. Tai žmogaus valios rezultatas, o ne refleksinis fiziologinių funkcijų atsakas į pasikeitusias aplinkybes. Žmogaus veikimas yra nukreiptas tikslams pasiekti. O pagrindinis tikslas – keisti mažiau patenkinamą būklę geresne (Migracija: pagrindinės priežastys ir gairės pokyčiams, 2006, p. 7)“.

Apibendrinant galima teigti, kad migracijai didelę įtaką daro daugybė veiksnių, kurie tarpusavyje yra susiję ir dažniausiai formuoja Lietuvoje vykstantys veiksniai: ekonominė šalies padėtis, socialiniai ir kultūriniai pokyčiai, žmonių galimybės dirbti ir įsikurti kitose šalyse, Lietuvos padėtis kitų šalių atžvilgiu, mobilumas, globalizacija ir Lietuvos tautiškumo nykimas.

Analizuojant pastaruosius Lietuvos migracijos pokyčius, didžiausias dėmesys magistriniame darbe skirtas emigracijos analizei, lėmusiai meninio kultūrinio gyvenimo kaitą.

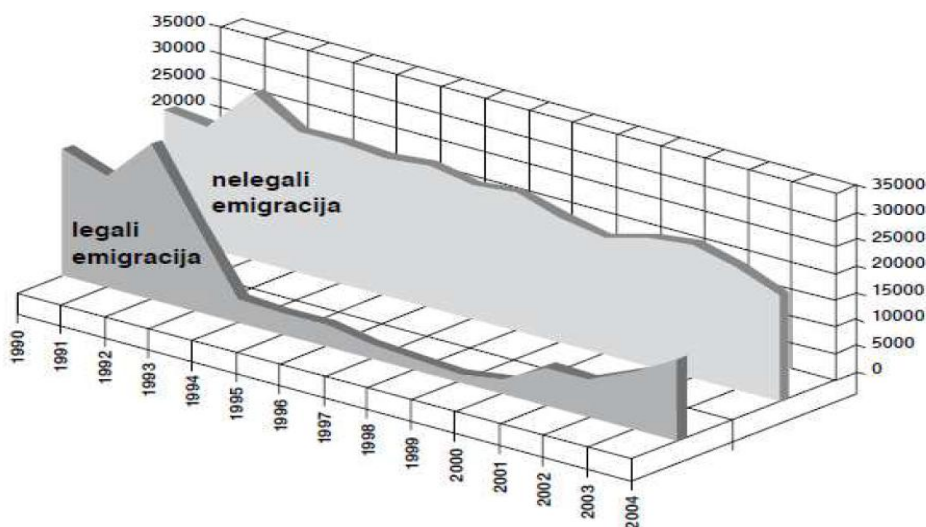
1.1.2. Emigracijos situacija Lietuvoje

Lietuvai tapus nepriklausoma valstybe, jau nuo pirmųjų dienų pasireiškė emigracijos problema. Iki 1990-ųjų visada stebėtą pastovų gyventojų prieaugį dėl imigracijos iš buvusios Tarybų Sąjungos (vidutiniškai 6–8 tūkst. žmonių per metus) pakeitė masinė ir nuolatinė emigracija (Čiarnienė ir kt., 2009, p. 553 – 559).

Statistikos departamentas kas mėnesį ar ketvirtį pateikia turimus duomenis, skaičius, padedančius apytiksliai įvertinti procesų mastą, nors galutinio atsakymo dėl emigracijos apimties šie skaičiai neduoda (Lietuvių emigracija: problema ir galimi sprendimo būdai. 2005, p. 11).

G. Malinauskas konferencijoje Emigracija iš Lietuvos: padėtis, problemos, galimi sprendimo būdai teigia, jog „pirmojo dešimtmečio pradžioje, po nepriklausomybės atgavimo, pagal turimus duomenis dominavo trumpalaikės grįžamosios kelionės: komercijos, verslo, mokslo, kultūrinių mainų tikslais. Pamažu ilgėjo migracijos laikas ir keitėsi tikslai. Didėjo nelegalios emigracijos mastas – ilgalaikio buvimo ir darbo užsienyje kelionių (Malinauskas, 2006, p. 71)“.

2 paveikslas atspindi, kad iki 2004 m., kai Lietuva tapo Europos Sąjungos nare, vyravo nelegali emigracija, t. y. išvykimai dažniausiai buvo nedeklaruojami:

3 pav. Emigracijos tendencijos Lietuvoje 1990–2004 m. (Malinauskas, 2006, p. 72)

Lietuvoje panaikinus administracinius emigracijos ribojimus ir vis daugiau šalių įsileidžiant naujus gyventojus, emigracija iš Lietuvos labai išaugo. Remiantis oficialia statistika (perskaičiuota pagal surašymo duomenis), per 15 nepriklausomybės metų nuo 1990 iki 2004 m. iš Lietuvos emigravo daugiau nei 300 tūkstančių žmonių (apie 13 – 14 proc. darbingo amžiaus žmonių). Įvairūs vertinimai leidžia teigti, kad realūs emigracijos mastai gali būti dar didesni, nes dažnai žmonės nors ir išvyksta, tačiau oficialiai nedeklaruoja savo išvykimo (Sipavičienė, 2006, p. 42). Žvelgiant toliau nuo 2004 iki 2012 m. iš Lietuvos emigravo apie 415,5 tūkstančių žmonių, vien per 2013 metus emigravo 40391 žmogus. (Lietuvos statistikos departamentas, 2014).

Po įstojimo į Europos Sąjungą emigracijos iš Lietuvos mastai po pirminio „šuolio“ ilgainiui turėtų mažėti ir normalizuotis. „Stabilizacijos priežastys:

- (i) migracija daug kainuoja patiems migrantams dėl gana griežtai reguliuojamos darbo rinkos ir darbo santykių;
- (ii) šalys konverguoja¹ pajamų bei užimtumo skirtumai nustoja būti svarbiu emigracijos motyvu (Gliosaitė, 2004)“.

„Jungtinės Karalystės Vidaus reikalų ministerijos (Home Office) duomenimis, po naujųjų narių priėmimo į Europos Sąjungą, 2004 m. gegužės – gruodžio mėnesiais, darbo leidimo Didžiojoje Britanijoje pasiprašė 20095 lietuviai (Accession Monitoring Report, p. 8)“. Be abejo, tai nereiškia, kad jie naujai atvykę; tačiau tai – tik vienos šalies duomenys. Remiantis tokiais duomenimis galima pagrįstai manyti, kad Lietuvoje emigrantų skaičius po įstojimo į Europos Sąjungą, gerokai viršija statistikos departamento pateiktus duomenis (Lietuvių emigracija: problema ir galimi sprendimo būdai. 2005, p. 12).

Remiantis gyventojų surašymo duomenimis iki 2001 m., emigracija dažniausia būdavo trumpalaikė. Tokią situaciją lėmė šalių imigracijos politika, įpareigojanti Lietuvius kitoje šalyje būti ne ilgiau nei 3–6 mėn., tad emigrantai būdavo priversti periodiškai grįžti į Lietuvą arba svarstyti naujas galimybes, kur vykti toliau, pasirenkant kitą šalį. Lietuvai tapus ES nare, emigracija dažniausiai tapo ilgalaikė, kadangi ES šalys nebetaiko darbo jėgos judėjimo apribojimų (Karalevičienė ir kt., 2009, p. 143 – 151)“.

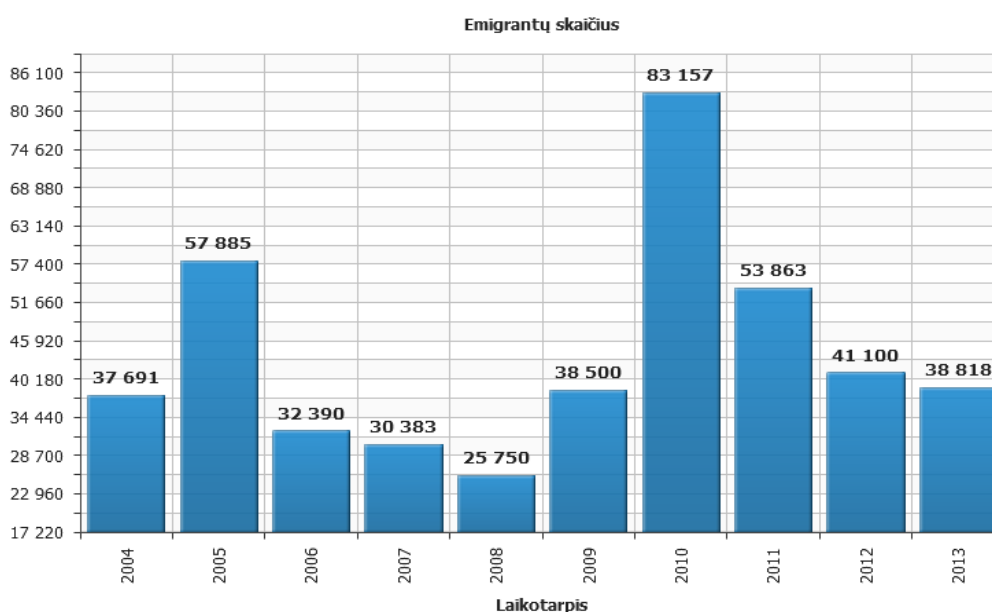
Lietuvai tapus Europos Sąjungos nare, atsirado daugiau lūkesčių Lietuvos piliečiams dirbti, siųsti darbuotojus į komandiruotes, mokytis, atlikti praktikas ir kelti kvalifikaciją, bet kurioje Europos Sąjungos valstybėje. Lietuvai bendradarbiaujant su tarptautinėmis organizacijomis tapo didesnė Lietuvos piliečių emigracija.

---

¹ konverguoti [lot. *convergere* — suartėti, susieiti], mat. turėti baigtinę ribą. Tarptautinių žodžių žodynas, (1985). Vyriausioji enciklopedijų redakcija.

Pasak Damulienės „gyventojų emigracija laikoma rimta grėsme šalies demografinėi raidai, ūkio augimui ir kultūrinio savitumo saugojimui. Sparti tarptautinė emigracija, prasidėjusi Lietuvoje nuo nepriklausomybės atkūrimo, tęsiasi iki šių dienų (Damulienė, 2013, p. 106)“.

Šalies emigracijos rodikliai tūkstančiui gyventojų yra didžiausi Europos Sąjungoje. Per 24 nepriklausomybės metus iš šalies išvyko apie 850 tūkst., asmenų arba apie penktadalis Lietuvos gyventojų. Nors emigracija pati savaime nėra neigiamas reiškinys, tačiau Lietuvos atveju dideli emigracijos mastai kelia šaliai nemažai iššūkių: kinta šalies demografinė struktūra (visuomenė sensta), ima trūkti darbo jėgos, nuteka protai. 2012 m. emigracijos mastai mažėjo (lyginant su 2010 m. ir 2011 m.), tačiau lyginant su 2006 – 2009 m. vis dar išliko dideli. (Europos migracijos tinklas).

4 pav. Emigracija po įstojimo į Europos Sąjungą (Lietuvos statistikos departamentas, 2014)

Remiantis 4 paveikslu pateiktais duomenimis, galima pastebėti, kad „emigracijos procesas pradėjo lėtėti tik 2006 m. Tokią situaciją lėmė gerėjanti ekonominė situacija šalyje – mažėjantis nedarbas, augančios pajamos. Tačiau situacija šalyje gerokai pakoregavo pasaulinė ekonominė krizė (Butkus, Matuzevičiūtė, 2009, p. 29)“.

2004 – 2009 m., vidutiniškai per metus iš Lietuvos emigravo 16 tūkst. žmonių. 2010 ir 2011 m., šis skaičius gerokai išaugo – 2010 m., išvykimą deklaravo 83 tūkst., emigrantų, o 2011 m., beveik 54 tūkst. Tokį ženklų padidėjimą, tikėtina, lėmė įvesta prievolė Lietuvos gyventojams mokėti privalomąjį sveikatos draudimą, nes tai paskatino ir ankstesniais metais emigravusius asmenis deklaruoti išvykimą. 2012 m., savo išvykimą iš Lietuvos deklaravo 41 tūkst., žmonių. Nors emigracijos mastai statistiškai mažėja (lyginant su ankstesniais metais), tačiau jie vis dar išlieka labai dideli lyginant su 2004 – 2009 m. Absoliuti dauguma gyventojų

išvyksta dėl ekonominių priežasčių, tačiau tyrimai rodo, kad sprendimą emigruoti lemia ir kiti veiksniai: socialinis nesaugumas, teisingumo trūkumas, netikėjimas ateitimi, prastas darbdavių požiūris į darbuotojus, geresnės karjeros galimybės užsienyje. Didėja ir išvykstančiųjų studijuoti skaičius. Pagrindinės tikslo šalys – Didžioji Britanija ir Airija, Skandinavijos šalys (ypač Norvegija) ir Vokietija išlieka svarbiomis tikslo šalimis (Europos migracijos tinklas).

Todėl būtina išsiaiškinti ir emigracijos poveikį gyventojų amžiaus atžvilgiu.

1 lentelė

Emigrantų rodikliai pagal amžių (Lietuvos statistikos departamentas, 2014)

	Amžius	Metai			
		2010	2011	2012	2013
Rodikliai (vnt.)	0 – 4	3040	2137	1969	1912
	5 – 9	2757	1772	1672	1749
	10 – 14	2686	1742	1538	1399
	15 – 19	4909	3823	2900	2502
	20 – 24	15131	11724	8435	7684
	24 – 29	18520	11310	8233	7145
	30 – 34	11964	6830	5067	5136
	35 – 39	7853	4648	3601	3421
	40 – 44	5715	3516	2667	2608
	45 – 49	4815	2712	2081	1988
	50 – 54	3388	1999	1465	1506
	55 – 59	1610	960	711	805
	60 – 64	331	274	273	289
	65 – 69	140	120	140	204
	70 – 74	104	99	108	145
75 – 79	72	70	91	111	
80 ir vyresni	122	127	149	214	
Iš viso pagal amžių		83157	53863	41100	38818

Iš pateiktos lentelės matyti, kad patraukliausias amžius emigruoti yra nuo 20 iki 30 m. Įvertinus statistinius duomenis, Lietuva pirmiausia praranda jauno amžiaus žmones. Tad galime teigti, jog jauno ir svarbiausia darbingo amžiaus emigrantų skaičiaus didėjimas daro didelę įtaką kitiems demografiniams, socialiniams bei kultūriniais šalies procesams.

„Pastarąjį dešimtmetį labai keičiasi emigracijos kryptys ir mastai. 2004 m., Lietuvai tapus Europos Sąjungos nare, įsigaliojo laisvas asmenų judėjimas. 1990 – 1993 m., didžiausi emigraciniai srautai buvo į Rusiją, Baltarusiją, Ukrainą ir kitas buvusias Sovietų Sąjungos respublikas, o nuo 1994 m. – į Vakarų (Rakauskienė, 2006, p. 437)“. Tikslaus emigruojančių gyventojų skaičiaus įvardyti neįmanoma dėl laisvos emigracijos ES viduje režimo. Tačiau Lietuvos statistikos departamentas pateikia faktus apie deklaruotą išvykimą iš Lietuvos, tai pateikta 2 lentelėje.

Emigrantai deklaravę išvykimą (Lietuvos statistikos departamentas, 2014)

Metai	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Iš viso pagal valstybes	25 750	38 500	83 157	53 863	41 100	38 818
IE Airija	3 001	4 828	13 048	5 587	3 523	3 302
ES Ispanija	1 388	2 365	3 535	1 948	1 226	1 058
GB Jungtinė Karalystė	6 914	10 082	40 901	26 395	19 857	17 895
US Jungtinės Valstijos	2 695	2 965	2 783	1 788	1 451	1 292
N Norvegija	511	939	4 901	3 814	3 178	3 005
DE Vokietija	2 029	2 337	3 806	3 745	3 230	2 972
VEP Kitos valstybės	9 212	14 984	14 183	10 586	8 635	9 294

Remiantis Lietuvos statistikos departamento pateiktais duomenimis, Lietuvos piliečiai vieni iš labiausiai emigruojančių Europos Sąjungoje. Pagrindiniai emigrantų taikiniai – Didžioji Britanija, Vokietija, Airija.

Gyvendami globaliame pasaulyje, vis dažniau yra kuriamos tarptautinės kompanijos, kurios egzistuoja visame pasaulyje, nematydamos valstybių sienų ir įdarbindamos žmones – emigrantus iš viso pasaulio. Emigracija seniau buvo atskirų šalių reikalas, šiandien tai sprendžiama tarptautiniu susitarimu – tuo tikslu įkuriamos pasaulinės organizacijos ir sąjungos ieškančios atsakų visuotiniams iššūkiams visame pasaulyje (Jančaitytė, Valavičienė, Augutienė, Preakapas, 2009, p. 10).

Pasak Ruzgio ir Eriksono dažniausiai buvo manoma, kad ekonominiai sumetimai yra esminė priežastis, skatinanti apsispręsti išvažiuoti svetur. Tačiau didžiausia paskata išvykimui vis tik buvo ir yra noras gauti geresnį išsilavinimą, ieškojimas galimybių geriau save realizuoti žinant savo galimybes arba siekis pažinti pasaulį. Todėl ne tik ekonominiai, bet ir asmeniniai sumetimai vaidina didelę įtaką (Ruzgys, Eriksonas, 2004, p. 19).

Bhorat, Mever, Mlatsheni teigia: aukštos kvalifikacijos žmonių praradimas arba jų „protų nutekėjimas“ – tai dar viena iš emigracijos šakų problema, su kuria susiduria Lietuvos valstybė. „Pagrindinė šio proceso sąlygojama problema slypi tame, jog besivystančios šalys susiduria su masiniu kvalifikuotų žmonių išvykimu, sukeliančiu „protų nutekėjimo“ grėsmę bei neigiamą poveikį jų augimui ir vystimuisi (Bhorat, Mever, Mlatsheni, 2002)“. Sąvoką „protų nutekėjimas“ (angl. brain drain) apibrėžiama, „kaip išsilavinusių ar turinčių profesiją žmonių išvykimas iš vienos šalies, ekonominio sektoriaus ar srities į kitą, paprastai dėl didesnio darbo užmokesčio ar geresnių darbo sąlygų (Bagdanavičius, Jodkonienė, 2008, p. 57)“.

Visais laikais migracija vyksta dėl to, jog turtingiausios valstybės konkuruoja tarpusavyje, siekdamos savo įmones papildyti kuo gabesniais ir imlesniais žmonėmis. Tačiau didžiausias nuostolis tenka vargingesnėms šalims, kadangi išsilavinę darbuotojai yra „paviliojami“ iš savų regionų, taip sukeldami neigiamas pasekmes jų vystymuisi (Petuškienė,

Glinskienė, p. 764). A. Sipavičienės teigimu, „protų nutekėjimas gali būti įvardijimas, kaip šalies ekonominio / inovacinio / konkurencinio potencialo plėtros stabdys (Sipavičienė, 2006, p. 42)“.

Globalizacijos apimtame pasaulyje su skirtingomis tautomis (emigrantais) ir kultūros atstovais susiduriame labai dažnai. Visi suprantame, kur skirtingos kultūros, ten atsiranda vadinamieji tarpkultūriniai barjerai – kliūtys, trukdančios normaliai bendrauti, suprasti kitos kultūros atstovų kalbą, manieras, meninę kultūrą. Dažnai šios kliūtys sukelia neigiamas pasekmes, kartais net juokingas situacijas. Pavyzdžiui, vienoje kultūroje parodytas kažkoks ženklas ranka ar veido gestais, gali reikšti, kad viskas gerai, kitoje – didelį įžeidimą (Kultūra, 2010)“. „Šiuolaikiška meninės kultūros plėtra stiprina tautos kūrybines galias, savastį ir atsparumą, padeda naujoms kartoms perimti laiko patikrintus dorovės ir grožio pagrindus, diegti atsakingą savarankišką mąstyseną ir tarnystę visuomeniniams tikslams, įveikti vienpusišką materialistinį pasaulio supratimą (Tautiškumas ir kultūra, 2011)“.

Pasak Ramanauskaitės „didžiulė kultūrinės įvairovės antplūdžio banga neleido perprasti kultūros stilių nei prasmių, todėl kultūrinis tapatumas dažnai slydo paviršiumi, atspindėdamas kultūrinės informacijos nuotrupas. Plūstelėję naujos kultūros fragmentai susimaišė ir daugumas vartotojų priėmė juos nediskutuodami kaip naują madą su savo pavadinimais ir naujais simboliniais ryšiais (Ramanauskaitė, 2007, p. 107)“. Nuo nepriklausomybės atkūrimo laikų, emigracija silpnina ryšius su įvairių kartų išėivija ženkliai sekindama lietuvių tautos gyvybines galias. Todėl šiandieninė valstybė negali pamiršti nei vieno lietuvių kilmės asmens – esamo ar buvusio Lietuvos piliečio ir jų vaikų ar anūkų, nesvarbu, kur jie gyventų (Tautiškumas ir kultūra, 2011)“.

Grigas teigia: „neginčytina, kad nūdienos pasaulis evoliucionuoja ne itin palankia tautos, kaip savitumu išsiskiriančios žmonių bendruomenės, egzistencijai kryptimi. Vis labiau savo pozicijas įtvirtina modulinė kultūra: kintamumas, fragmentiškumas; vis mažiau vietos lieka tradicinėms, pastovios, unikalios ir žmogaus gyvenimui egzistencinę prasmę teikiančioms vertybėms. Kartu su vis labiau integruota pasaulio visuomene ir civilizacija formuojasi ir žmogaus savimonės dualumas²: šalia tautinės savimonės įsitvirtina žmogaus, kaip pasaulio piliečio, savimonė. Ši linkusi nurungti tautinę savimonę, ypač ten, kur žmogus gyvena nuolatinių esminių pokyčių krečiamoje, išklabinotos, nusilpusios kultūros erdvėje (Grigas, 2007, p. 28)“. „Toldamos nuo savo ištakų (įveikiant atstumus, adaptuojantis naujose kultūrose, emigruojant ir keičiantis kartoms) kultūrinės idėjos kinta: atsiranda naujos reikšmės, formuojasi naujos simbolių sistemos, iš kurių ryškiausios įgauna apčiuopiamas socialines kultūros formas su savo

---

² Dualumas arba dualybė – tai poliariškumas, priešingybių pora, per kurias žmonės pažįsta šį pasaulį, tai mūsų mąstymo būdas per palyginimus. Tarptautinių žodžių žodynas, (1985). Vyriausioji enciklopedijų redakcija.

pasaulėžiūra, ideologija, estetinė išraiška, pomėgiais, bendravimo būdu (Ramanauskaitė, 2007, p. 106)“.

Istorinė atmintis yra vienas iš svarbiausių veiksnių, kurios puoselėja pilietinę visuomenę. Tai yra visų kartų atmintis, kuri kuria bendruomenę, įprasmindama jos nuveiktus darbus, pasiektus laimėjimus. Istorija padeda žmonėms suprasti savo, kaip tautinės ir pilietinės visuomenės veiklos prasmę ir tikslus. „Istorinė atmintis bendruomenėms padeda apibrėžti save, o tai yra bet kokio solidarumo bei bendros veiklos pagrindas (Tautiškumas ir kultūra, 2011)“.

Atlikta mokslinės literatūros analizė rodo, kad emigracija yra sudėtingas, dažnai kintantis ir sunkiai išmatuojamas socialinis reiškinys. Plūstelėjus emigracijai, naujos kultūros fragmentai vis dažniau pasireiškia išstumiant senąją meninę kultūrą. Todėl plačiau norėtume pakalbėti apie kultūros sampratą, meninės kultūros puoselėjimą.

1.2. Kultūra ir žmogus

Kultūra ir žmogus visada atrodė vienas iš tų didelių ir neprisotinamų dalykų, į kuriuos sutelpa mokslas, vertybės, religija, literatūra, menas, papročiai, filosofija ir netgi istorija. Būtent dėl visapusiškumo jie taip žavi savo neapbrėžiamu suvokimu.

1.2.1. Kultūros samprata

Kultūros sąvoką pirmą kartą 1871 m. suformulavo Tylor savo knygoje „Primityvioji kultūra“. Jis **kultūrą** apibūdina, kaip „sudėtingą visumą, jungianti žinojimą, tikėjimą, meną, moralę, papročius ir visus kitus gebėjimus bei įpročius, kuriuos žmogus įgyja būdamas visuomenės nariu (Tylor, 1924)“.

Kaip teigia „Rauhe, H., Demmer, C. (2004, p. 13) **kultūra** – žmogaus kuriama vertybių ir normų sistema, padedanti pažinti, įprasminti tikrovę ir teikianti veiklos kriterijus. Šią vertybių ir normų sistemą esmingai formuoja menas, per kurią kultūra tampa kūrybiška, net jei kalbama apie kasdienybės kultūrą“. Vokiečių kultūrologas, cituodamas įvairių kultūrologų išdėstytas mintis, apibrėžia **kultūrą** kaip „sistemą kolektyvinių prasmės konstrukcijų, kurias pasitelkdami žmonės patiria, nusako, apdoroja, vaizduoja ir keičia tikrovę (Rauhe, 2004, p. 13)“.

Tarptautinių žodžių žodyne „**kultūra** apibrėžiama kaip žmogaus bei visuomenės veiklos produktai, jos formos ir sistemos, kurių funkcionavimas leidžia kurti, panaudoti ir perteikti materialines ir dvasines vertybes (Vilnius, 2008, p. 416)“.

Kiekvienas žmogus gimsta, auga, bręsta ir formuojasi tam tikroje kultūrinėje aplinkoje. Tai ne tik šeimos aplinka, kurioje žmogus auga, bet ir jo paties miestas, regionas, šalis. Visais

laikais žmogus išgyveno kultūrą kaip vertybę, jos puoselėjimą, išskeldamas kultūros kūrinius aukščiau visko. Kultūra be žmogaus neišsivaizduojama. Pasak „A. Šalkauskio (1991, p. 193) asmuo yra kultūros veikėjas, bet pirma negu tokiu tampa, jis turi būti kultivuojamas arba kultūrinamas. Vadinasi, kultūros veikėjas kultūrinei kūrybai ruošiamas, o tai yra visų pirma ugdymo objektas“.

Labai daug ir ilgai galima kalbėti apie kultūros svarbą visos žmonijos gyvenime. Šia tema parašyta daug bakalaurų, magistrų, disertacijų darbų, išspausdinta begalės publicistinių ir kultūrologinių straipsnių, net kalbėta radijuje ir televizijoje, o internetinių tinklalapių gausa šia tema daug prirašyta ir komentuota visuomenės narių pasisakymais. Tačiau vienareikšmiško atsakymo apie kultūros svarbą nėra rasta, nes kiekvieno asmens kultūros poreikiai bei apie jį mąstymas yra sąlygoti ne tik pinigų, bet ir išprusimo, išsilavinimo aplinkos bei tautinės aplinkos (Šidlauskas, 2009, p. 30 – 32).

Kaip teigia V. Kavolis, Lietuviškoji kultūros samprata susiformavo iš pagrindų XIX amžiaus tautiniame atgimime „ir liko tiek įstrigusi ginties, visiems suprantamo kalbėjimo būdo ir nuolatinio visuomeniškumo laikysenoje (Kavolis, 1996, p. 9)“.

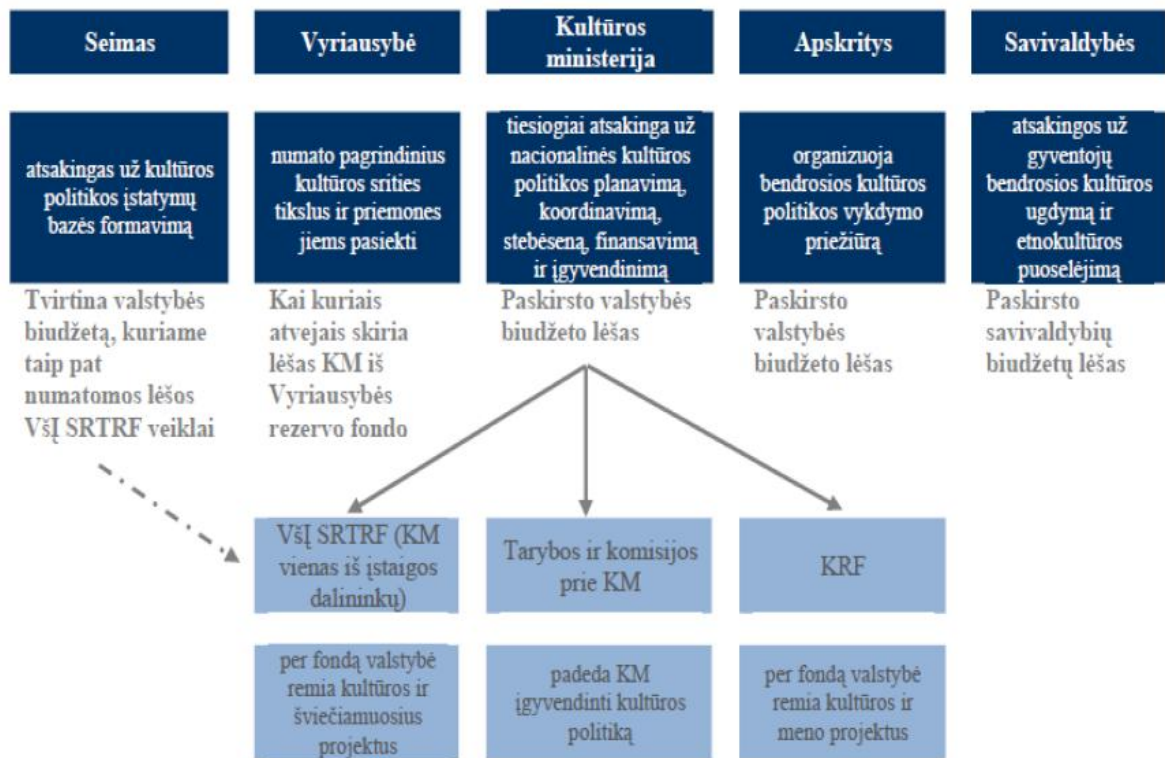
Veikdama žmonių požiūrių bei vertybių supanašėjimą, „globalizacija keičia ne tik fizinį pasaulį, bet ir žmonių mąstymą. Globalių pokyčių yra ir kasdieniniame žmonių gyvenime. Kultūriniu aspektu globalizacija reiškiasi per masinės ir aukštosios kultūros plėtrą bei priklausomybę nuo žiniasklaidos. Per visas komunikacijos priemones informacija teka labai sparčiai ir pasiekia kiekvieną (Jančaitytė, Valavičienė, Augutienė, Preakapas, 2009, p. 12)“.

Kultūra visuomenėje gali egzistuoti tik tada, jei egzistuoja pati visuomenė, ir atvirkščiai, kiekvienai žmonių grupei yra būdinga tam tikra savita kultūra. Kultūra apima žmogaus mąstyseną, tikėjimą, pažinimą ir jausmus, kurie susikaupė iš kartos į kartą. Žmonių kultūros skiriasi, kadangi juos įkūnija visiškai skirtingi kultūriniai idealai, įvairūs prietarai, stereotipai, literatūra, muzika, vaizduojamasis menas ir techninė kūryba (Kultūra, 2010).

„Kultūra yra žmogaus gyvenimo visuomenėje būdą įvardijanti ir formuojanti sfera, kokybinis jos matmuo, persmelkiantis buitį, kūrybiškumo pasireiškimą, savasties įprasminimą veikloje, politiką ir ekonomiką, ugdymą, meninę raišką ir absoliučiai visas įvairiausias žmogaus veikimo sferas (Aleknaitė – Bieliauskienė, 2008)“.

„Visuomenės, jos kuriamos sociokultūrinės aplinkos permainos neabejotinai veikia ir žmogų: sudėtingame socialiniame pasaulyje jis privalo ne tik nuolat palaikyti daugybę ryšių su kitais žmonėmis, aplinka, bet ir tuos ryšius „koreguoti, derinti su nauju: savęs, kitų, aplinkos suvokimu ir pažinimu“ (Barkauskaitė, 2001, p. 33)“.

Taip pat didelę reikšmę turi ir valdžios institucijų vaidmuo kultūros politikos formavime. Valdžios formavimo ir įgyvendinimo politikos formavimas pateikiamas 5 paveiksle.

5 pav. Kultūros politikos formavimui, įgyvendinimui ir administravimui atsakingos institucijos (<http://www.vkontrole.lt>, 2014)

Visuomenės ir valstybės sąveiką su kultūros reiškinių sritimi galima apibendrintai apibrėžti per ketveriopą santykį: „KURTI, SERGĖTI, DALYVAUTI, REMTIS.

- **KURTI:** kultūros kūryba, profesionalioji kultūros veikla, elitinė kultūra ir aukštosios kultūros procesai, kurie yra tautos orumo ir valstybės garbės bei civilizacinių aspiracijų išraiška;
- **SERGĖTI,** puoselėti, plėtoti: šie veiksmai apibrėžia santykį su kultūriniu paveldu, kuris suprantamas kuo plačiausiai – nuo kultūros paminklų iki tradicijų, nuo Lietuvos tautų ir regionų;
- **DALYVAUTI:** visuomenės įsitraukimas į kultūros gyvenimą, kultūros vartojimas, bendruomenių kultūros veikla, bibliotekų ir kultūros centrų veikla, mėgėjiška kultūrinė kūryba;
- **REMTIS,** naudotis: kultūra nėra vien savaiminis tikslas, bet ir įrankis siekiant valstybės tikslų – kultūra ne mažiau svarbi kaip tapatybės kūrimo priemonė, o kultūrinė plėtra yra vienas svarbiausių įrankių siekiant ūkio klestėjimo, darnios visuomenės ir visaverčio valstybės gyvenimo (Kultūros politika)“.

„Kultūra yra laikoma kaip vienas iš socializacijos veiksnių. Ji padeda žmogui prisitaikyti visuomenėje, palaiko visuomenės tęstinumą. Ji taip pat suteikia šaltinius identiteto³ konstravimui (Krukauskienė, Trinkūnienė, Žilinskaitė, 2003, p. 42)“.

Pagal L. Vygotskio koncepciją „asmenybės vidinę kultūrą veikia bendras sociokultūrinis kontekstas. Tačiau šios vidinės kultūros optimizavimo procesų objektas turi būti artimiausios plėtros zona, nusakanti, kokiose ribose procesas gali paveikti asmenybės kultūrą. Veiksmingas tik toks ugdymas, kuris sudaro pakankamos apimties artimiausios plėtros zoną. Tai reiškia, kad ugdymo procesas pakankamai praplečia ugdytinio kultūrinę erdvę. Artimiausios plėtros zona reiškia asmenybės gyvybiškai svarbių poreikių erdvę, jos plėtra sutampa su asmenybės poreikiais (Butkienė, Kepalaitė, 1996, p. 111)“.

Viena iš daugelio žmogaus būvimo pasaulyje sudedamųjų dalių yra kultūra. Be kultūros nėra vienas visuomenės narys negalėtų nei išreikšti save, nei toliau tobulėti ar išsilaikyti konkrečioje aplinkoje (Aramavičiūtė, 2003, p. 80).

Kaip teigia „R. Bieliauskienė – Aleknaitė, (2008), valstybėje būtinos organizacinės struktūros, sociokultūrinio darbo, edukaciniai židiniai, meninės kūrybos sklaidos institucijos, tai yra, tokios infrastruktūros, kurios sudaro sąlygas pozityvių idėjų sklaidai, formuoja biudžetus tam, kad galima būtų kurti, perduoti, atgaminti, įamžinti, išsaugoti žmogaus, tautos kuriamas vertybes, dvasinių ir intelektualinių galių materialųjį produktą“. Šių struktūrų veikla svarbi tuo, kad jos, padeda žmogui socializacijos procese rasti tai, kas jam yra svarbu, kas padeda formuoti mąstantį pilietį, bet ir jautrų, emocionalų, kūrybingą, raiškia individualybę.

„Kultūra – pirminis žmonijos adaptacinis mechanizmas. Jo pateikiami žmogaus egzistavimo sociume modeliai mums svarbūs, kad gyventume. Šiandien esantys vaizdiniai ir modeliai pasireiškia visose žmogaus sąveikos sociume srityse. Todėl švietimas (plačiąja prasme), mokslas, menas yra persmelkti kultūros ženklų. Tai svarbiausios kultūros platumos: švietimas – kultūros dalis, mokslas – kultūros dalis ir menas – tik kultūros dalis (Bieliauskienė – Aleknaitė, 2008)“.

Kultūros politika turi būti orientuota į visuomenės narių kūrybiškumo puoselėjimą, tautos bei krašto tapatybės išsaugojimą ir kūrimą. „Svarbiausia, kultūros institucijų vaidmuo reikšmingas didinant bendrojo meninio ugdymo veiksmingumą. Šiandien svarbu, kad mokiniai šalia mokomųjų dalykų žinių įgytų ir šiuolaikinę kultūrinę kompetenciją: pažintų savo tautą ir įvairias skirtingas etnokultūrinės tradicijas atstovaujančius meno kūrinius, išsąmonintų kultūrinį tapatumą, pažintų tiek aukštojo, klasikinio meno vertybes, tiek ir populiariojo meno reiškinius – tai darytų ryškiausią ugdomąją įtaką visų meno šakų populiarinimo sklaidai (Mokinių kultūrinės

---

³ Identitetas (lot.buvimas) yra tapatybė, žmogaus arba daikto savybių visuma, pagal kurią jis yra atpažįstamas, atskiriamas nuo kitų. Tarptautinių žodžių žodynas, (1985). Vyriausioji enciklopedijų redakcija.

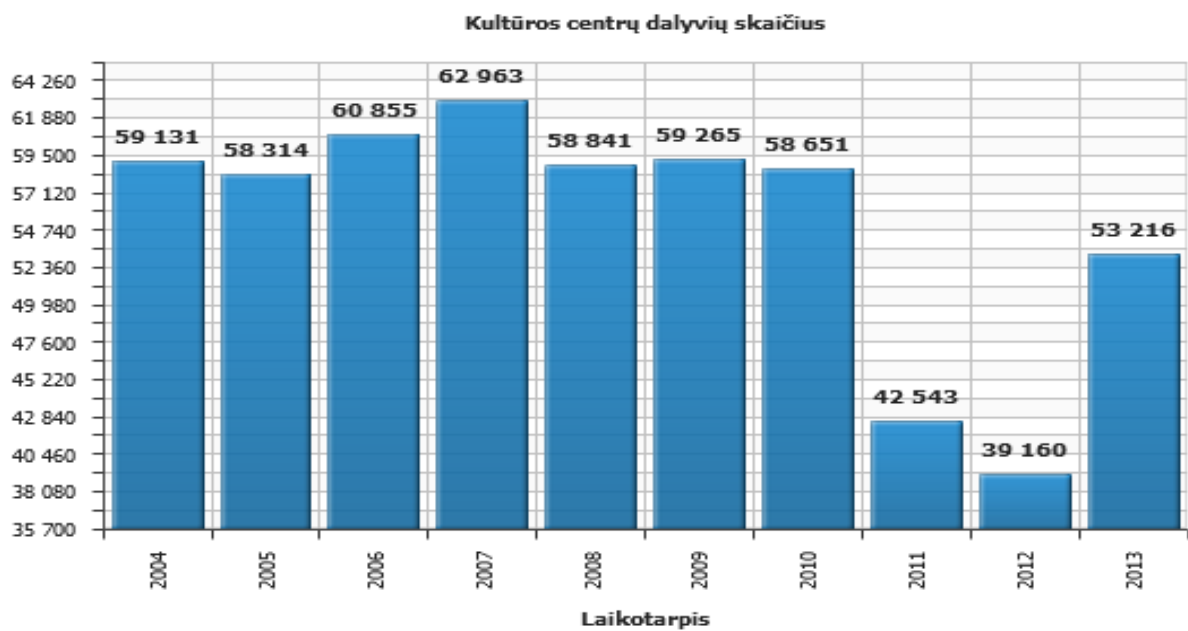
edukacijos poreikių tenkinimas švietimo sistemoje, tyrimo ataskaita 2007, p. 11)“. Todėl Lietuva gali tapti ir išlikti savimi tik per kultūrą. Į meninę kultūrą galima žvelgti įvairiomis kryptimis, nes kiekvienas kelias atskleidžia tam tikrą kultūros raiškos terpę ir pateikia vis kitokią žmonių gyvenimo pusę. Visais laikais buvo skiriamas didelis dėmesys šiai svarbiai visuomenės gyvenimo sferai – meninei kultūrai, kuri atlieka didelį vaidmenį žmogaus socializacijos procese, kurio metu pilietis susiformuoja tam tikrą asmenybės tipą. Todėl meninė kultūra, kaip reikalinga socialinė veikla, visuomet buvo ir yra dėmesio centre.

1.2.2. Menas kaip tobiliausia kalba, skirta žmonėms bendrauti

Menas yra žmonių komunikacijos būdas, taip pat atliekantis ir kultūrinimo vaidmenį, tai jis lemia žmonių išsilavinimą, vertybes bei pažiūras. Padeda žmogui ir bendruomenei (visuomenei) siekti aukštesnio kūrybinio bei dvasinio lygmens, t.y. kultūros. Menas, pasak A. Gaižučio, sukuria visuomenėje tam tikrus ryšius ir atlikdamas įvairius vaidmenis – atspindėdamas vyraujančias visuomenės gyvenimo formas, žmonių tipus, jų fizinę ir dorovinę sandara. Tačiau svarbiausias „meno tikslas – išreikšti žmogaus būdą, jo dvasinę substanciją, jausmų, poreikių ir polinkių kompleksą. Menas iškyla kaip tobiliausia kalba, kuri yra skirta žmonėms bendrauti (Gaižutis, 1998, p. 39)“.

Būdamas kultūros asmenybe, žmogus buvo ir visada bus svarbiausias kultūros kūrėjas bei lūkesčių perteikėjas. Būtent nuo jo kuriamų idėjų priklauso tiek tautinių, nacionalinių, tiek ir globalizacijos procesų kryptys bei vertybinės nuostatos (Bieliauskienė – Aleknaitė, 2008).

„Meninę kultūrą galima vertinti kaip visuomeninį reiškinių, socialinį procesą, kuris gali pakeisti žmogaus mąstymą ir elgesį. Sociokultūrinė veikla – specifinė bendruomenės veiklos sritis, kuri sudaro palankias sąlygas bendruomenei visuomenėje realizuoti socialinius, kultūrinius ir švietėjiškus poreikius, siekiant plėtoti platesnės ir prasmingesnės integracijos į visuomenę galimybes (Mokinių kultūrinės edukacijos poreikių tenkinimas švietimo sistemoje, tyrimo ataskaita. 2007, p. 10)“.

6 pav. Kultūros centrų dalyvių skaičius (Lietuvos statistikos departamentas, 2014)

Kaip matome iš pateikto paveikslo, statistiniai duomenys labai tiksliai iliustruoja Lietuvos gyventojų dalyvavimo skaičių renginiuose. Kiekvienais metais šie rodikliai mažėjo, o 2013 m. išaugo, tačiau dažnai pasitaiko atveju, kad kultūros centrų dalyvių skaičius neatitinka realybės, nes registravimo dieną yra daug norinčių tapti meno dalyviu, o kai reikia pradėti organizuoti, kurti, dalyvauti, labai daug atsisako, nebeteri laiko. Atsižvelgiant į Lietuvos kultūros pokyčių reikmes, esamą kultūros būklę ir reiškinius, darančius įtaką nacionalinės kultūros raidai, „nustatomi šie kultūros politikos tikslai:

1. Išsaugoti ir puoselėti nacionalinės kultūros tapatumą;
2. Skatinti kūrybinę veiklą ir meno įvairovę;
3. Plėtoti informacinę visuomenę;
4. Skatinti nacionalinės kultūros atvirumą;
5. Sudaryti visuomenei sąlygas dalyvauti kultūroje ir ją vartoti (Lietuvos kultūros politikos nuostatai, 2001)“.

Kultūra atlieka įvairias socialines funkcijas, kurias skatina pagrindiniai žmonių poreikiai:

- „pirmiausia būtinybė spręsti konkrečias žmonių socializacijos, jų integracijos ir konsolidacijos problemas;
- tenkinti individualių ir grupės žmonių interesus;
- sudaryti sąlygas žmogaus kūrybinių galių ir veiklos formų sklaidai (Mokinių kultūrinės edukacijos poreikių tenkinimas švietimo sistemoje, tyrimo ataskaita. 2007, p. 12)“.

Svarbiausios kultūros funkcijos:

- „yra socializacijos (perimti kolektyvinės visuomenės patirtį, socialines normas, kultūros vertybes ir simbolius tos visuomenės, kurioje jie gyvena);
- inkultūracijos (perimti anksčiau gyvavusios kultūros elementus, būdingus gimtajai kultūrai);
- integracijos (palaikyti žmonių vienybę, saugoti sukauptą socialinę ankstesnių kartų patirtį ir ją remtis);
- kūrybinė (atskleisti naujas vertybes, žinias, tradicijas, atnaujinti išgalėjusias kultūros vertybes ir simbolius);
- pažintinė (susisteminti ir perteikti žinias), komunikacijos, informacijos, vertybinė ir kitos funkcijos (Andrijauskas, 2003, p. 336 – 350)“.

Per pastaruosius dešimtmečius meninė kultūra iš sukaustytos nuo visuomenės problemų elitinio fenomeno tampa naujos ir populiarėjančios visuomenės gyvenimo kokybės, pramogų, kultūrinimosi ir laisvalaikio neatsiejamo organizavimo dalis. Vis dažniau akcentuojamas ryšys tarp kultūros ir visuomenės, daug daugiau dėmesio skiriama visuomenės poreikiams, jų interesams ir lūkesčių įgyvendinimui. „Kuizininės I. (2004, p. 17 – 18) teigimu, visuomenės kultūros poreikį lemia:

- *Ekonominiai pokyčiai*: didėjančios pajamos leidžia vis daugiau lėšų skirti kultūrinėms reikmėms, stiprėja bendruomenių gerovės augimo poreikis, didėja kultūrinių produktų ir paslaugų poreikis;
- *Socialinės ir kultūrinės jėgos*: ilgėjanti žmonių gyvenimo trukmė, leidžianti daugiau laiko skirti kultūrinėms ir laisvalaikio poreikiams tenkinti, didėjantis gyventojų išprusimas, lemiantis kokybiškesnių kultūrinių paslaugų ir produktų poreikį, instituciniai kultūros įstaigų pokyčiai, persiorientavimas į misija grindžiamą veiklą, stiprėjanti visuomeninių organizacijų įtaka bei aktyvumas kultūros bare, didesnė kultūrinių produktų diferenciacija, aktyvėjantis decentralizacijos procesai, susiję su įstojimu į Europos Sąjungą bei ES kultūrine politika.
- *Technologiniai pokyčiai*: naujos skaitmeninės, informacinės technologijos, išplėtusios kultūros produktų ir paslaugų teikimo galimybes, didėjantis technologijų prieinamumas, dėl interaktyvios medijos mažėjančios ribos tarp kultūros kūrėjų ir kultūros vartotojų“.

Lietuvai atkūrus savo nepriklausomybę ir tapus ES nare, tautos kultūrai atsirado naujų iššūkių dėl globalizacijos idėjų, kurios kelia didelę grėsmę kiekvienos tautos savybėms, jos tapatumu. „Kultūrų įvairovė, bet ne vienodėjimas yra laikomas visos Europos vertybe, Europinės tapatybės pagrindu. Taigi tautiškumas, pažymėtas gimtosios kalbos ir kultūros puoselėjimu, yra

būtina, jeigu ne esminė, europietiško dalis (Mokinių kultūrinės edukacijos poreikių tenkinimas švietimo sistemoje, tyrimo ataskaita. 2007, p. 14)“.

1999 m. gruodžio 4 d. Baltijos asamblėja priėmė rezoliuciją „Dėl etninės kultūros išsaugojimo Lietuvoje, Estijoje ir Latvijoje“, kurioje nurodomi valstybių įsipareigojimai parengti pagrindines priemones etninės kultūros plėtrai užtikrinti bei sudaryti tinkamas sąlygas gyvajai etninės kultūros tradicijai plėtoti. Tuo požiūriu, Lietuvos Respublikos etninės kultūros valstybinės globos pagrindų įstatymas pabrėžia, kad „tik savo etnine kultūra besiremianti tauta gali palaikyti savo visuomenės narių pilietinį brandumą, dalyvauti pasaulio civilizacijoje kaip lygiavertė partnerė, išlaikyti tokiai partnerystei ir bendradarbiavimui būtina orumą, savarankiškumą ir savitumą. Etninė kultūra – visos tautos sukurta, iš kartos į kartą perduodama ir nuolat atnaujinama kultūros vertybių visuma, padedanti išlaikyti tautinį tapatumą bei savimonę ir etnografinių regionų savitumą <...> Etninis regionas – tai istoriškai susiformavusi teritorijos dalis, kurioje išlaikyta savita tarmė, tradicijos ir papročiai (Žin., 1999, Nr.VIII-1328)“.

Reikia kuo daugiau visuomenės narių skatinti mylėti savo tautos kultūrą. Su ja susipažinti, puoselėti, saugoti ir svarbiausia didžiutis. Labai svarbu užtikrinti kuo platesnę ir glaudesnę kultūros, visuomenės ir švietimo politikos sąveiką. Siekti puoselėti ir stiprinti edukacines kultūrinės vertybes.

„Lietuvoje Dainų ir šokių šventės laikomos išskirtiniu kultūros reiškiniu, nacionaline vertybe, o UNESCO paskelbta Pasaulio žodinio bei nematerialaus paveldo šedevru (Mokinių kultūrinės edukacijos poreikių tenkinimas švietimo sistemoje, tyrimo ataskaita. 2007, p. 15)“.

Dainų švenčių tradicija – tai nepakartojamas ir vienintelis visuotinis kultūros reiškinys, kurio šaknys yra XIX a. pabaigos tautinio atgimimo ir mėgėjų meno sąjūdyje. Svarbiausia, kad šis renginys vienas pagrindinių, kuris padeda išlaikyti tautinę tapatybę, ugdo visuomenės tautiškumą, patriotizmą, kūrybiškumą. To pasekoje kiekvienais metais buria įvairių sričių mėgėjus ir profesionalius meno kolektyvus į šį renginį (Lietuvos Respublikos dainų švenčių įstatymas, 2007) skatinančius tautos bendrumo ir vienybės jausmą.

„Meninė kūryba, profesionalusis menas atspindi kūrybos įvairovę, parodo šalies kultūros lygį. Valstybė užtikrina laisvą kūrybinę veiklą, profesionaliojo meno prieinamumą, menininkų profesinį parengimą. Valstybės parama menininkams ir jų organizacijoms sąlygoja Lietuvos meno pajėgumą konkuruoti pasaulio meno rinkoje, padeda kurti patrauklų valstybės įvaizdį (Lietuvos kultūros politikos nuostatos, 2001)“.

Taigi būtina skatinti ne tik esamą bet ir jaunąją kartą mylėti savo tautos kultūrą, ją geriau pažinti, puoselėti, didžiutis ir tai įrodyti organizuojamuose renginiuose. Todėl labai svarbu užtikrinti kuo stipresnį ryšį tarp kultūros ir švietimo politikos sąveikų. Siekiant šių

sąveikų turėtų būti stiprinamas edukacinis kultūros vaidmuo (Mokinių kultūrinės edukacijos poreikių tenkinimas švietimo sistemoje, tyrimo ataskaita. 2007, p. 15).

Pasak Merkienės „būtina naujai pažvelgti į vykusias lietuvių etninės kultūros permainas, siejant jas su tuo laikotarpiu vykusiu gyventojų judėjimu ir jo sukeltais padariniais. Nemanoma, kad viena ar kita migracijos banga buvo vienintelė visų po jos atsiradusių reikšmių priežastis, tačiau darome prielaidą, kad ji darė poveikį kaimo ir miesto kultūrai, sudarydama sąlygas tiek jos skurdėjimui, tiek plėtotei ir modernėjimui. Keliame sau uždavinį ieškoti po gyventojų migracijos bangos ar jos metu atsiradusių su migracija susijusių kultūros naujovių, pažeidusių ar skatinusių, kurios nors srities tradicinės lokalsios kultūros tęstinumą pastūmėjusios jos raidą kita linkme (Merkienė, 2007, p. 75)“.

Meninės kultūros suvokimas remiasi žmonių patirtimi. Kiekvienas visuomenės narys šią meno kultūrą gali skirtingai suprasti, aiškinti, tuo ir pasireiškia meno universalumas. Todėl svarbiausia yra žmonių komunikacija, atsirandanti kultūrinio meno pagrindu. O tai yra skverbimasis į save patį savęs pažinimas, bendravimas, norint suprasti būtiniausias gyvenimo vertybes. Tad meninė kultūra iškyla kaip tobuliausia kalba, skirta žmonėms bendrauti, suprasti, perteikti save, savo jausmus ir lūkesčius.

Žvelgiant iš vienos pusės, meniniame kūrybos procese asmuo atsipalaiduoja, bent dalimi nutolsta nuo savo problemų, stimuliuojant pasitikėjimą savo jėgomis, pasijaučiant vertingu. Iš kitos pusės, meninė kultūra skatina žmogų į realų gyvenimą pažvelgti optimistiškiau. Tuo pasireiškia žmogaus gyvenimo ir meninės kultūros sandūra. Taigi meninė kultūra mus leidžia bent dalimi atitrūkti nuo gyvenimiškų rūpesčių, o tuo pačiu atveda į gyvenimo realybę stipresnius, kūrybiškesnius.

1.2.3. Asmenybės nuostata į meninę veiklą socialiniame kontekste

V. Prunckaus (2004) nuomone, „kultūros skiriasi vertybėmis, o kultūrų pagrindinis skirtumas yra tai, kokiomis priemonėmis tos vertybinės nuostatos yra įgyvendinamos“.

(Prunckus, 2004, p. 83)“.

Šiuolaikinė meninės kultūros aplinka, naujai kuriamos technologijos ir vis didesni visuomenės poreikiai sudaro prielaidas meninės kultūros kaitai ir skatina vertybinių nuostatų, požiūrių, mokymosi turinio pokyčius (Musneckienė, 2003, p. 120).

Nuostata apibrėžiama kaip „asmenybės ar grupės subjektyvi pozicija socialinių reiškinių ir objektų atžvilgiu. Nuostatos yra mūsų pozicijų tam tikrais klausimais apibendrinimas, tad jos lengvai aktyvinamos ir panaudojamos. Beje, nuostatos turi įtakos aplinkos suvokimui ir mąstymui (Ališauskas, Jankauskienė, Kairytė, 2008, p. 6)“.

„**Nuostata** – žmogaus pasirengimas, polinkis vienaip ar kitaip suvokti kokį nors objektą, numatyti situaciją, atlikti tam tikrą su tuo objektu susijusią tikslingą veiklą (Psichologijos žodynas, 1993)“.

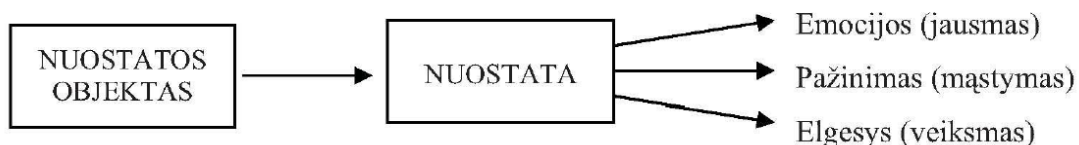
„Aiškia nuostatos sampratą siūlo Jacikevičius A. (1994, p. 202). Jis pabrėžia, kad nuostatų turinys ir sąmoningumo lygiai gali būti labai įvairūs ir išskiria visuotinai pripažįstamus nuostatos ypatumus:

- nuostatos yra įgytos, o ne įgimtos;
- jos yra pakankamai pastovios savybės;
- jos yra susijusios su poreikiais“.

Labai greitai kintanti kultūrinė aplinka globalizacijos kontekste verčia ne tik keičiantis sparčiau prisiderinti prie jos, bet ir kultūros atžvilgiu išlaikyti sėkmingą, naudingą, kūrybišką, neatsiejamą nuo estetinio vaizdo, santyki. Visuomenės nario santykis su pasauliu prasideda nuo nuostatos, kuris yra veiksmingas aplinkos įvertinimo būdas, reaguojant į naujus aplinkos pokyčius. Žmogaus santykiai ir jo nuostatos į meninę kultūrą, jų atstovaujamas vertybes, ilgainiui tampa jų pačių vertybinėmis – nuostatomis, sudarančiomis nuolatinį asmenybės kultūros branduolį. Nuostatos susiformuoja paauglystėje, igydamos asmenybės savivoką (Mulevičienė, 2005, p. 6)“

Pagal „L. Vygotskio koncepciją, nagrinėjant procesus, veikiančius asmenybės raidą ir sukeliančius asmenybės nuostatų ir vertybių sistemos pokyčius, reikia daugiausia dėmesio skirti tiems asmenybės vidinės kultūros aspektams, kurie gali sukelti norimus pokyčius. Beviltiška veikti asmenybę tose srityse, kurioms ji yra visiškai abejinga. Artimiausios plėtros zona reiškia asmenybės gyvybiškai svarbių poreikių erdvę, kai jos plėtra sutampa su asmenybės poreikiais (Butkienė, Kepalaitė, 1996, p. 126)“.

Klasikinės socialinės psichologijos požiūriu (David, Myers, 2008) „nuostata apima pažinimo, emocinį ir elgesio komponentus, nuostatos susidaro tam tikrų objektų atžvilgiu (Ališauskas, Jankauskienė, Kairytė, 2008, p. 6)“.

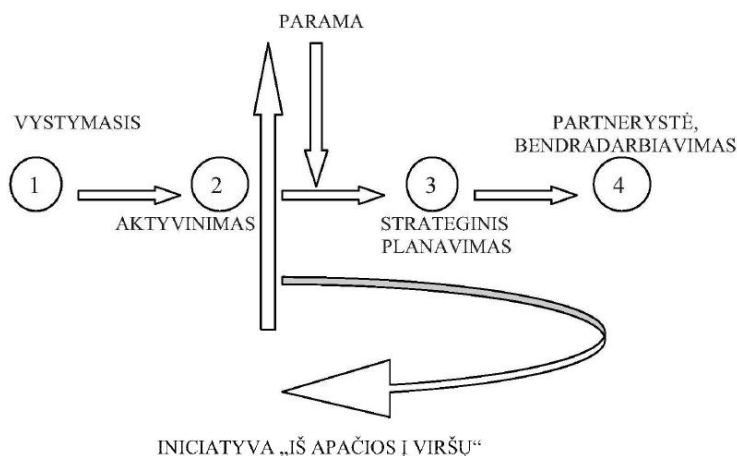

7 pav. Socialinės nuostatos komponentai (Ališauskas, Jankauskienė, Kairytė, 2008, p. 6)

Tai priklauso ir bendruomenėms. „Aktyvios bendruomenės ieško aplinkoje galimybių pagerinti savo sąlygas ir rodo norą kažką veikti ir pasiekti. <...> Bendruomenės nuostatų ir aktyvumo kitimas socialinių išteklių ir kultūrinės aplinkos kontekste priklauso nuo išsilavinimo

ir organizacijos išsivystymo formos bei kultūros (Ališauskas, Jankauskienė, Kairytė, 2008, p. 9)“. Kaimo suburtų bendruomenių bendri interesai, bendros problemos ir jų sprendimo būdai, bendri siekiai ir lūkesčiai, nuoširdi draugystė ir partnerystė, noras dirbti Lietuvos kaimo labui, noras bendrauti ir bendradarbiauti, tai tinklą vienijančios gijos. Galima akcentuoti tai, kad kaimo bendruomenės nariai patys inicijuoja stiprius kaimo socialinei plėtrai skirtus projektus, kuriuose aktyviai bendradarbiauja su skirtingų regionų kaimo bendruomenių nariais (Poviliūnas, 2008).

Tokios organizacijos „drauge atlieka – dažniausiai neformaliai – visas išvardytas funkcijas: teikia paslaugas ir savitarpio pagalbą, atkreipia dėmesį į bendruomenės ar tam tikrų jos grupių poreikius, sukuria mechanizmą, kuriuo pasinaudodama bendruomenė gali perduoti valdžiai savo lūkesčius. Kaimo bendruomenių nuostatos priklauso nuo jos išsivystymo etapo (Ališauskas, Jankauskienė, Kairytė, 2008, p. 10)“. Pagrindiniai bendruomenės vystymosi ir veiklos etapai pateikti 8 paveiksle.

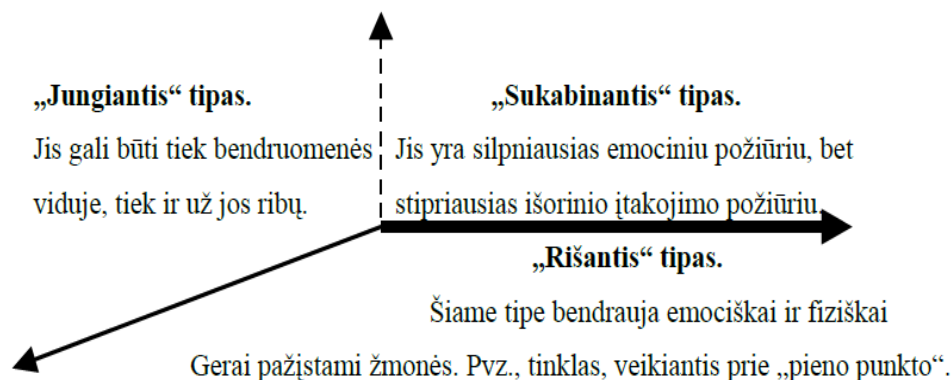

8 pav. Kaimo bendruomenių veiklos schema (Ališauskas, Jankauskienė, Kairytė, 2008, p. 10)

A. Vosyliūtės (2002, p. 62) teigimu, „bendruomenių sukuriami socialiniai ryšiai didina kiekvieno visuomenės nario galimybes, tai ypač svarbu dabar, kai riboti vietiniai finansiniai ištekliai ir galima įvairių ES fondų parama“. Dažniausiai kaimo bendruomenių nariai formuoja savo nuostatas, pastebi ir sprendžia jų poreikiams bendras problemas, organizuoja renginius ir šventes, planuoja naujas veiklas ir užsiėmimus, ieško bendradarbiavimo ryšių tarp savo ir kitų miestų, bei paramos. Šį procesą galima vadinti iniciatyva „iš apačios į viršų“ (Ališauskas, Jankauskienė, Kairytė, 2008, p. 10)“.

Augant ir stiprėjant bendruomenėms vis labiau savanoriškumas tampa priimta norma, vis dažniau kuriasi neformalūs socialiniai tinklai, atsiranda tarpusavio pasitikėjimas bei bendrų nuostatų kūrimas. Tokie tinklai gali būti trijų tipų ir įkūnyti įvairias funkcijas (žr. 9 pav.):

1. „rišantis tinklas – palaikomas ryšys su žmonėmis, kurie yra „tokie kaip ir tu“, jam būdingi „stiprūs ryšiai“;
2. jungiantis tinklas – palaikomas ryšys su žmonėmis, kurie nėra „tokie kaip tu“, jam būdingi „silpni ryšiai“;
3. sukabinantis tinklas – kuriami ryšiai su žmonėmis turinčiais galių, būdas surasti įtakojimo šaltinių (Atkočiūnienė, 2004, p. 38)“.

9 pav. Bendruomenių tinklų funkciniai tipai (Atkočiūnienė, 2004, p. 39).

Žmogaus gyvenimo, meninės kultūros nuostatos formuojasi ir kinta dėl naujos informacijos, naujų technologijų, naujai suformuluotų veiklos pobūdžių bei emocinio nusiteikimo. Todėl kaimo bendruomenės kuria tokią aplinką, kurioje stiprėtų pozityvios gyvenimo nuostatos, bei mažiau įtakos darytų negatyvūs reiškiniai (Ališauskas, Jankauskienė, Kairytė, 2008, p. 10).

Pasak Ribašauskienės ir Kairytės kiekvienoje bendruomenėje yra didelė gyventojų įvairovė – atsikėlę gyventojai iš kitų miestų ar kaimų, netgi iš kitų šalių, vadinami imigrantais ir nuolatiniai karta iš kartos gyvenantys gyventojai, pasiturintys ar ne, įvairaus amžiaus bei išsilavinimo, aktyviai dalyvaujantys bendruomenės veikloje. Akivaizdu, kad „stiprios, gebančios prisitaikyti prie besikeičiančios ekonominės ir socialinės aplinkos kaimo bendruomenės – svarbus kaimo vietovių pažangos veiksnys. Jų veikla sukuria prielaidas skurdui ir socialinei atskirčiai mažinti, socialinei struktūrai kurtis ir plėstis. Tokio judėjimo išdava – kaimas, gyvenantis visavertį gyvenimą (Ribašauskienė, Kairytė, 2007)“.

Pasak Gruževskio daugiau dėmesio reikia „akcentuoti į iššūkius, o ne į problemas, nes iššūkis yra pozityvios nuostatos, iššūkis – galimybė spręsti, iššūkis – nuostata formuoti sprendimą ir atitinkamai keisti padėtį. Problemos turi pasyvesnį pobūdį, todėl mums rūpi iššūkiai ir galimybės jas aktyviai spręsti <...> Socialinė aplinka, socialinės garantijos, lengvatos – visa tai kartu turėtų kaip nors skatinti emigracinių nuostatų pokyčius (Gruževskis, 2006, p. 49)“.

Kazlauskienės teigimu grįžimas į tėvynę iš emigracijos žmogaus nuostatose atsispindi polinkis būti savo šalyje, tačiau įtakojant daugelio veiksnių, kur vienas iš pagrindinių: geresnių

darbo sąlygų suteikimas ir gauti darbą pagal savo įgytą specialybę Lietuvoje lūkesčiai. Galima akcentuoti, kad gerinant šiuos žmogaus poreikius Lietuva gali stipriai sumažinti visuomenės narių apsisprendimą emigruoti ir įtakoti vienkryptį protų judėjimą (Kazlauskienė, 2006, p. 48).

Viena dalis dažnai Lietuvos piliečių išvyksta į kitas šalis teigdami, kad jiems Lietuva nieko nesuteikė, nesugebėjo išlaikyti, pasiūlyti, tai ko norime. Kita dalis nors ir pasilieka, bet jaučiasi lyg svetima savo šaliai, laukia, kad ji „ką nors duotų“ (Kuzmickas, 2006, p. 67). Palankios „socialinės integracijos sąlygos, geros profesinės karjeros ir materialinės gerovės sukūrimo perspektyvos (Kanopienė, Mikulionienė, 2006, p. 70)“ gali iš esmės pakeisti šias nuostatas ir nulemti apsisprendimą neemigruoti.

Tam, kad situaciją galima būtų valdyti politinėmis priemonėmis, atsižvelgiant į ekonominius, socialinius bei kultūrinius procesus, būtina ją pažinti, t. y. būtina plėsti tiek Lietuvos piliečių emigrantų tyrimus, tiek ir stebėti meninę kultūrinę veiklą bei šalies gyventojų nuostatas.

1.3. Meninis kultūrinis gyvenimas ir emigracija Mažeikių rajone

Analizuojant Mažeikių rajono kultūrinio gyvenimo situaciją, galima pastebėti, kad pagrindiniais bruožais ji mažai kuo skiriasi nuo dabartinės Lietuvos meninės kultūros situacijos. Kaip ir visuose regionuose, yra skiriamas finansavimas, steigiami etatai kultūros puoselėjimui plėtoti, bendradarbiaujama ne tik su Lietuvos regionais, bet ir su kitų šalių miestais. Tačiau galima pastebėti, kad meninė kultūra rajone susiduria su vis mažėjančiu finansavimu, dėl ko dažnai nukenčia vykdomi projektuose ar organizuojami renginiai. Tuo tarpu miesto ir gyvenviečių gyventojų skaičius mažėja, nes didėja jų interesai ir kultūros poreikiai.

1.3.1. Mažeikių rajono charakteristika

Šiandieninis Mažeikių rajono įvaizdis apskrityje ir Lietuvoje dalinai susijęs su viena didžiausia bendrove – AB „ORLEN Lietuva“. Kiekvienas lietuvis žino, kad Mažeikiai yra Lietuvos šiaurės vakaruose, ribojasi su Latvijos siena.

Mažeikių rajono teritorija – „1220,2 km², iš jų 32 km² užima miestai ir gyvenvietės, 22 km² – pramonės įmonės ir keliai, 614 km² – žemdirbystės plotai, 273 km² – miškai ir 68 km² – kitos paskirties plotai. Gyvena: 65 714 žmonių, iš jų 44 250 miestuose (Mažeikiuose – 40 839 žmonės, Sedoje – 1 213 žmonių, Vieکشniuose – 2 198 žmonės), 21 464 kaimuose. Mažeikių rajonas yra šiaurės vakarų Lietuvoje, prie Ventos upės. Svarbu paminėti, kad Mažeikių rajonas yra 8 pagal dydį Lietuvoje, išsiskiriantis išvystyta pramone ir ryškia verslo plėtra (Mažeikių

rajono savivaldybė)“ . Norint suformuoti gražų Mažeikių rajoną reikia daug pastangų. Todėl buvo formuojamos apylinkės, seniūnijos, savivaldybė. Kuo Mažeikių rajonas bus padalintas į daugiau savivaldybių, kaimo seniūnijų, tuo daugiau bus skiriama darbuotojų kultūrinės meninės veiklos išsaugojimui ir tobulinimui. Laikui bėgant Mažeikių rajonas buvo padalintas į miesto ir aštuonias kaimo seniūnijas. Buvo suskirstyti plotai, gyventojų skaičiai, gyvenvietės. Mažeikių rajonas susideda iš 3 miestų: Mažeikiai, Seda, Vieکشniai bei 5 miestelių: Laižuva, Leckava, Pikeliai, Tirkšliai, Židikai ir 195 kaimų. Mažeikių rajone yra 1 miesto seniūnija ir 8 kaimo seniūnijos: Laižuvos seniūnija, Mažeikių apylinkės seniūnija, Reivyčių seniūnija, Sedos seniūnija, Šerkšnėnų seniūnija, Tirkšlių seniūnija, Vieکشnių seniūnija, Židikų seniūnija. (Mažeikių rajono savivaldybė).

1.3.2. Meninis kultūrinis gyvenimas Mažeikių rajone

„Mažeikių rajono kultūros politika – tai programinė savivaldybės strategija, kurios įgyvendinimas remiamas atviros visuomenės, identiškumo, integracijos, demokratijos, tolerancijos ir tęstinumo principais (Vietos plėtros 2008 – 2014 m. m. strategija, 2014, p. 96)“.

Mažeikių rajono savivaldybės kultūros politiką reglamentuoja šie pagrindiniai teisės aktai:

- „Rajono kultūros politikos nuostatos, patvirtintos 2001 m. gruodžio 20 d. Mažeikių rajono tarybos sprendimu Nr. 222. Nuostatos apibrėžia rajono kultūros politikos tikslus ir uždavinius, finansavimo prioritetus ir politikos įgyvendinimo institucinę sąrangą. Nuostatose įtvirtintas Kultūros ir meno tarybos, kurioje dalyvauja kultūros ir meno bendruomenės atstovai, vaidmuo formuojant ir įgyvendinant rajono kultūros politiką;
- Kultūros įstaigų atkūrimo ir plėtros programa 2002 – 2004 m., patvirtinta 2002 m. sausio 31 d. Mažeikių rajono tarybos sprendimu Nr.15. *Programa* numato priemones, vykdytojus ir finansavimo šaltinius rajono kultūros politikos nuostatoms įgyvendinti. Numatoma skirti savivaldybės paramą vykdyti kultūros įstaigų einamųjų ir kapitalinių remontų darbus, įsigyti leidinių, spaudinių, inventoriaus, naujų technologijų, skatinti kūrybinę veiklą ir kelti kultūros darbuotojų kvalifikaciją, numatomi vykdytojai, terminai, lėšų poreikis (Įstaigos vidinės aplinkos bei veiklos analizė, 2014)“.

Svarbiausi Mažeikių rajono kultūros politikos tikslai:

- „Sudaryti kuo palankesnes sąlygas rajono žmonėms dalyvauti kultūros veikloje ir naudotis jos pasiekimais;

- Saugoti kultūros paveldą ir jo kultūrinę vertę;
- Skatinti atviros, modernios, tolerantiškos, informacinės visuomenės plėtrą;
- Globoti etninę kultūrą;
- Tęsti ir puoselėti vietines tradicijas bei papročius;
- Skatinti ir pagal galimybes remti kultūrinės ir kūrybinės saviraiškos iniciatyvas bei procesus (Vietos plėtros 2008 – 2014 m. m. strategija, 2014, p. 96)“.

Uždaviniai:

- „Tinkama parama bei organizuojamais renginiais užtikrinti kultūros paveldo ir tradicijų išsaugojimą, jų tęstinumą;
- Užtikrinti bendruomenei profesionalaus meno prieinamumą;
- Nuosekliai vykdyti rajono kultūros įstaigų atnaujinimo ir plėtros programas;
- Plėtoti ir remti vaikų, jaunimo, atskirų socialinių grupių dalyvavimą kūrybinėje veikloje;
- Tęsti dainų švenčių tradicijas, sudaryti palankias sąlygas meno kolektyvams atstovauti mūsų rajonui;
- Įgyvendinti ilgalaikes kultūros vertybių išsaugojimo programas, paremtas aiškiais kriterijais ir prioritetais;
- Sukurti infrastruktūrą kultūros paveldo pritaikymo turizmui ir kitiems kultūros poreikiams;
- Tobulinti ir vystyti teikiamas kultūrinės paslaugas;
- Nuolat supažindinti regiono, šalies visuomenę su rajono kultūriniais ir kūrybiniais pasiekimais;
- Modernizuoti bibliotekas, maksimaliai turtinti ir atnaujinti kaupiamus fondus;
- Užtikrinti tinkamą muziejų apsaugą tęsti Renavo dvaro rūmų restauraciją;
- Plėsti rajono muziejų reikšmę ir galimybes teikti visuomenei kokybiškas paslaugas, atitinkančias šiuolaikinių muziejų tikslus, uždavinius ir paskirtį;
- Remti rajono seniūnijose puoselėjamas etnines kultūros tradicijas;
- Remti ir skatinti nevyriausybinių organizacijų (toliau tekste – NVO) kūrimąsi ir jų veiklą įvairių bendruomeninių grupių, tautinių mažumų kultūros ir meno programas, idėjas, dalyvavimą tarptautiniuose projektuose ir programose (Įstaigos vidinės aplinkos bei veiklos analizė, 2014)“.

Nemažą vaidmenį įgyvendinant kultūros politiką atlieka informacijos kaupimas ir skleidimas. Rajono savivaldybės kultūros skyrius šioje srityje atlieka šias funkcijas:

- „Kaupia ir skleidžia informaciją apie kultūros įstaigas, kolektyvus, jų veiklą;
- Kaupia, analizuoja kultūros statistiką;

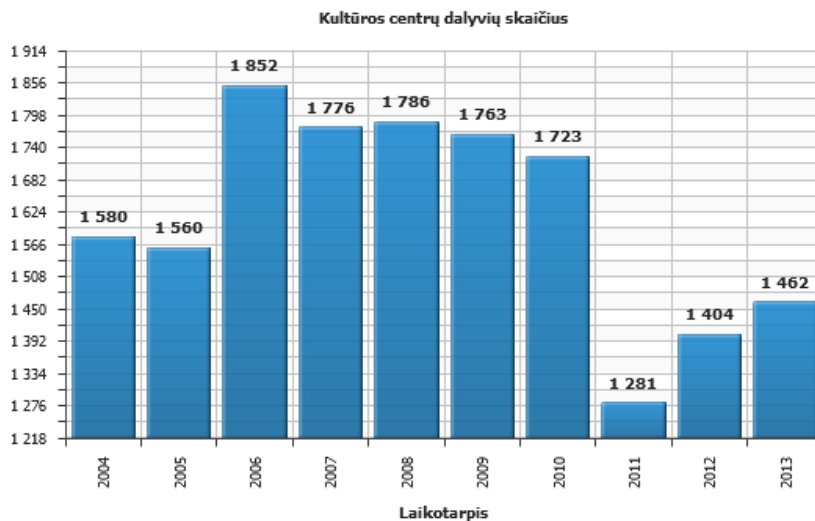
- Turimą informaciją naudoja priimdamas kultūros politikos sprendimus bei numatydamas jų galimus rezultatus;
- Nagrinėja ir vertina kultūros įstaigų, meno kolektyvų ir kitų organizacijų kultūrinės veiklos programas, menininkų ir jų grupių projektus, pasitelkdama rajono kultūros ir meno tarybą bei ekspertus;
- Tiria visuomenės nuomonę apie įvykusius didesnius renginius, kultūros problemas bei jų sprendimo būdus, tiria kultūros poreikius;
- Leidžia informacinį kultūros renginių biuletenį, informaciją skelbia internetiniame puslapyje (Vietos plėtros 2008 – 2014 m. m. strategija, 2014, p. 98)“.

Mažeikių rajono gyventojų meninės kultūros ugdymu, plėtojimu ir bendrosios kultūros puoselėjimu rūpinasi Mažeikių rajono savivaldybės administracijos skyrius. Taip pat didelia dalimi prie Mažeikių rajono ir jo kaimiškųjų seniūnijų kultūros centrų meninio kultūrinio įvaizdžio kūrimo prisideda Mažeikių rajono savivaldybės kultūros centras. Mažeikių rajono savivaldybės kultūros centras – vienas svarbiausių ir pagrindinių kultūros įstaigų mieste. Jam suteikta aukščiausia kultūrinės organizacijos kategorija, jos veikla daugiafunkcinė. „Svarbiausi prioritetai – skatinti meninę ir kultūrinę gyventojų saviraišką, sudaryti sąlygas jiems lankytis profesionaliojo meno renginiuose, didinti gyventojų laisvalaikio užimtumą, gerinti kultūrinių paslaugų kokybę, į aktyvią kultūrinę veiklą įtraukti kuo daugiau rajono bendruomenės“ (Mažeikių rajono savivaldybės kultūros centras, 2014)“. 2005 metais Mažeikių rajono savivaldybės kultūros centrui įteikta respublikinė nominacija „geriausias rajono kultūros centras“. Kultūros centras vykdo daug meninių, kultūrinių projektų. Išskirtinis dėmesys skiriamas profesionaliojo meno sklaidai. 2007 m. buvo Mažeikių mieste suorganizuotas I-asis tarptautinis meno festivalis, kuris jau kaip tradicija vyksta kiekvienais metais. Mažeikių kultūros centrui skirta apskrities nominacija už ryškiausius kultūros įvykius – „Dūdų šventė 2008“ ir profesionaliosios muzikos sklaida – tarptautinio meno festivalio „Mažeikiai 2007“ ir „Mažeikiai 2008“ organizavimą“.

Akcinė bendrovė „ORLEN Lietuva“ remia įvairius Mažeikių rajono savivaldybės kultūrinius, sporto, socialinius projektus, šventes, festivalius, kiekvienais metais skirdama svarią paramą. Įmonė visada būna pagrindinis rėmėjas, mecenatas rengiant svarbiausias, kas trejus metus vykstančias Mažeikių miesto šventes: dainų, šokių ir muzikos, tarptautinę kalvystės meno ir amatų, garsiąją žemaičių dūdų šventę bei nuo 2007 m. organizuojamą tarptautinį meno festivalį „Mažeikiai“. Ne vienerius metus bendrovė dovanoja mažeikiškiams ir miesto svečiams pagrindinę miesto kalėdų eglę bei puošia naftininkų gatvę. Ši bendrovė didelia dalimi prisideda prie meninės kultūrinės veiklos puoselėjimo. Prie Mažeikių rajono savivaldybės kultūros centro

prisideda ir visi Mažeikių rajono seniūnijų kultūros centrai, padedant susidaryti įvairiapusišką Mažeikių rajono meninės kultūros įvaizdį.

Nors vykdant tiek daug renginių, festivalių, koncertų bei miesto švenčių, tačiau Mažeikių kultūros centrų dalyvių skaičius kiekvienais metais vis mažėja, žiūrėti 10 paveikslą.

10 pav. Kultūros centrų dalyvių skaičius Mažeikių rajone

(Lietuvos statistikos departamentas, 2014)

Išanalizavus pateiktus duomenis iš Lietuvos statistikos departamento tinklalapio, matyti, kad nuo 2006 metų Mažeikių kultūros centrų dalyvių skaičius mažėja ir tik 2012 metais matomas šio skaičiaus padidėjimas (123 žmonėmis) lyginant su 2011 metais. 2013 m. kultūros centrų dalyvių skaičius vis auga, tačiau remiantis duomenimis vis dar nepasiekia nuo 2004 – 2010 m. buvusio kultūros centrų dalyvių skaičiaus.

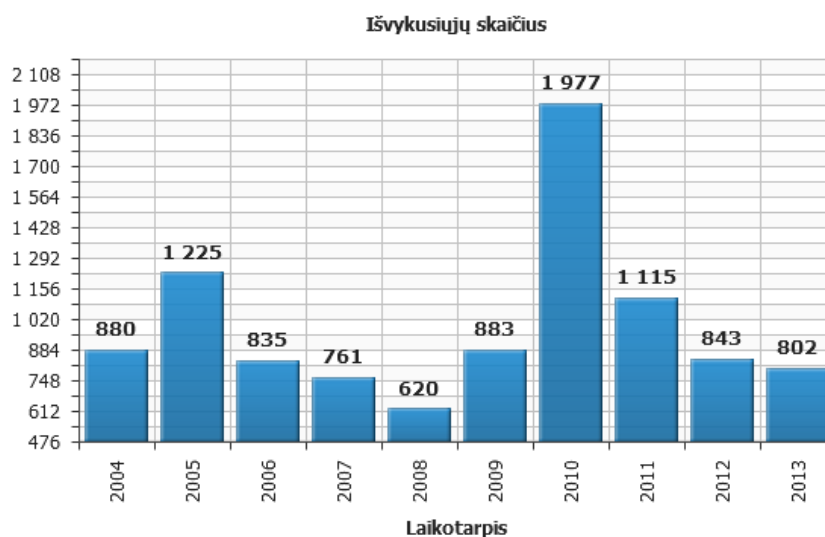
Kultūros centrų meno dalyvių mažėjimą atskleidžia šie ekonominiai, socialiniai kaimo gyventojų būklės veiksniai:

- „kasmet blogėja kaimo mokyklų, kultūros centrų ir sveikatos priežiūros įstaigų pastatų ir patalpų fizinė būklė. Minėtos įstaigos, palyginus su miestais ženkliai blogiau aprūpintos technologine ir informatikos orgtechnikos įranga;
- trūksta kvalifikuotų specialistų kaime (Vietos plėtros 2008 – 2014 m. m. strategija, 2014, p. 103)“.

Prie šių veiksnių prisideda ir žmonių emigracija. Jei aktyvios bendruomenės, pavieniai asmenys, turintys patirties projektų rengime, įgyvendinime, darantys įtaką kaimo gyventojams, jaunimui ir aplinkai neras, kur realizuoti savęs, jie ieškos galimybių kitur, net ir kitoje šalyje.

1.3.3. Emigracijos Mažeikių rajone situacijos analizė

Emigracija palietė miestus visoje Lietuvoje, ne išimtis ir Mažeikių rajonas. Lietuvos statistikos departamentas pateikia Mažeikių rajono emigravusiųjų žmonių skaičių. (Žiūrėti 11 paveikslą).

11 pav. Emigracija Mažeikių rajone (Lietuvos statistikos departamentas 2014)

Kaip matyti iš pateikto 10 paveikslo, tik 2010 metais matomas didelis išvykusiųjų skaičius (1977 žmonės), o nuo 2011 iki dabar vis mažiau žmonių emigruoja iš Mažeikių rajono. „Emigrantų skaičiaus padidėjimui 2010 m. turėjo įtakos Lietuvos Respublikos sveikatos draudimo įstatyme nustatyta prievolė nuolatiniams šalies gyventojams mokėti privalomojo sveikatos draudimo įmokas. Savo nuolatinės gyvenamosios vietos keitimą iš Lietuvos į užsienio valstybę galėjo deklaruoti ir tie, kurie gyveno užsienyje jau anksčiau (Darbo rinka. 2011)“.

Visų didžiausia Mažeikių rajono savivaldybėje emigracija jaunimo tarpe. „Tyrimo duomenimis, jaunimas nerasdamas darbo, jo poreikius tenkinančio atlyginimo, priima sprendimą išvykti iš šalies. Taip pat, išvykimą iš šalies paskatina galimybės mokytis užsienyje, ten įgyti aukštąjį išsilavinimą (Jaunimo problemų sprendimo Mažeikių rajono savivaldybėje 2013 – 2018 metų planas, p. 5)“. Taip pat skatina Lietuvos vidinę emigraciją t.y. iš Mažeikių į kitus Lietuvos didžiuosius miestus jaunimo išvykimas, ir tai, kad Mažeikių rajonas neturi universitetų, tik Žemaitijos kolegiją – Mažeikių fakultetą. Ne visi abiturientai nori turėti kolegijos baigimo diplomą, todėl išvyksta į didžiuosius miestus, ir *tik labai maža dalis studentų grįžta į savo miestą.*

Taip pat Mažeikiuose gyventojų emigracija turi įtakos gyventojų skaičiaus mažėjimui. Lyginant vyrų ir moterų emigraciją, vyrų išvažiuoja šiek tiek daugiau, apie 42 asmenis per

metus. Emigracijos įtaka, pasirodo tai, kad vieno iš sutuoktinių ilgalaikis išvykimas į užsienį, tai daugumos skyrybų ir visam laikui pasilikimo priežastis.

Norint mažinti Mažeikiuose emigracija būtina:

- bendradarbiauti su vietos visuomeninėmis grupėmis, verslininkais ir rajono gyventojais;
- Mažeikių kaimynystės su Latvija potencialas galėtų būti daugiau išnaudotas – kuriami bendri verslo produktai, kurie atneštų naudą abiejoms šalims;
- Aprūpinti Mažeikių kultūros centrus naujais instrumentais;
- Įdarbinti kvalifikuotus specialistus, kad jie savo pastangomis skatintų meno kolektyvų dalyvavimą bei meninės kultūros veiklos puoselėjimą.

Šiuo požiūriu atliktas empirinis tyrimas įvertinant Mažeikių rajono, kaip vieno iš Lietuvos regionų gyventojų požiūrį į emigracijos daromą poveikį Mažeikių rajono meninei kultūrai.

2. EMIGRACIJOS POVEIKIO MENINIAM KULTŪRINIAM GYVENIMUI MAŽEIKIŲ RAJONE EMPIRINIS TYRIMAS

Šioje dalyje aptariama tyrimo metodologija bei jos metotai, etika ir darbo instrumentas bei jo organizavimas. Dėstoma, kaip buvo pasiektas keliamo tyrimo tikslas, kuriuo siekta išsiaiškinti Mažeikių rajono gyventojų požiūrį į emigracijos daromą neigiamą poveikį Mažeikių rajono meninės kultūros veiklai ir meninei kultūrai apskritai. Buvo pasirinktas apklausos (anketa ir interviu) metodas, kuriuo siekta apklausti tiriamuosius. Kuriant klausimynus remtasi K. Kardelio (2002), A. Valackienės (2004), T. Stulpino (2002), G. Merkio (1995) nurodymais. Amžiaus tarpniai nustatyti remiantis E. Eriksono (1963) kategorijomis. Tyrimo duomenys apdoroti SPSS programa.

2.1. Tyrimo metodika, organizavimas ir imties charakteristika

Tyrimo metodika. Tyrime buvo apklausiami Mažeikių rajono seniūnijų kultūros centrų direktoriai ir jų darbuotojai (6 tiriamieji), bei meno kolektyvų dalyviai (126 tiriamieji). Tyrimui atlikti buvo gauti kultūros centrų direktorių žodiniai sutikimai.

Siekiant tyrimo tikslo, taikyti empiriniai (kokybinis ir kiekybinis) metodai: pusiau struktūruotas interviu klausimynas, skirtas Mažeikių rajono kultūros centrų direktoriams bei anketinė apklausa, skirta kultūros centrų darbuotojams bei meno kolektyvų dalyviams. Būdas suprasti, kaip visuomenė supranta ir suvokia daromą emigracijos neigiamą poveikį meninės kultūros veiklai.

Pirmas tyrimui pasirinktas *kokybinio tyrimo metodas* „pusiau struktūruotas interviu, kuris apibrėžiamas kaip pokalbis pagal iš anksto paruoštus klausimus, pasiruošus išplėsti esamas pasakojimo temas. Šis metodas veiksmingai leido siekti numatyto tikslo, nes kokybinis tyrimas – tai giluminis vienos nedidelės socialinės realybės pjūvis, kai išsamiai, nestruktūruotai, sistemingai renkamos žinios apie reiškinių ar individą (Girdzijauskienė, 2006)“. B. Bitinas, L. Rupšienė, V. Žydžiūnaitė (2008) akcentuoja kad, „kokybinis tyrimas tinkamas, kai nedaug žinoma apie egzistuojančią problemą. Tokio tyrimo rezultatai pateikia platesnę, problemą paaiškinančią, informaciją“.

Interviu metodas leido tyrėjui įvairiapusiškai pažvelgti į tiriamą problemą (kultūros centrų darbuotojų motyvus, meninės kultūros veiklos tobulėjimo kelią bei saviraiškos puoselėjimą) per svarbiausią žmogaus patirtį apie tiriamąjį reiškinį. Pateikiamais interviu klausimais buvo gilintasi į Mažeikių rajono kultūros centrų problemas, atskleidžiant emigracijos sunkumus, nepilnavertiškumo motyvus ypač akcentuojant meninės kultūros veiklą. Atliktas

tyrimas integruoja kiekybiniais ir kokybiniais tyrimams būdingus požymius, todėl naudota viena iš svarbiausių duomenų rinkimo priemonių kokybiniame tyrime – pokalbis/interviu. Tiriamiesiems teikti klausimai žodžiu ir raštu padėjo plačiau ir geriau suprasti nagrinėjamą temą ir gauti išsamesnius atsakymus tyrimo tema, suvokti tiriamųjų problemas, kurias jie išsako savais žodžiais. Kaip teigia L. Rupšienė (2007, psl. 63), „interviu padeda suvokti tiriamųjų patirtį“.

Interviu apklausa naudota siekiant pokalbio lankstumo, užduodant ir paaiškinant tiriamiesiems klausimus. Tokio tyrimo rezultatai pateikė platesnę, problemą paaiškinančią, informaciją. Gautos informacijos nebuvo siekiama suvesti į skaičius, nes žiūrint į konkretaus žmogaus konkrečius išgyvenimus, skaičiai ne tokie jau reikšmingi (Bitinas, Rupšienė, Žydžiūnaitė, 2008, p. 112).

Atliekamu interviu buvo siekta išanalizuoti, kokios yra pagrindinės emigracijos priežastys, kokį poveikį jos daro meninei kultūrai Mažeikių rajone. Siekiant gauti reikiamą informaciją buvo atliekamas pusiau struktūruotas interviu (**žr. 1-6 priedus**). Vidutinė interviu trukmė 7 – 14 min. Interviu buvo fiksuojamas vaizdo ir garso įrašu. Ši medžiaga vėliau – protokoluojama.

Interviu metu gauti rezultatai buvo analizuojami content analizės metodu, t.y. lyginant tiriamųjų pateiktus atsakymus su mokslinių tyrimų duomenimis ar moksline literatūra. Kokybinė turinio analizė buvo atliekama keturiais žingsniais: 1) daug kartų klausytas, skaitytas gautas tekstas; 2) remiantis „raktiniais“ žodžiais išskirtos manifestinės kategorijos; 3) atliktas kategorijų skaidymas į subkategorijas; 4) atliktas kategorijų ir subkategorijų interpretavimas ir pagrindimas. (Žydžiūnaitė, 2004, p. 138 – 148).

Kitas tyrimui pasirinktas *kiekybinio tyrimo metodas*, atviro – uždaro tipo klausimyno būdas, kuriuo „anketavimo metu tiriamajam pateikiamas fiksuotas klausimų rinkinys. Informacija yra renkama naudojant standartines procedūras, kai kiekvienas atrinktas asmuo vienodu būdu atsako į tuos pačius klausimus. Anketavimo tikslas nėra sužinoti atskiro asmens nuomonę, tačiau sudaryti bendrą visos populiacijos apibūdinimą (Virvilaitė, Jefimov, 2007)“.

Renginių dalyviams, aktyviai lankantiems Mažeikių rajono kultūros centrus bei patiems darbuotojams buvo pateiktos anketos su jau paruoštais atsakymų variantais, taip pat palikta galimybė neradus sau tinkamo atsakymo įrašyti savo požiūrį (**žr. 7 priedą**). Kultūros centrų dalyviams buvo pasirinktas anketų metodas, o ne interviu, nes norėta kuo daugiau informacijos sužinoti apie Mažeikių rajono gyventojų požiūrį į emigracijos daromą neigiamą poveikį Mažeikių rajono meninei kultūrai. Anketų pildymo metu tiriamiesiems buvo paaiškinami jiems nesuprantami klausimai, parodyta kaip pildyti ir žymėti atsakymus, garantuotas apklausos anonimiškumas.

Sudarant anketą buvo siekiama sužinoti tiriamųjų nuomonę apie emigracijos poveikį meninės kultūros susidomėjimo lygį, kultūros centre organizuojamais užsiėmimais bei emigracijos daromą įtaką vykdomoms veikloms, užimtumo bei tobulėjimo perspektyvas pačiam dalyviui.

Sugrupuojant ir pagrindžiant visas šias nuomones vadovautasi K. Kardelio pateikiamais informacijos patikimumą nurodančiais metodais, kurie leido patikimai įvertinti surinktą informaciją. Duomenų patikimumo įvertinimas priklauso nuo jų rinkimo metodų. Pavyzdžiui, vidinis apklausos duomenų patikimumas tikrinamas pagal atsakymus į tam tikrus klausimus, o išorinis patikimumas – lyginant tiriamųjų atsakymus su kita turima informacija (Kardelis, 2002, p. 65). Todėl magistro darbe buvo pasirinkti abu tikrinimo metodai – duomenų patikimumui įvertinti. Pirmas – vidinis apklausos duomenų rinkimas, tai atsakymų į tuos pačius klausimus derinimas, lyginimas, analizavimas. Antras – išorinis apklausos duomenų rinkimas, tų atsakymų lyginimas tarp Mažeikių rajono seniūnijų kultūros centrų, besilankančių dalyvių analizė.

Darbe taikyti tokie metodai:

1. Mokslinės literatūros analizė, siekiant atskleisti emigracijos poveikį meninės kultūros veiklai;
2. Interviu metodas – taikytas pusiau struktūrizuoto atvirų klausimų interviu metodas;
3. Apklausos metodas – apklausiant tiriamuosius, užduodant atviro/uždaro tipo anketos klausimus;
4. Turinio (content) analizė, kurios pagrindinis principas – tiriamųjų pateiktų atsakymų į klausimus turinio analizė ir įvertinimas, išskiriant kategorijas ir subkategorijas, jas interpretuojant.
5. Empirinių faktų verifikacija – remiamasi duomenų teisingumo nustatymo patikrinimu, pateikiant konkrečius pavyzdžius interpretuojant tiriamųjų atsakymus.

Tyrimo procesas ir vieta. Empirinis tyrimas buvo atliekamas nuo 2014 m. sausio 2 d. iki kovo 31 d. Su tiriamaisiais laikas ir vieta susitikimui buvo sutartas iš anksto.

Tyrimo etika. Tyrimo dalyviams iš anksto buvo paaiškintas interviu ir anketavimo tikslas, gautų duomenų panaudojimas. Atliekant tyrimą vadovautasi esminiais, tyrimams būdingais etikos principais (Bitinas, Rupšienė, Žydžiūnaitė, 2008, p. 198): savanoriško apsisprendimo; informacijos apie tyrimo duomenų panaudojimą suteikimo; konfidencialumo; tyrimo dalyvių pagarbos ir orumo išlaikymo. Tyrimo dalyviai savanoriškai apsisprendė dalyvauti tyrime. Tiriamiesiems buvo paaiškinta magistrinio tyrimo esmė, kokių tikslu atliekamas šis tyrimas, kaip ir kur bus panaudoti surinkti šio darbo duomenys. Interviu ir anketų apklausos metu buvo išlaikomas tyrimo dalyvių orumas ir pagarba jų asmenybei, neužduodant įžeidžiančių ar kitokio pobūdžio provokuojančių klausimų.

Tyrimo organizavimas.

- Atliktas literatūros šaltinių, nagrinėjama tema, analizė;
- Sukonstruotas tyrimo instrumentas – pusiau struktūruotas interviu ir anketa;
- Atliktas interviu su Mažeikių rajono kultūros centrų darbuotojais ir pildoma anketa su Mažeikių rajono kultūros centre dalyvaujančiais dalyviais;
- Surinkti interviu ir anketos duomenys apdoroti, sugrupuoti, apibendrinti ir pateikti pasakojamosios ataskaitos forma;
- Remiantis gautais duomenimis ir apibendrinimais, daromos išvados apie požūrį į Mažeikių rajone daromą emigracijos neigiamą poveikį meninei kultūrinai.

Tyrimo instrumentas. Remiantis mokslinės literatūros analize buvo sudaryti interviu klausimynai ir anketos forma. Anketoje pateikta 19 klausimų iš kurių 11 buvo atviro tipo, 8 klausimai parengti iš sudedamųjų dalių: nuo 3 iki 11 klausimų atsakant rangine skale, viso 68 klausimai. Interviu – 26 atviro tipo klausimai.

Tyrimo imties charakteristika. Vykdam apklaušą 2014 metais (nuo sausio 02 d. iki kovo 31 d.) ir interpretuojant rezultatus buvo atlikti šie veiksmai:

- Interviu klausimynas buvo pateiktas 6 tiriamiesiems (*Mažeikių rajono seniūnijos kultūros centrų direktoriams ir kultūrinės veiklos organizatorėms*);
- Anketa buvo pateikta 150 tiriamųjų (*Mažeikių rajono seniūnijų kultūros centrų darbuotojams bei meno kolektyvų dalyviams*).
  - Išplatinta – 150 anketų;
  - Buvo gražintos – 134 anketos (89,3 % grįžtamumas);
  - Viso tyrime panaudota – 126 anketos.
- Surinkti tyrimo duomenys buvo analizuojami statistiškai SSPS programa. Tikrinant dviejų kintamųjų priklausomybės vertinimą, atrandant statistinį ryšį tarp požymių, buvo naudojamas koreliacinio ryšio stiprumui nustatyti reikšmingumo lygmuo $p = 0,05$; Vienas iš kintamųjų buvo parinktas amžius, nes manoma, kad turi didžiausią emigracijos įtaką
- Interpretuojant tyrimo rezultatus magistriniame darbe tiriamųjų kalba, siekiant objektyvumo, stilistiškai netvarkyta.

Tyrimo dalyvių daugumą sudarė moterys (70,5 proc.). Dauguma tiriamųjų priskirtini amžiaus grupei nuo 21 iki 40 metų (34,1 proc.) ir turintiems aukštąjį išsilavinimą (31,3 proc.). Didžioji tiriamųjų dalis yra sukūrę šeimas (66,7 proc.).

Tikėtina, kad šeimas sukūrę žmonės tampa sėslesniais, t.y. nebegali taip laisvai keisti savo gyvenimo, jie tampa atsakingais ne tik už save, bet ir už savo šeimą. Tuo būdu šeimyninis statusas nurodo pastovumą, garantuojanti meninės kultūros vertybių puoselėjimą ir tęstinumą.

Darbo autoriaus nuomone tokioje sferoje šeimas turintys vadovai ar dalyviai potencialiai gali turėti daugiau iniciatyvos, būti veiklesni ir aprėpiantys daugiau visokių meninių veiklų, skirtų vaikams, jaunimui, suaugusiems ir pagyvenusiems žmonėms. Buvimas šeimoje tarsi įpareigoja rūpinantis aplinkiniais į veiklą įtraukti vaikus, senelius, rūpintis, kad jie turėtų užsiėmimų savo srityje.

2.2. Konstatuojamojo tyrimo rezultatų analizė

Emigracija kiekviename rajone visuomenės narius paliečia vis kitaip. Viename rajone emigracija jaučiama mažiau, kitame daugiau, todėl labai svarbu išnagrinėti kokia situacija yra nagrinėjamame Mažeikių rajone. Mažeikių rajono seniūnijų kultūros centrų vadovams, darbuotojams bei jų dalyviams buvo užduodami atviro tipo klausimai, norint išgirsti jų nuomonę apie Mažeikių rajono gyvenvietėms daromą emigracijos negiamą poveikį.

3 lentelė

Emigracijos neigiamas poveikis Mažeikių rajono gyvenvietėms (N=132)

Kategorija	Subkategorijos	Tiriamųjų skaičius	Patvirtinantys teiginiai
Emigracijos neigiamas poveikis Mažeikių rajono gyvenvietėms	Žmonių mažėjimas	42	„Mažėja gimstamumas, nes žmonės išvyksta ir negrįžta, tuo pačiu metu mažėja jaunimo“. „Jaunimas emigruoja, tuštėja kaimai, lieka senyvi gyventojai, nebėra dirbančių žmonių“. „Dėl darbo vietų trūkumo emigravo, nes nedarbas pasiekė didelį lygį ir sunku išgyventi, todėl ir emigruoja“. „Išvažiuoja jaunimas, o jie patys sumaniausi – iniciatyvausi žmonės, kurie galėtų dirbti savo sumanymus realizuoti rajono gyvenvietėse, deja jų idėjas pasiima emigracija“. „Mažėja žmonių skaičius, jaunimas išvyksta, lieka seni žmonės“ „Žmonių mažėjimas“.
	Emigracijos nauda	18	„Sudėtinga gyventi Lietuvoje, nes užsienio pragyvenimo lygis visai kitoks“. „Menka, nes žmonės iš kaimo išvažiuoja, dėl to, kad mieste susisiekimai gersnis, renginių daugiau, parduotuvių“. „Ieškojimas geresnio gyvenimo“. „Mažeikiuose žmonių skaičius lieka toks pat“. „Naujos galimybės keliauti“. „Daugiau darbų kitoje šalyje“. „Vidinė Lietuvos emigracija didelė, tarptautinė Mažeikių maža“. „migracija mažai kuo prisideda, nes daug žmonių nori gyventi mieste, todėl iš kaimų kraustosi“.
	Emigracijos grėsmė	17	„Neigiamą, nes užsidaro darželiai, mokyklos. Išvažinėja darbo jėga, bei aukštus išsilavinimus įgiję jaunuoliai“. „Neigiamą, daug talentingų žmonių išvyksta“. „Neigiamą, išvyksta daug talentingų, komunikabilių žmonių“.
	Neturintys atsakymo	10	Visi teiginiai buvo išsakyti vienu teiginiu „Nežinau“.
	Emigracijos priežastys	9	„Labai didelė, jaunimas nėra užimtas, trūksta veiklos, todėl didelė dalis išvyksta“. „Mano nuomone turi didelę įtaką, kadangi kaimuose mažėja gyventojų, trūksta jaunimo. Gyvenvietės tapo nebeaktyvios“.

			„Didelę, Mažeikiuose trūksta darbo vietų, todėl visi emigruoja“.
	Emigracija meninėje kultūroje	7	„Jokios. Retas emigraves domisi ir juo labiau dalyvauja kultūrinėje veikloje“. „Neturi jokios įtakos“.
	Emigracija naikintoja	6	„Nyksta kaimai“. „Mažėjantis gyventojų skaičius atsiliepia kaimų nykimui“. „Tuštėja gyvenvietės, uždaromos mokyklos, mažėja kultūrinis gyvenimas, senėja kaimas“.
	Gyvenviečių senėjimas	6	„Kaimuose mažėja jaunų žmonių šeimų, kaimai senėja, nyksta. Mažėja mokinių skaičius mokyklose, jose jungiamos klasės, uždaromos mokyklos“. „Jaunimas išvažiuoja, sensta ir „miršta“ kaimas“. „Išvykus jaunimui, gyvenvietėse lieka vyresnio amžiaus žmonės, manau tai turi įtakos gyvenviečių gyvenimui bei išlikimui“.
	Jaunimo emigracija	5	„Blogą, jaunimas išvažiuoja svetur“. „Blogai, išvažiuoja jaunimas“.
	Nežino atsakymo	5	Kai kurie nieko neparašė, tik padėjo brūkšni „-“.
	Pinigų pritraukimas	2	„Pinigų pritraukimą“. „Pritraukė pinigų“.

Išnagrinėjus tiriamųjų atsakymus, daugiausia tarp pasikartojančių teiginių (47 teiginiai) buvo apie gyventojų skaičiaus mažėjimą „*Išvažiuoja jauni, gabūs, talentingi žmonės. Jie būtų reikalingi ir savam krašte*“. Dauguma tiriamųjų nuomonės buvo neigiamos, jog nyksta kaimai, jaunimas išvažiuoja, lieka tik seni žmonės. Tiriamieji teigė, kad „*Emigruoja todėl, kad valstybė neturi politikos dėl žmonių sulaikymo Lietuvoje, atlyginimai nedideli ir mokesčiai gan nemaži*“.

Dėl emigracijos Mažeikių rajonas „*Pasikeitė daug ekonomiškai ir politiškai*“, taip pat dėl darbo vietų trūkumo ar finansinių sunkumų, kurie paskatina žmones ieškoti geresnių sąlygų svetur. Remiantis aukščiau išsakytomis mintimis, galima teigti, kad emigracija daro didelę įtaką Mažeikių rajono gyventojams. Mažėja „*gimstamumas, nes kaimuose mažėja gyventojų, labai trūksta jaunimo, nes žmonės išvyksta ir negrižta*“. Gyvenvietės tapo nebeaktyvios, nes nebėra daug organizuotų, aktyvių visuomenės narių, kurie vestų programas, vakarones, menines veiklas. O jei suorganizuoja, labai „*pasimato žmonių pasyvumas*“, nenoras eiti, nenoras dalyvauti.

Prie gyvenviečių pasikeitimo prisideda ne tik tarptautinė emigracija, bet ir vidinė „*nes žmonės iš kaimo išvažiuoja, dėl to, kad mieste susisiekimasis gersnis, renginių daugiau, parduotuvių*“. Jaunimas nenori ūkininkauti, o senesnio amžiaus žmonės jau nebepajėgia, todėl dauguma žmonių kraustosi į miestus. Tuo požiūriu labai nukenčia pačios gyvenvietės sudėtis, užsidaro „*darželiai, mokyklos, bibliotekos*“. Likę žmonės nėra užimti, trūksta veiklos, organizuotumo, tuo atžvilgiu mažėja kultūrinis gyvenimas.

Tiriamųjų buvo klausta „*Ar jūs aplinkoje yra emigravusiųjų?*“. Šis klausimas labai svarbus, norint išsiaiškinti emigracijos mastą, t.y. kiek ši problema aktuali kiekvienam Mažeikių rajono gyventojui. Daugiausia, tiriamųjų nuomone, emigruoja jų giminaičiai. Emigracija galėtume sakyti, kad skaido žmones paliesdama ir skaidydama juos per giminių ratą. Tokiu būdu

silpnėja žmogaus kaip socialinės asmenybės statusas, būdamas kitoje šalyje emigrantai užpildo tuštumą susiradę draugų, kai giminių susitikimo laikas vis ilgėja. Todėl fiksuota tiesioginė priklausomybė tarp tiriamųjų lyties ir tiriamųjų aplinkoje emigravusių giminaičių ($p < ,004$), (žr. 8 priedas 1 lent.). Vyrai šia pozicija išsakė (23), moterys (74) kartus „taip“. Neabejotinai tokia situacija ilgainiui gali lemti giminaičių susvetimėjimą. Žmonių susiskaidymas lems kaitą visai Lietuvos meninei kultūrai. Kultūros saugotojai ir puoselėtojai gali tapti turintis kitokių vertybių žmonės. Tik keturi tiriamieji pažymėjo, jog niekas nei iš giminių, nei iš draugų, nei iš pažįstamų nėra išvykę į kitą šalį. Tiriamieji atsakė irgi taip, pridurdami, jog „*labai daug*“, „*nemažai*“.

Analizuojant tiriamųjų amžiaus kategoriją/pasisikirstymą pagal amžiaus grupes, galima teigti, kad tik keturi tiriamieji pažymėjo, jog niekas nėra išvykęs į kitą šalį iš jų giminaičių, draugų ar pažįstamų, o kitų apklaustųjų nuomonės įvairios. „*Įvairaus, ir jaunimas nuo 18 iki 30 metų, žinau net vyresnių žmonių, nuo 50 m. ir vyresnių*“. Taigi šiuo klausimu įvairių amžiaus grupių atstovų atsakymai buvo panašūs.

Koreliacijos koeficientas įvertinantis tiesinio ryšio stiprumą tarp tiriamųjų aplinkoje emigruojančiųjų ir tiriamųjų amžiaus, parodė statistiškai reikšmingą ryšį tik tarp emigruojančių draugų, nes gauta $p < ,018$, (žr. 8 priedas 1 lent.). Tai reiškia, kad tiriamųjų amžius turi įtakos veiksniams, įtakojančiams jų aplinkoje emigravusius draugus. 21–40 amžiaus tarpsnio tiriamųjų vertinimo duomenimis net 26 tiriamieji teigia, kad daugiausia emigruoja jų draugai, (žr. 8 priedas 3 lent.). Tai galima daryti prielaidą, kad jauno bei suaugusiojo amžiaus tarpsnyje labiau yra linkę emigruoti, išbandyti save kitoje šalyje ar studijuojant, ar dirbant, ar ieškant laimės.

Vertinti pagal amžiaus tarpsnį neįmanoma, nes išvyko jaunimas, po mokslų ar studijų, šeimos su mažais vaikais ar vyresnio amžiaus žmonės, jau užauginę savo vaikus. „*Kiek pastebėjau, tai ypatingai studentai, <...> ir vyresni gal apie keturiasdešimt metų, kurie jau nusivylę gal kažkuo*“, „*Įvairūs – nuo jaunų iki pagyvenusių*“. Toks didelis amžiaus spektras paliekančių žmonių kenkia Mažeikių rajono meninei kultūrai. Buvo organizuojami įvairūs renginiai, veikė įvairūs būreliai, dalyvavo saviveikloje tiek jauni, tiek seni. Kiekvieną savaitgalį buvo organizuojami šokiai. Tokia veikla labai sumažėjo šiuo metu dėl emigracijos, dėl paliekamo įvairaus amžiaus žmonių, nes nėra kam dalyvauti ir kam džiaugtis suorganizuotais renginiais. „*Jaunimas buvo aktyvus, daug kur dalyvaudavo, tačiau paskutiniu metu visi išsivaižinėję, tad nebėra jaunimo, kuris ištrauktų į meninį – kultūrinį gyvenimą*“. Ateina tik labai maža grupelė žmonių. Kai buvo daugiau žmonių, jie labiau buvo atsidavę meninei veiklai, kultūrinis gyvenimas vyko aktyviai, buvo daugiau savanorių ir aktyvių žmonių, buvo didesnės bendruomenės, „*Dabar žmonių požiūris į meninę kultūrą tapo pasyvus*“.

Kitu anketos klausimu buvo siekta išsiaiškinti tiriamųjų nuomonę apie emigracijos priežastis ir jos padarinius Lietuvai. Tiriamųjų atsakymų pasiskirstymas pateiktas 7 priede, 9 lentelė.

Vykstant karui daugelis lietuvių pasitraukė į JAV. Sukurta lietuvių bendruomenė didelį dėmesį skyrė Lietuvos meninei kultūrai. Amerikoje gyvenantys lietuviai pastovūs dainų šventės dalyviai. Stipri lietuvių bendruomenė ir Airijoje. Kuri taip pat siekia kiek įmanoma kitoje šalyje puoselėti ir saugoti savo tautos kultūrą. Galima teigti, kad anksčiau iš Lietuvos emigruodavo išsilavinę žmonės, kurie numatė Lietuvos politinius okupacinius įvykius. Šiandien daugelis emigruoja dėl ekonominių priežasčių: nebeišgyvena Lietuvoje dėl mažo atlygio, būtent finansiniai įsipareigojimai išvilioja stipriausią Lietuvos jėgą. Tiriamieji galimomis emigravimo priežastimis apibūdino finansinius sunkumus: „*Daugiausia žmonių emigruoja dėl finansinių sunkumų*“, „*Dėl prasto gyvenimo Lietuvoje*“, „*Nori geresnių sąlygų, nori kažką turėti, gal kiti pamatyti netgi, išbandyti save kažkur kitur*“, „*Gal visos tos problemos susideda, kad nedarbas, noras, kad ir štai kiek studijuojančių išvažiuoja. Noras kitaip studijuoti kažką kitokio*“. Emigrantui nebėra svarbu kokia kultūra egzistuoja, svarbu, kad būtų linksma, galėtų susirasti geresnį darbą, įgyti kitos šalies išsilavinimą ir pan.

Kai žmonės išvažiuoja iš Lietuvos ir nutolsta nuo artimos aplinkos, tradicijų bei meninės veiklos, jie tampa abejingi tam kas liko Lietuvoje. „*Retas emigravęs domisi ir juo labiau dalyvauja kultūrinėje veikloje*“. Be abejo jie teigia, kad ilgesys išlieka, tačiau vis labiau didėjančio atotrūkio nuo Lietuvos meninės kultūros problema paliekama likimui ir vidiniams jausmams. Užsienyje meninės kultūros tradicijas gelbsti lietuvių bendruomenės, bet jei žmogus gyvena nuošaly jis nori nenori susikuria savo meninės kultūrinės tradicijas, kurios per laiką pakeičia senąsias.

Fiksuota statistiškai reikšminga koreliacija tarp lyties ir ne Lietuvoje gyvenančių piliečių ilgesio meninėms tradicijoms ($p < 0,010$), (žr. 8 priedas 4 lent.).

Galima atkreipti dėmesį į tai, kad moterys labiau įsitikinusios, kad ne Lietuvoje gyvenantys Lietuvos piliečiai ilgisi Lietuviškų meninės kultūros tradicijų, jų teigimu net 50 kartų teigta visiškai sutinku, bei sutinku.

Ne Lietuvoje gyvenantys Lietuvos piliečiai ilgisi Lietuviškų meninės kultūros tradicijų ryšys su lytimi

Lytis	Teiginiai	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Moterys	Visiskai sutinku	19	21,6	21,6	21,6
	Sutinku	31	35,2	35,2	56,8
	Neturiu nuomones	26	29,5	29,5	86,4
	Nesutinku	10	11,4	11,4	97,7
	Visiskai nesutinku	2	2,3	2,3	100,0
	Total	88	100,0	100,0	
Vyrai	Visiskai sutinku	15	39,5	39,5	39,5
	Sutinku	16	42,1	42,1	81,6
	Neturiu nuomones	5	13,2	13,2	94,7
	Nesutinku	1	2,6	2,6	97,4
	Visiskai nesutinku	1	2,6	2,6	100,0
	Total	38	100,0	100,0	

Šiandien iš emigracijos grįžtantys Lietuvos piliečiai tik pasakoja, kas vyksta pas juos, kokias jie patys susikūrė menines tradicijas, tačiau Lietuvoje meninės kultūros kaitos neįtakoja. Kaip teigia tiriamieji „*Kada susitinkam, kada kalbamės, tada atvykę į renginius emigrantai, jie kažkaip pasidžiaugia ir džiaugiasi tuom mūsų tradicijom labiau. Kad atnešti tą tokią svetimą kultūrą, turbūt neleidžia pats žmogaus vidus, pasakyti ar ten kažkokią idėją pateikt, nes iš tikrųjų norisi būti tuo lietuviu ir jie kažkaip vis dėlto džiaugiasi atvykę į mūsų renginius ir didžiuojasi savo šaknim ir tradicijom*“. Galima teigti, kad senieji lietuviai tradicijų saugotojai ir puoselėtojai. Pastebima, kad dabar Lietuvos kultūra aktuali tik vyresnės kartos atstovams, „*Tuo laikotarpiu meno saviveiklos domėjosi vyresnio amžiaus gyventojai*“ galbūt, emigrantai sugrįš, kai bus vyresni, bet jeigu žmogus nuo 21 iki 40 metų praleidžia svetimose šalyse, jo mąstyme neišvengiamai keisis Lietuvos kultūros suvokimas.

Fiksuota tiesioginė priklausomybė tarp tiriamųjų amžiaus ir įsitikinimo, kad sugrįžę emigrantai perša užsienio menines tradicijas ($p < ,002$), (žr. 8 priedas 4 lent.). Galima atkreipti dėmesį į tai, kad tiriamieji nuo 21-40 amžiaus tarpsnio labiau įsitikinę, (nes iš 43 šioje kategorijoje esančių tiriamųjų net 20 mano), jog sugrįžę emigrantai perša užsienio šalių menines kultūrinės tradicijas. O nuo 60 ir daugiau amžiaus tarpsnio tiriamųjų nuomone, (nes iš 28 šioje kategorijoje esančių tiriamųjų net 16 nesutinka), kad sugrįžę bando keisti Lietuvos menines tradicijas užsienietiškomis, (žr. 8 priedas 6 lent.).

Tikėtina, kad lietuviška meninė kultūra vis labiau keisis ateityje. Esant Europos Sąjungoje greičiausiai lietuviška meninė kultūra turės atlaikyti, kai kurių Europos šalių kultūrų primetamus kultūrinius skirtumus. „*Esame Europoje, tai ir švenčių europietišku daugiau*“.

Tiriamieji sutinka, kad Lietuviškos meninės kultūrinės tradicijos labiausiai jaučiamos Lietuvos kaimiškose vietovėse, tai pažymėjo 31 vyras ir 53 moterys. Kiekvienas kaimas, kiekviena gyvenvietė kaip šeima turi savitas kultūrinės tradicijas. Kaimiškose vietovėse kultūrinės tradicijos puoselėjamos, kadangi visais laikais didžiulis žmonių susijungimas. „*Daugiau draugų, didesnės bendruomenė*“. Jei nebėra žmonių jungties, tai ir kultūrinės tradicijos neišvengiamai bus kitokios. Galima sakyti, kad būtent dėl žmonių bendruomeniškumo, jų nusistovėjusių kultūrinių tradicijų, daugiausia jaučiama meninė kultūra. „*Kultūrinis gyvenimas yra aktyvus, yra savanorių ir aktyvių žmonių*“.

Fiksuota tiesioginė priklausomybė tarp tiriamųjų amžiaus ir įsivaizdavimo, kad Lietuviškos meninės kultūrinės tradicijos labiausiai jaučiamos Lietuvos kaimiškose vietovėse ($p < ,028$) (žr. 8 priedas 4 lent.).

Lietuvos kaimuose stiprėjantis nedarbas žmogų skatina emigracijai. „*Mažėjantis gyventojų skaičius atsiliepia kaimų nykimui*“. Kaimuose paliekami tušti namai, nedirbamos žemės plotai. Peržvelgus tiriamųjų išsakytas mintis, galima teigti, kad tyrime keliami įdėja, jog emigracija keičia gyvenvietes yra teigiama. Išvažiavęs žmogus, dažnai išsiveža savo šeimą bei vaikus, todėl labai retas, kuris puoselėja ir perduoda meninę kultūrą savo vaikams. Galima daryti prielaidą, kad pagrindinė gyvenviečių nykimo priežastis yra emigracija, ji sendina kaimus ir keičia meninę kultūrą. „*Kaimuose mažėja jaunų žmonių šeimų, kaimai senėja, nyksta. Mažėja mokinių skaičius mokyklose, jose jungiamos klasės, uždaromos mokyklos*“.

Neteko matyti, kad emigracijos dėka būtų pagyvėjęs kaimas ir sustiprėjusi meninė kultūra. Meninės kultūros stiprinimui reikia daugiau veiklių ir darbščių žmonių. Emigravę žmonės siunčia pinigus likusiems, tačiau gavę mažai, ką kuria, jaučiamas susvetimėjimas. „*Didelis žmonių susiskaldymas, išsibarstymas. Rūpinimasis savimi*“. Anksčiau žmonės buvo vienesni, nebuvo tokios didelės socialinės atskirties, tai turbūt labiau ir lėmė, kad meninė kultūra anksčiau buvo domimasi labiau. Šiandien žmonės susiskaidė, „*Mažėja žmonių kaimuose, draugų susiskaidymas*“. pykti, pavydūs vieni kitiems, todėl tas didina socialinę atskirtį kultūros kūrimas ir domėjimasis yra gerokai sumažėjęs. „*Žmonės vis sunkiau sudominti, pritraukti. Ir renginių vyksta mažiau*“.

Peržvelgus tiriamųjų teiginius, galima sakyti, kad emigracija, tai laimės ieškojimas kitoje šalyje, išbandymas savo jėgų, problemų sprendimas, bet tai nereiškia, kad jie visiškai atsisiriboja nuo Lietuvos ir meninės kultūros.

Tyrime konstatuota tiesioginė priklausomybė tarp tiriamųjų amžiaus, lyties bei išsilavinimo ir įsitikinimo, kad „Lietuviška meninė kultūra – praeitis, užverstas puslapis“ (atitinkamai $p < ,030$; $p < ,038$; $p < ,003$), (žr. 8 priedas 4 lent.).

Kitu anketos klausimu buvo siekta išsiaiškinti tiriamųjų nuomonę apie užsienio šalių kultūrinių renginių daromą įtaką Lietuviškoms meninėms tradicijoms.

5 lentelė

Užsienio šalių kultūrinių meninių renginių daroma įtaka Lietuviškoms meninėms tradicijoms (N=126)

				Taip	Ne	Nežinau	Viso:	
Amžius	12-20	Lytis	Vyras	Vienetai	3	1	8	12
				Procentai	2,4 %	0,8 %	6,3 %	9,5 %
			Moteris	Vienetai	4	2	2	8
				Procentai	3,2 %	1,6 %	1,6 %	6,4 %
	21-40	Lytis	Vyras	Vienetai	8	3	1	12
				Procentai	6,3 %	2,4 %	0,8 %	9,5 %
			Moteris	Vienetai	19	5	7	31
				Procentai	15,1 %	4,0 %	5,6 %	24,7 %
	41-60	Lytis	Vyras	Vienetai	4	2	1	7
				Procentai	3,2 %	1,6 %	0,8 %	5,6 %
			Moteris	Vienetai	14	4	10	28
				Procentai	11,1 %	3,2 %	7,9 %	22,2 %
61 ir daugiau	Lytis	Vyras	Vienetai	4	2	1	7	
			Procentai	3,2 %	1,6 %	0,8 %	5,6 %	
		Moteris	Vienetai	10	7	4	21	
			Procentai	7,9 %	5,6 %	3,2 %	16,7 %	
Viso žmonių:							126	
Viso procentais:							100 %	

Analizuojant užsienio šalių kultūrinių renginių daromą neigiamą poveikį Lietuviškoms meninėms tradicijoms, galima atkreipti dėmesį, kad 118 tiriamųjų nors ir pasiskirstę pagal skirtingas amžiaus kategorijas, teigia, kad užsienio šalių kultūriniai renginiai daro neigiamą poveikį Lietuviškoms meninėms tradicijoms. „*Taip manau, kad kiekvienas grįžęs stengiasi įnešti kokią tai naujovę, kažkokią kitos šalies kultūrą į mūsų tradicijas*“. Daugiausia naujų idėjų įneša jaunimas, kuris išvažiuoja studijuoti pagal erasmus programą vienam semestru. Parvažiaavę jie daug parodo, pasako, ko ten išmoko, ką sužinojo, kokių pasisėmė kultūrinių idėjų. Kaip teigia vienas tiriamasis „*Taip, nes tenai yra kita kultūra ir iš kiekvienos kultūros galima kažko, tai pasimokyti. Kad ir paimant tuos pačius studentus, kurie pagal erasmus programas išvažiuoja, tai jie parsivežę stengiasi tikrai kažką įnešti, kad pakeisti, įnešti visokių idėjų*“, todėl užsienio šalių kultūrinių renginių daroma įtaka Lietuviškoms meninėms tradicijoms tikrai yra pastebima. Tai akcentuoja ir kitas klausimas apie įsitvirtinančias užsienio šalių šventes. Likę 8 tiriamieji pažymėjo, „nežinau“, todėl pasigesta, kad visai nebuvo kitokių požiūrių atspindinčių minčių.

Įvertinantis tiesinio ryšio stiprumą tarp tiriamųjų demografinio bloko ir užsienio šalių kultūrinių renginių daromos įtakos Lietuviškoms meninėms tradicijoms fiksuota tiesioginė priklausomybė neparodė reikšmingų ryšių su kintamaisiais (žr. 8 priedas 7 lent.).

Remiantis E. Eriksonu (1963), jaunimas, suaugęs žmogus esantis nuo 21 iki 40 metų amžiaus teigia, kad „*labai gerai*“, „*gerai*“ bei „*patenkinti*“, kad šios šventės kaip Helouvynas ir Šv. Valentino diena yra švenčiama mūsų šalyje. Kaip teigia: „*Labai puiku, nes linksmiau*

gyventi, man patinka“, „Gerai, daugiau įvairovės, kažkas naujo“, „Vertinu teigiamai, nes puiku, kai teigiamus dalykus perimame į savo šalį“. Jaunimas visada buvo aktyvus, o šventėms dar labiau. Jie nori linksmintis, išreikšti savo idėjas ir mintis, parodyti, ką yra suorganizavę visuomenei ar savo artimiesiems žmonėms.

Lietuvai įstojus į ES (2004 m. gegužės 1d.) prasidėjo didesni ir platesni mainai, ne tik ekonomikoje, bet ir meninėje kultūroje. Ypač europiečiais pradėjome švęsti ne tik savo, bet ir vakarietiškas šventes. „Manau, kad vakarietiškos šventės praturtina Lietuvos kultūrinį gyvenimą“. Dažniausiai kas yra nauja, tas įdomu, kaip teigia tiriamasis: „Įdomesnės šventės už Lietuviškas“.

Vertinant vyriausio amžiaus tiriamųjų kategoriją nuo 61 ir daugiau, teigia, kad tokios šventės yra „blogai“ ir net „labai blogai“. Jie teigia, kad: „Lietuva nepuoselėja savo tradicijų kas yra labai svarbu. Tauta silpna pasiduoda kitų šalių išradinėjimams“, „Mes turime savų švenčių – kam vakarietiškos“, „Nepatinka man nauji išradimai“ ar „Tokių švenčių galėtų nebūti“. Vyresnio amžiaus žmonės nepripranta prie naujų švenčių, jiems tai yra nepriimtina. Jie nori švęsti tik savo šalies tradicines šventes. „Manau, kad Lietuvoje reikėtų populierinti Lietuviškas, o ne užsienietiškas šventes“, „Blogai. Esame lietuviai, todėl puoselėkime savas tradicijas“. „Nepatinka Helouvydas. Lietuviams turėtų būti susikaupimo, apmastyto dienos prieš Vėlines, o čia vaikšto „kaukoti“ tiesiog nesupranta šios „šventės“ prasmės“. Kaip teigia vyresnio amžiaus žmonės „Lietuva nepuoselėja savo tradicijų kas yra labai svarbu. Tauta silpna pasiduoda kitų šalių išradinėjimams“, jie piktinasi, kad daugiau dėmesio neskiriama savo meninei kultūrai puoselėti, saugoti ir platinti naujoms kartoms, o žvelgiama į kitų šalių kultūrą. Todėl galima akcentuoti, kad jaunimui, suaugusiems žmonėms šios šventės patinka, o vyresnio amžiaus žmonėms jos nepriimtinos. Jei yra nuomonių pasiskirstymas, tai reikšia, kad emigracija daro poveikį meninei kultūrai, įnešdama naujų vakarietišku švenčių.

Apžvelgiant abiejų tiriamųjų grupių atsakymus, galima teigti, kad teiginiai buvo panašūs. „Aš manau, kad puikiai prigijo Lietuvoje, tačiau nereikia pamiršti, kad turime savas tradicines šventes ir pirmiausia reikėtų švęsti jas“, „Na aš pasakyčiau, kad naujovės ar dar kažkas nieko blogo nedaro, bet pirmiausia mes turim savo labai gražių tradicijų, senovinių švenčių ir visada pirmiausia mes savo tradicijas labai gerai iškelkim ir parodykim kitiems, o šiaip bendros tokios tradicijos mes labai bendradarbiaujam ir su Latvijos, ir su Rusijos meno kolektyvais, kada parodyti save ir pažiūrėti į kitus nemanau, kad tai yra blogas reiškinys“.

Iš tikrųjų, visgi lietuviai yra labai imlūs kultūriniu požiūriu, bet koks užsienio kolektyvas ar atlikėjas atvykęs į Lietuvą pateikia savo renginį, naujų idėjų mūsų kraštui. Taigi įsitvirtinusios vakarietiškos šventės, tai „daugiau galimybių švęsti“, būti linksmesniems ir aktyvesniems meniniame kultūriniame gyvenime, aišku nepamirštant ir savų švenčių bei tradicijų.

Tyrimas parodė statistiškai reikšmingą koreliaciją tarp tiriamųjų amžiaus ir požiūrio į Helovyno bei Šv. Valentino šventes (atitinkamai $p < ,000$ ir $p < ,000$), o koreliacijos koeficientai atitinkamai (0,492 ir 0,518) jie parodo tarp požymių vidutinišką ryšio stiprumą (žr. 8 priedas 8 lent.). Atkreipiant dėmesį į 8 priedo 9, 10 lenteles, matyti, kad labiausiai patenkitini, jog įsitvirtina vakarietiškos šventės yra 21-40 amžiaus tarpsnio tiriamieji, atitinkamai už Helovyną 31 tiriamasis, už Šv. Valentino dieną 38 tiriamieji iš 43 šiame amžiaus tarpsnyje esančių tiriamųjų. Tai galima akcentuoti, kad jaunimui, suaugusiems žmonėms patinka šios šventės ir jas mielai švenčia. Peržvelgus vyresnio amžiaus tarpsnio tiriamųjų nuomones, matyti, kad 61 ir daugiau metų turintys tiriamieji mano, kad blogai, jog šios šventės įsitvirtina tarp mūsų meninės kultūros puoselėjamų tradicijų. Šioje kategorijoje prieš Helovyną 14, prieš Šv. Valentino dieną 11 tiriamųjų iš 28 šiame amžiaus tarpsnyje esančių tiriamųjų.

Išsiaiškinus, kad dauguma tiriamųjų gerai vertina, kad Lietuvoje įsitvirtina užsienio šalių šventės, buvo užduodamas atviro tipo klausimas pakomentuoti savo požiūrį apie šias šventes.

6 lentelė

Požiūris į Lietuvoje įsitvirtinančias vakarietiškas šventes (N=126)

Kategorija	Subkategorijos	Tiriamųjų skaičius	Patvirtinantys teiginiai
Požiūris į įsitvirtinančias vakarietiškas šventes	Gerai, patinka, teigiamai	48	„Labai puiku, nes linksmiau gyventi, man patinka“ „Helovynas ir Šv. Valentino diena, tai puikios šventės“ „Gerai, daugiau įvairovės, kažkas naujo“ „Teigiamai, kuo daugiau švenčių, tuo linksmiau“
	Galėtų ir nebūti	20	„Manau, kad Lietuvoje reikėtų populierinti lietuviškas, o ne užsienietiškas šventes“ „Puoselėjime savas šventes“ „Vakarietiškos šventės netinka mūsų kraštui“ „Blogai. Esame lietuviai, todėl puoselėjime savas tradicijas“
	-	17	Nieko nenorėdami teigti, tiesiog padėjo brūkšnelį
	Europos sąjunga- Europinės šventės	15	„Manau, kad vakarietiškos šventės praturtina Lietuvos kultūrinį gyvenimą“ „Esame europoje, tai ir švenčių europietišku daugiau“ „Daugiau užsienio švenčių“ „Idomesnės šventės už Lietuviškas“
	Nepasikartojantys teiginiai	15	„Jei tik žmonės nori, tegul ir būna švenčiamos“ „Helovynas visai svetima šventė lietuviams, o Valentino šventę vertinu teigiamai“ „Svarbiausia laikytis savo valstybės švenčių, o vakarietiškas šventes tegul lieka bendruomenės pasirinkimui“
	Šventės jaunimui	8	„Daugumoje jas švenčia jaunimas“ „Helovynas – daugiau vaikų šventė, ne renginys. o Šv. Valentino diena tai – jaunimo šventė“ „Gražios šventės jaunimui, vaikams“
	Tiriamųjų teiginys „nežinau“	7	„Neturiu nuomonės“ „Be komentarų“ „Nesidomiu“ „Nežinau“

Daugelio tiriamųjų nuomone, gerai, patenkinamai, bei teigiamai vertina įsitvirtinusias jaunas vakarietiškas šventes, net 48 teiginiai. „Vertinu teigiamai, nes puiku, kai teigiamus

dalykus perimame į savo šalį”, „Džiaugiuosi, kad Lietuvoje atsiranda tokių švenčių“, „Linksmos, gražios šventės“. 20 tiramųjų išsakė savo poziciją, kad tokių švenčių „galėtų ir nebūti“. „Lietuva nepuoselėja savo tradicijų kas yra labai svarbu. Tauta silpna pasiduoda kitų šalių išradinėjimams”, „Mes turime savų švenčių – kam vakarietiškos”, „Nepatinka man nauji išradimai“.

Interviu tiriamiesiems buvo užduodamas panašaus pobūdžio klausimas *”Koks Jūsų požiūris į šventes – užsienio kultūrų ”skolinius”?”*. Vienas tiriamasis mano, kad tai blogai, teigdamas *„Blogas”*. Dar vienas mano, kad *„Mano nuomone, kai kurie teigiamai vertinčiau, pavyzdžiui „Valentino diena“ puikiai prigijo Lietuvoj, o mano nuomone, tokia šventė kaip „Helouvyntas“ dar yra kaip svetimkūnis“*. Kiti teigia, kad *„Aš manau, kad puikiai prigijo Lietuvoje, tačiau nereikia pamiršti, kad turime savas tradicines šventes ir pirmiausia reikėtų švęsti jas“, ar „Na aš pasakyčiau, kad naujovės ar dar kažkas nieko blogo nedaro, bet pirmiausia mes turim savo labai gražių tradicijų, senovinių švenčių ir visada pirmiausia mes savo tradicijas labai gerai iškelkim ir parodykim kitiems, o šiaip bendros tokios tradicijos mes labai bendradarbiaujam ir su Latvijos, ir su Rusijos meno kolektyvais, kada parodyti save ir pažiūrėti į kitus nemanau, kad tai yra blogas reiškinys“*.

Peržvelgus tiramųjų atsakymus, galima tvirtai sakyti, kad įsitvirtinusios naujos vakarietiškos šventės yra vertinamos teigiamai. Yra daugiau progų švęsti, būti linksmesniems ir aktyvesniems meniniame kultūriniame gyvenime, tačiau svarbiausia nepamirštant savos – Lietuviškos meninės kultūros.

Atkreipiant dėmesį į tai, kad lietuviai įsitvirtinusias vakarietiškas šventes priima noriai, reikia išsiaiškinti ar jie domisi savo krašto menine kultūra. Dauguma (111) tiramųjų, taip pat ir interviu visi 6 tiriamieji atsakė, *„taip“*, kad domisi savo krašto menine kultūra. *„Taip, iš tikrųjų žmonės labai domisi menine kultūra, kaip sakė senovės romėnai „duonos ir žaidimų“, o žaidimai/renginiai, tai yra ta pati kultūra“*. Žmonės nepamiršta savo tradicijų, kultūros. Stengiasi organizuoja visas Lietuviškas šventes, renginius. Juk matome, kiek daug renginių televizijoje būna transliuojamų tiesiogiai, tokie renginiai, kaip „vasario 16-oji“, mamyčių dienos koncertai, kalėdiniai bei naujametiniai renginiai, Užgavėnės ar Velykos. *„Vyksta daug renginių, papročių, vakaronių šventės skirtos kalendorinėms datoms paminėti“*. Lietuviai tikrai turi daug gražių švenčių. *„Kada matai tradiciniuose renginiuose didelę auditoriją, tada vadinasi mūsų tradicine kultūra ir tradiciniais renginiais yra domimasi“*.

Fiskuotas ryšys tarp tiramųjų amžiaus bei šeimyninės padėties ir domėjimosi menine kultūra, (atitinkamai $p < ,004$ ir $p < ,003$), tai rodo statistiškai reikšmingą koreliaciją (žr. 8 priedas 11 lent.). Apžvelgus meninės kultūros ryšį su tiramųjų amžiumi, galima teigti, kad nuo 40-60 – 61 ir daugiau amžiaus tarpsnio tiriamieji, (60 tiramųjų iš 63 šiame amžiaus tarpsnyje esančių

tiriamųjų) tikina, jog domisi savo krašto menine kultūra. Vyresnio amžiaus žmonėms rūpi savo kraštas, meninė kultūra ir jos puoselėjimas iš kartos į kartą. Apžvelgus meninės kultūros ryšį su tiriamųjų šeimynine padėtimi, galima akcentuoti, kad susituokę (111 tiriamųjų iš 126) domisi savo krašto menine kultūra, (žr. 8 priedas 12, 13 lent.).

Galima daryti prielaidą, kad Lietuvoje lietuviai tikrai domisi menine kultūra. Tačiau ar dalyvauja patys, ar tik stebi kaip dalyvauja jų giminaičiai, ar domisi bei lygina su kitų šalių kultūra.

7 lentelė

Meninės kultūrinės veiklos domėjimosi menine kultūra kryptys (N=126)

		Lytis	
		Vyras	Moteris
Puoselėjų meninę kultūrą gyvendamas Lietuvoje	Tikrai taip	15,08%	28,57%
	Taip	10,32%	36,51%
	Neturiu nuomones	3,17%	1,59%
	Ne	0,79%	3,17%
	Tikrai ne	0,79%	0,00%
Dalyvaujama saviveikloje	Tikrai taip	9,52%	15,87%
	Taip	10,32%	30,95%
	Neturiu nuomones	3,17%	7,14%
	Ne	5,56%	14,29%
	Tikrai ne	1,59%	1,59%
Saviveikloje dalyvauja giminaičiai	Tikrai taip	8,73%	23,81%
	Taip	7,94%	30,95%
	Neturiu nuomones	5,56%	3,97%
	Ne	3,97%	10,32%
	Tikrai ne	3,97%	0,79%
Domimasi ką kuria kultūros darbuotojai	Tikrai taip	11,90%	20,63%
	Taip	8,73%	36,51%
	Neturiu nuomones	5,56%	5,56%
	Ne	2,38%	6,35%
	Tikrai ne	1,59%	0,79%
Lyginama su kitų šalių kultūra	Tikrai taip	3,97%	7,94%
	Taip	8,73%	13,49%
	Neturiu nuomones	6,35%	10,32%
	Ne	2,38%	31,75%
	Tikrai ne	8,73%	6,35%

Atsakant šį klausimą galima susidaryti vaizdą ar žmogui likusiam Lietuvoje svarbi meninė kultūra, ar žmonės linkę ją puoselėti. Kaip matome iš sugrupuotų atsakymų, tiriamieji daugiausia domėjimasi menine savo krašto kultūra ir išreiškia ją likdami Lietuvoje, net 114 iš 126 tiriamųjų pažymėjo „tikrai taip“ bei „taip“. „Stengiuosi puoselėti ir organizuoti tradicinius renginius, kuo labiau priartinti etnografiją“, „Man įdomu kaip Europėja lietuviai, todėl dažnai domiuosi“.

Statistiškai reikšminga koreliacija rodoma tarp tiriamųjų amžiaus ir meninės kultūros puoselėjimo $p < ,049$, tai reiškia, kad tarp šių požymių ryšys yra (žr. 8 priedas 11 lent.). Galima

atkreipti dėmesį, jog visiškai yra nesvarbi amžiaus grupės kategorija, nes tik 12 tiriamųjų neturi nuomonės ar nesidomi savo krašto menine kultūra.

Daug žmonių prisideda prie organizuojamų kultūrinių renginių. „*O taip prisidedu, iš tikrųjų man rūpi ir tiesioginis mano darbas irgi tas yra iš prigimties esu visuomeniškas žmogus man ta kultūrinė veikla prisidedu tuom: žmonių sukvietimas, auditorijos formavimas, įvaizdžio kūrimas, projektinė veikla, finansų ieškojimas, tuom ir prisidedu čia yra didelis mano indelis į kultūrinę veiklą*“. Tokio atsakovo atsakymai yra naudingesni ir gali skirtis nuo žmogaus, kuris prie kultūros puoselėjimo prisideda tik stebėdamas renginius. Žmogus dalyvaudamas saviveikloje turi savo požiūrį į krašto meninę kultūrą. „*Yra daug saviveiklos būrelių, vienam dalyvauju ir aš*“. Saviveikloje dalyvauja toks žmogus, kuris skiria savo laiką dainuodamas, šokdamas, darydamas įvairius dirbinius.

84 tiriamieji dalyvauja saviveiklose. „*Prisidedam, puoselėjam tą kultūrą, kuriam, kad ir paprasčiausias šokis, tai ir folkloras, tai vis tiek kultūros puoselėjimas, šokių pastatymai ir mūsų kapela, na vis tiek čia yra puoselėjimas, naujos programos kuriamos, rodoma žmonėms*“. „*Mes seni žmonės – pensininkai renkamės į repeticijas, ruošiamės veiklai*“.

Fiksuota tiesioginė priklausomybė tarp tiriamųjų amžiaus bei išsilavinimo ir dalyvavimu saviveiklose (atitinkamai $p < ,004$ ir $p < ,043$), (žr. 8 priedas 11 lent.).

Net 90 tiriamųjų pažymėjo, kad jų giminaičiai taip pat dalyvauja saviveiklose. Dalyvaudami vieni su kitais saviveiklos dalyviai sudaro jungtį, kurie visus suburia į ansamblius. Atsakymas parodo kultūros svarbą, kiek svarbi kultūra gyvenvietėje. Giminių išitraukimas į saviveiklą tikėtina naudingas reiškinys, nes ko gero ateinančios kartos seks tėvų, senelių pėdomis.

Galima pabrėžti, kad yra fiksuotas ryšys tarp tiriamųjų lyties ir giminaičių dalyvavimu saviveiklose ($p < ,026$) (žr. 8 priedas 11 lent.). Akcentuojant, kad iš 88 moterų kategorijoje esančių tiriamųjų net 69 teigia, jog jų giminaičiai dalyvauja saviveiklose. O iš 38 tiriamųjų vyrų net 21 teigia, jog taip pat jų giminaičiai dalyvauja saviveiklose. (žr. 8 priedas 14 lent.).

98 tiriamieji teigia, kad domisi ką kuria kultūros darbuotojai. „*Man viskas patinka kas yra gražu ir linksma, todėl domiuosi ką kuria*“. Galima pastebėti, kad būtent kultūros darbuotojai išskleidžia gyvenvietės kultūrą, ją saugo ir puoselėja. „*Mūsų gyvenvietėje aktyviai vyksta kultūrinis gyvenimas. Rengiama ir organizuojama labai daug renginių. Kultūros darbuotojai aktyviai dirba, pritraukia ir amžiaus žmones į renginius*“, „*Manau, kad kultūros darbuotojai galima sakyti iš daug nieko atranda daug gražių dalykų*“. Kiekvieno kultūros darbuotojo pareiga būtų puoselėti savitą krašto palikimą. Todėl, kaip teigia vienas tiriamasis „*Jeigu pagrįsti, tai kaip ir visur trūksta lėšų, kad padaryti kokybiškai, kad sudominti žmogų, visur reikia įnešti kažkiek lėšų, tai dėl to ir yra šiek tiek prastai*“. Jei palikimas sunaikinamas, sunyksta ir visas kraštas,

neturėdamas savo istorijos, paveldo, žmonių jungties, susibūrimo. Žinoma pasitaiko išimčių. Dažniausiai, ką kuria kultūros darbuotojai domisi tie, kurie nelabai palankiai nusiteikia kultūros darbuotojų atžvilgiu. „Kultūros gyvenimas yra organizuojamas prastai, skursta“, „Nėra bendravimo su kaimo žmonėmis visiškai. Gal dabar kas pasikeis parėjus naujam darbuotojui“.

Fiskuotas ryšys tarp tiriamųjų amžiaus bei išsilavinimo ir kultūros darbuotojų veiklos organizavimu, (atitinkamai $p < ,004$ ir $p < ,037$) rodo statistiškai reikšmingą koreliaciją (žr. 8 priedas 11 lent.).

Tačiau 62 tiriamieji tikrai nelygina su kitų šalių kultūra. Lyginti su kitų šalių kultūra gali tik tas, kuris gyvena ar gyveno kitoje šalyje. Kad galėtum lyginti turi pastoviai turėti žinių apie vieną ar kitą kultūrą. Todėl tiriamieji pabrėžia, kad lygina su kitų miestų renginiais. „Esam žemaičiai, gražios tradicijos, jeigu yra gražių renginių puoselėjančių tas tradicijas, na vertinu palankiai, nes vis dėl to pasivažinėjus po rajoną yra labai daug gražių renginių ir galima palyginti“.

Iš tiriamųjų teiginių galima spręsti, kad Lietuvos piliečiai domisi menine kultūra, prisideda prie saviveiklų, organizuojamų renginių, į šia veiklą įtraukia ir giminaičius. Taigi abiejų tyrimų grupių atsakymai buvo panašūs.

Koreliacijos koeficientas įvertinantis fiksuotą ryšio stiprumą tarp lyginimu su kitų šalių kultūra ir tiriamųjų amžiumi, parodė statistiškai reikšmingą ryšį, nes gauta $p < ,046$ (žr. 8 priedas 11 lent.). Daugiausia lygina 21-40 metų amžiaus tarpsnio tiriamieji, nes jie yra jauni, aktyvūs, imlūs ir nori kuo daugiau sužinoti, išmokti, tobulėti visose srityse.

Išsiaiškinus, kad dauguma tiriamųjų domisi savo krašto menine kultūra, reikia išanalizuoti, ko dar trūksta, kad gyvenvietėse meninis gyvenimas būtų dar geresnis.

8 lentelė

Renginių trūkumas meniniame kultūriniam gyvenime (N=126)

		Amžius			
		12-20	21-40	41-60	61 ir daugiau
Renginių vaikams	Trūksta	11	31	17	13
	Neturiu nuomonės	4	2	7	4
	Netrūksta	5	10	11	11
Renginiai suaugusiems	Trūksta	6	28	16	10
	Neturiu nuomonės	6	1	5	2
	Netrūksta	8	14	14	16
Jaunimo diskotekos	Trūksta	16	34	21	13
	Neturiu nuomonės	2	3	7	5
	Netrūksta	2	6	7	10
Kultūrinių vakarų senjorams	Trūksta	5	26	16	18
	Neturiu nuomonės	10	4	6	0
	Netrūksta	5	13	13	10
Informacijos apie renginius	Trūksta	8	29	14	5
	Neturiu nuomonės	5	3	7	4
	Netrūksta	7	11	14	19

Kviestiniu Lietuvos atlikėjų	Trūksta	14	36	24	13
	Neturiu nuomonės	2	2	5	4
	Netrūksta	4	5	6	11
Lietuviško paveldo tradicijų tęstinumo	Trūksta	2	32	18	21
	Neturiu nuomonės	13	3	9	3
	Netrūksta	5	8	8	4
Saviveiklos kolektyvų	Trūksta	8	24	17	16
	Neturiu nuomonės	7	3	9	1
	Netrūksta	5	16	9	11
Naujų netradicinių renginių	Trūksta	10	33	17	16
	Neturiu nuomonės	9	4	11	5
	Netrūksta	1	6	7	7
Užsienio šalių tradicinių renginių	Trūksta	9	29	19	16
	Neturiu nuomonės	9	11	9	8
	Netrūksta	2	3	7	4
Užsienio atlikėjų pasirodymų	Trūksta	14	36	20	17
	Neturiu nuomonės	6	5	8	7
	Netrūksta	0	2	7	4

Kiekvienoje gyvenvietėje renginiai yra organizuojami tiems, kam jaučiamas didžiausias renginių poreikis. „Yra renginių ir ne vienas, bet norinčių juose dalyvauti vis mažėja, žmonės nepatenkinti“. Gyvenvietėse jaučiama, kad norėtusi kultūrinių vakarų senjorams, „Dalyvaudama saviveikloje, turiu galimybę susitikimams, pažintims ir su kaimynais saviveikloje padraugauti ir kt.“, „Geras vyresnių žmonių užimtumas“. Jaunimui „Man labai patiktų, kad kaimuose būtų daugiau užimtas jaunimas, tai mažiau vyktų įvairių negerovių“, grojant gyvai muzikai, diskotekokų kviečiant populiarius DJ ir t.t. Deja šiandieninė, kai kurių gyvenviečių kultūros centrų situacija yra bloga „mažeikiškiai sako, kad jaunimui miestas yra nepatrauklus, nes jame beveik nevyksta kultūrinis gyvenimas <...> Mažeikiams trūksta kultūrinės pusės (Lapienyte, 2014)“, neturi net įgarsinimo aparatūros, „Masinis kultūrinis gyvenimas yra pasyvus manau, kadangi bendruomenėse trūksta lėšų organizuoti renginius, trūksta aparatūros, instrumentų ir t.t. patalpos yra neremontuotos, neįtaikios“, organizuoti vakarones ar diskotekas tampa ganėtinai nuostolinga, o organizuoti kažką reikia. Kaip teigia vienas tiriamasis „Manau, kad bet kokia kultūrinė veikla ir bet koks žmonių užimtumas inicijuoja tai ir mažina emigraciją Lietuvoje“. Tačiau jiems nevykstant, tiriamieji elgiasi kitaip. „Mažeikiškiai pramogoms pinigų praktiškai neišleidžia, todėl savaitgalį nulėkti į už 122 kilometrų esančią Klaipėdą ar už 175 kilometrų esančią Rygą jiems atrodo vieni niekai (Lapienyte, 2014)“. Todėl dažniausiai renginiai vyksta tik darbuotojų lankstumo „Mes tą patriotizmą tiek per valstybines šventes, tiek visur stengiamės įskiepyti vaikams, kad čia mūsų namai“ ar savos materialinės bazės naudojimo dėka. Tačiau „Kultūros darbuotojų atliekamas darbas per menkai įvertinamas“. Mažiesiems kultūros centriukams po truputėlį pavyksta apsiungti, taip įmanoma pakviesti populiarius Lietuvos atlikėjus, plėtoti saviveiklos kolektyvų mainus. „Norėčiau, kad gyvenvietę aplankytų kaimo kapelos iš kitų Lietuvos regionų“. Todėl jau tampa tradicija keistis kolektyvais su Latvijos valstybe. Užsienio atlikėjai vis dar „neįkandami“ ir kažin ar pavyks pakviesti kokią užsienio

žvaigždę į gyvenvietę. Čia yra ką pavargt net ir didiesiems miestams, ką kalbėt apie gyvenvietę „kiekvienas, norintis gerai gyventi, nesvarbu, kur, turi dirbti ir stengtis (Lapienyte, 2014)“.

Koreliacijos koeficientas įvertinantis fiksuoto ryšio stiprumą tarp gyvenvietėse meninio kultūrinio gyvenimo trūkumų ir tiriamųjų *amžiaus* parodė statistiškai reikšmingą ryšį dėl jaunimo diskotekų ($p<,002$), informacijos apie renginius ($p<,002$), kviestinių Lietuvos atlikėjų ($p<,015$), tradicijų tęstinumą ($p<,026$), bei užsienio šalių atlikėjų pasirodymų, nes gauta $p<,027$ (žr. 8 priedas 15 lent.). Tai reiškia, kad tiriamųjų amžius turi įtakos veiksniams, lemiantiems pastebimus meninių kultūrinių renginių trūkumus.

Kitu klausimu buvo siekta išsiaiškinti, kas Mažeikių rajono gyvenvietėse yra tikrieji meninės kultūros židiniai. Daugiausia tarp tiriamųjų nuomonės sutapo, kad tikrieji meninės kultūros židiniai yra gyvenviečių kultūros centrai ir kultūros namai (112 tiriamieji), kaip kiti pritariant teigė, kad neseniai įkurtas „*daugiafunkcinis centras*“. Žmonės yra patenkinti jų veikla, ir organizuojamais renginiais „*Taip, iš tikrųjų turiu labai gerų specialistų, kurie tikrai profesionaliai darbuojas*“. Taip pat dar prie šių veiksnių prisideda ir gyvenviečių bendruomenės (106 tiriamieji), „*Kultūros židiniai gali būti paprasčiausiai žmonių susibūrimai, svarbiausia organizuotumas*“. „*Kai atsiras miesteliuose bendruomenės stiprios, kai kaimo kapelose dainuos ne tik senukai, tai ir miestas bus patrauklus*“ (Lapienyte, 2014)“. Kaip teigiama „*tobulėjimui ribų nėra*“, svarbiausia, kad būtų organizuojami renginiai, kad būtų kuo daugiau veiklų ir užsiėmimų, nesvarbu ar tai vykdys „*daugiafunkciniai centrai*“, „*Savanoriai*“, „*Bibliotekos*“ ar „*Kaimo bendruomenė ir kultūros centrai, kurie aktyviai dalyvauja meninėje veikloje*“.

Koreliacijos koeficientas įvertinantis fiksuoto ryšio stiprumą tarp tikrųjų meninės kultūros židinių ir tiriamųjų *amžiaus* parodė statistiškai reikšmingą ryšį dėl gyvenviečių bendruomenių $p<,010$ (žr. 8 priedas 16 lent.). Tai reiškia, kad tiriamųjų amžius turi įtakos veiksniams, lemiantiems tikruosius meninės kultūros židinius gyvenviečių bendruomenių atžvilgiu, su šia pozicija sutinka visų amžiaus tarpsnio tiriamieji ir tai akcentuoja net 106 tiriamieji. Galima daryti išvadą, kad ganėtinai didelį vaidmenį meninės kultūros renginių organizavime atlieka – gyvenviečių bendruomenės.

Manoma, kad emigracija keičia ne tik Lietuvos ekonomiką, bet ir meninę kultūrą, todėl norėta išsiaiškinti, kaip emigracija gali paveikti menines tradicijas bei jos puoselėjimą.

Meninės kultūros pasikeitimai paveikti emigracijos (N=126)

		Amžius			
		12-20	21-40	41-60	61 ir daugiau
Tradicinių kalbų nykimas	Taip	13	22	22	19
	Ne	7	21	13	9
Lietuviškų liaudies dainų kaita	Taip	15	23	13	16
	Ne	5	20	22	12
Kalbos užmiršimas	Taip	12	16	15	15
	Ne	8	27	20	13
Naujų instrumentų puoselėjimas, atsiradimas	Taip	9	25	13	6
	Ne	11	18	22	22
Lietuviškų tradicijų nykimas	Taip	14	28	20	22
	Ne	6	15	15	6

Emigruojant Lietuvos žmonėms neišvengiamai keičiasi ir meninė kultūra. Vis labiau pastebimas „*Kultūrų susimaišymas*“. Tos kaitos ryškiai pastebimi jaunimo tarpe, „*Naujų kalbų atsiradimas, puoselėjimas*“, nes jaunimas vis labiau mokosi ne po vieną, o po kelias užsienio kalbas. Lietuvai kyla didelė grėsmė, nes emigracija keičianti Lietuvos kultūrą, tai kova be ginklų. Lietuva turės atlaikyti kultūrinės Europos konkurenciją. „*Emigracija sunaikins, tai kas šimtmečiais buvo sukurta ir nepaliks galimybės, to atkurti*“. Žmonių susiskaidymas lemia kultūros nykimą ar keitimąsi.

Kad ir kiek tyrinėsime, kad ir kiek kalbėsime, žmonių kartos kažkiek pakeičia kultūrą, bet ją palaiko ir puoselėja vyresnio amžiaus žmonės. „*Aš manau, kad pasilikę lietuviai sugebės išlaikyti savo kalbą, tradiciją ir dainas, ypač senoji karta. Ačiū už tai*“, „*jei yra tikras lietuvis, tai jis tikrai niekada nepamirš papročiu, o ypač kalbos – gimtosios*“. Tačiau jaunimui aktualūs kiti dalykai, kiekvienas rūpinasi savo gerove, meninė kultūra jaunimui užima palyginti žemą vietą. „*Emigrantai, tie kurie išvažiuoja, na gali būti, kad tas emigrantas išvažiuavęs parodo kažkaip, kad užsidirba daugiau, kad jo šeimoje ekonominis lygis pagerėja*“. Retas bežino liaudies dainas, mažuma lankosi valstybinėse šventėse ir daugumai jaunimo tarpe aktualesnė užsienietiška muzika, kitokios kultūros renginiai, todėl „*dalis emigravusių pažįstamų, kurie turi neigiamą požiūrį į Lietuvos kultūrą*“ dalis „*teigiamą požiūrį formuoja*“. Lietuvos žmonių tarpe retas moka: žemaitiškai, suvalkietiška, dzūkaiškai, aukštaitiškai. Nykstant žmonių kalbančiu lietuvių kalba, atsiranda kultūrinė grėsmė žmonių suvienijimui, sujungimui, todėl, kad „*Lietuvoje yra vienokia kultūra, o užsienyje kitokia*“, keičiantis gyvenviečių kultūrai atsiranda grėsmė visai Lietuvos kultūrai.

Koreliacijos koeficientas įvertinantis fiksuoto ryšio stiprumą tarp to kas gali pakisti meninėje kultūroje dėl emigracijos ir tiriamųjų amžiaus parodė statistiškai reikšmingą ryšį dėl naujų instrumentų atsiradimo $p < 0,012$, (žr. 8 priedas 18 lent.). Tai reiškia, kad tiriamųjų amžius turi įtakos veiksniams, lemiantiems naujų instrumentų atsiradimą. Kuo jaunesni žmonės puoselės

meninę kultūrą, tuo labiau domėsis naujomis technologijomis, kurios pagelbėtų, palengvintų ar pajvairintų renginius.

„*Nesvarbi yra vieta, o svarbu, kad judi. Jeigu veiksi, tai kažkas ir atsiras. Nebus taip, kad atsibundi ryte ir tiesiog turi viską* (Lapeliene, 2014)“ gerą darbą, organizuotą bendruomenę, veiklius kultūros centrus, patrauklų kultūrinį gyvenimą ar mažėjančią emigraciją.

IŠVADOS

1. Kultūra – žmogaus kuriama vertybių ir normų sistema, padedanti pažinti, įprasminti tikrovę ir teikianti veiklos kriterijus. Menas yra žmonių komunikacijos būdas, taip pat atliekantis ir kultūrinimo vaidmenį, tai jis lemia žmonių išsilavinimą, vertybes bei pažiūras. Padeda žmogui ir bendruomenei (visuomenei) siekti aukštesnio kūrybinio bei dvasinio lygmens, t.y. meninės kultūros.
2. Atlikta mokslinės literatūros analizė rodo, kad Mažeikiuose ir visoje Lietuvoje emigracija yra sudėtingas, dažnai kintantis ir sunkiai išmatuojamas socialinis reiškinys. Plūstelėjus emigracijai, naujos kultūros fragmentai palapsniui išstumia tradicinę laikomą meninę kultūrą.
3. Mažeikių rajono meninio kultūrinio gyvenimo mažėjimą atskleidžia šie ekonominiai, socialiniai kaimo gyventojų būklės veiksniai: kasmet blogėja kaimo mokyklų, kultūros centrų ir sveikatos priežiūros įstaigų pastatų ir patalpų fizinė būklė. Minėtos įstaigos, palyginus su miestais ženkliai blogiau aprūpintos technologine ir informatikos orgtechnikos įranga; trūksta kvalifikuotų specialistų kaime. Prie šių veiksnių prisideda ir žmonių emigracija. Jei aktyvios bendruomenės, pavieniai asmenys, turintys patirties projektų rengime, įgyvendinime, darantys įtaką kaimo gyventojams, jaunimui ir aplinkai neras, kur realizuoti savęs, jie ieškos galimybių kitur, net ir kitoje šalyje.
4. Emigruojant Lietuvos žmonėms neišvengiamai keičiasi ir meninė kultūra. Išnagrinėjus statistiškai reikšmingą koreliaciją (fiksuota tiesioginė priklausomybė), tarp daugumos teiginių apie emigracijos daromą neigiamą įtaką su amžiaus kategorija.
  - Kaip teigia Mažeikių rajono seniūnijos *kultūros centrų direktoriai, jų darbuotojai*: vis labiau pastebimas kultūrų susimaišymas. Ypač ryškūs šios kaitos požymiai jaunimo tarpe. Vienas meninės kultūros kaitos veiksnių – sąlyginai ankstyvas Europoje populiarių kalbų įsisavinimas. Lietuvai kyla didelė grėsmė, nes emigracija keičianti Lietuvos kultūrą, tai kova be ginklų. Lietuva turės atlaikyti kultūrinės Europos konkurenciją. Žmonių susiskaidymas lemia kultūros nykimą ar keitimąsi.
  - Kaip teigia Mažeikių rajono seniūnijos kultūros centrų *meno kolektyvų dalyviai*: emigracijos neigiama įtaka Mažeikių rajono gyvenvietėms labiausiai pasireiškia per žmonių mažėjimą, darželių bei mokyklų užsidarymą, veiklos trūkumą bei menką jaunimo užimtumą, kaimų nykimą.

Svarbiausia veikti, kurti, puoselėti, tai ir emigracija didelio poveikio nepadarys. Nesvarbi yra vieta, o svarbu, kad judi. Jeigu veiksi, tai kažkas ir atsiras. Nebus taip, kad atsibundi ryte ir tiesiog turi viską: gerą darbą, organizuotą bendruomenę, veiklius kultūros centrus, patrauklų kultūrinį gyvenimą ar mažėjančią emigraciją.

LITERATŪRA

1. Ališauskas, K., Jankauskienė, A., Kairyte, L. (2008). Nuostatų kaita kaimo bendruomenių veikloje. ISSN 1648-9098. *Ekonomika ir vadyba: aktualijos ir perspektyvos*. 3 (12)
2. Aramavičiūtė, V. (2003). Studentų dvasingumas ir auklėjimo paradigma. *Akademinė edukologija*. Vilnius: Mokslo tyros institutas.
3. Accession Monitoring Report. (2009). Home office. UK Border Agency.
4. Aleknaitytė – Bieliauskienė, R. (2008). Ar ne laikas kalbėti apie kultūrą? [interaktyvus], [Žiūrėta 2014-01-03]. Prieiga per internetą: <http://www.muzikosbarai.lt/index.php?id=427>.
5. Andrijauskas, A. (2003). *Kultūrologijos istorija ir teorija*. Vilnius. ISBN 9986-571-91-X.
6. Atkočiūnienė V. (2004). *Kaimo bendruomenių plėtra. Kolektyvinė monografija*. Kaunas: LŽŪU.
7. Bagdanavičius, J., Jodkonienė Z. (2008). „Protų nutekėjimas“ iš Lietuvos: Valstybės tarnautojų požiūris. *Inžinerinė ekonomika*, Nr. 2, ISSN 1392-2785.
8. Barkauskaitė, M. (2001). *Paaugliai: sociopedagoginė dinamika*. Vilnius: VPU I-kl.
9. Bitinas, B., Rupšienė, L., Žydžiūnaitė, V. (2008). *Kokybinių tyrimų metodologija*. Klaipėda: Vadovėlis vadybos ir administravimo studentams.
10. Bhorat, H., Meve, J. B., Mlatsheni, C. (2002) *Skilled labour migration from developing countries: study on South and Southern Africa*. International migration programme, International labour office Geneva. [interaktyvus], [Žiūrėta 2013-11-18]. Prieiga per internetą: <http://www.queensu.ca/samp/migrationresources/braindrain/documents/bhorat.pdf>
11. Butkus, M., Matuzevičiūtė, K. (2009). Emigracijos ir reemigracijos situacija Lietuvoje. *Mokslo tiriamieji darbai. Vadyba*, Nr. 1(14). ISSN 1648-7974.
12. Butkienė, G. Kepalaitė, A. (1996). *Mokymasis ir asmenybės brendimas*. Vilnius.
13. Čiarnienė, R., Kumpikaitė, V., ir Taraškevičius, A. (2009). *Makroekonominių veiksnių poveikis žmonių migracijos procesams: teoriniai ir praktiniai aspektai*. *Ekonomika ir vadyba*.
14. Darbo rinka. (2011). 2010 m. išvykimą iš Lietuvos deklaravo net 83,2 tūkst. emigrantų. 2009 m. tai padarė 22 tūkst. [interaktyvus], [Žiūrėta 2013-12-18]. Prieiga per internetą: <http://www.manager.lt/blog/articles/view/2010-m-isvykima-is-lietuvos-deklaravo-net-832-tukst-emigrantu-2009-m-tai-padare-22-tukst>.
15. Damulienė, A. (2013). Migracijos problema Lietuvoje ir jos įtaka šalies ekonomikai. ISSN 2029-8234, *business systems and economics*, Vol. 3 (1).

16. Europos migracijos tinklas. [interaktyvus], [Žiūrėta 2013-12-18]. Prieiga per internetą: <http://123.emn.lt/lt/emigracija/top-10-emigracijos-valstybiu>.
17. Emigracijos sąvoka. [interaktyvus], [Žiūrėta 2013-12-22]. Prieiga per internetą: <http://lt.wikipedia.org/wiki/Emigracija>.
18. Gaižutis, A. (1998). Meno sociologija. Vilnius: Enciklopedija.
19. Girdzijauskienė, S. (2006). Kokybinis interviu. Metodiniai nurodymai. VU specialiosios psichologijos laboratorija.
20. Giddens, A. (2005). Sociologija. Kaunas: Poligrafija ir informatika, ISBN 9986-850-54-1
21. Globalizacija ir emigracija griaua tautinę kultūrą, (2007). [interaktyvus], [Žiūrėta 2014-01-11]. Prieiga per internetą: <http://www.lietuviais.lt/straipsnis/Lietuvybe-ir-lietuviu-kalba/Globalizacija-ir-emigracija-griaua-tautine-kultura.php>.
22. Gliosaitė, K. (2004). Ekonominių emigracijos motyvų ir pasekmių vertinimas. [interaktyvus], [Žiūrėta 2013-12-26]. Prieiga per internetą: http://www.civitas.lt/files/Emigracija_pranesimai.pdf
23. Grigas, R. (2007). Naujoji Lietuvių emigracija: determinacija, pasekmės ir stabdžių paieška (Sociologinė interpretacija). Rytų Europos kultūra migracijos kontekste. Tarpdalykiniai tyrimai. Lietuvos istorijos institutas. Vilnius: Versus aureus.
24. Gruževskis, B. (2006). Lietuvos darbo migracijos iššūkiai. Konferencija „Emigracija iš Lietuvos: padėtis, problemos, galimi sprendimo būdai“. Vilnius: Seimo leidykla: „Valstybės žinios“.
25. Guščinskienė, J. (2001). Sociologijos įvadas: struktūrinės loginės schemas ir komentarai: mokomoji knyga. Kaunas: Technologija, ISBN 9986-13-888-4.
26. Įstaigos vidinės aplinkos bei veiklos analizė. (2014). [interaktyvus], [Žiūrėta 2014-02-22]. Prieiga per internetą: <http://www.sedoskc.lt/index.php/veikla/istaigos-vidines-aplinkos-bei-veiklos-analize>.
27. Jacikevičius A. (1994). Siela, Mokslas, Gyvensena. Psichologijos įvadas studijų pradžiai. Vilnius: Žodynas.
28. Jančaitytė, R., Valavičienė, N., Augutienė, R., Preakapas, R. (2009). Tarpkultūrinės kompetencijos didinimas bei įvairovės valdymo gebėjimų stiprinimas. Vilnius: MRU.
29. Janušauskas, A., Nedzinskas, E., Uleckas, A., Vepšta P. (2009). Šiuolaikiniai migracijos procesai ir jų įtaka Lietuvos darbo rinkai. 2(14). Vadyba: mokslo tiriamieji darbai. [interaktyvus], [Žiūrėta 2014-02-22]. Prieiga per internetą: [Lietuvos verslo kolegija. Klaipėda: Klaipėdos universiteto leidykla. ISSN 1648-7974. Nr.](#)
30. Ruzgys, J., Eriksonas, L., (2004). Kodėl išvažiuojame iš Lietuvos – ar sugrįšime? Kaunas: Pilietinės visuomenės institutas.

31. Kanopienė, V., Mikulionienė, S. (2006). Darbo emigracijos poveikis Lietuvos visuomenei. Konferencija „Emigracija iš Lietuvos: padėtis, problemos, galimi sprendimo būdai“. Vilnius: Seimo leidykla: „Valstybės žinios“.
32. Karalevičienė, J., ir Matuzevičienė, K. (2009). Tarptautinės emigracijos ekonominių priežasčių analizė Lietuvos pavyzdžiu. *Ekonomika ir vadyba: aktualijos ir perspektyvos*, 1(14)
33. Kardelis, K. (2002). Mokslinių tyrimų metodologija ir metodai. 2-asis pataisytas ir papildytas leidimas. Kaunas: Technologija.
34. Kardelis, K. (2005). Mokslinių tyrimų metodologija ir metodai. Šiauliai: Liucilijus.
35. Kavolis, V. (1996). Kultūros dirbtuvė. Vilnius.
36. Kazlauskienė, A. (2006). Protų nutekėjimas iš Lietuvos: priežastys, procesai, reemigracinės nuostatos. Konferencija „Emigracija iš Lietuvos: padėtis, problemos, galimi sprendimo būdai“. Vilnius: Seimo leidykla: „Valstybės žinios“.
37. Kuliešis, G., Pareigienė, L. (2011). Lietuvos kaimo raidos tendencijos: Mokslo studija. Lietuvos agrarinės ekonomikos institutas.
38. Kultūra, (2010). Tarpkultūriniai barjerai ir jų sprendimo būdai. [interaktyvus], [Žiūrėta 2014-01-21]. Prieiga per internetą: <http://www.kulturagyvai.lt/tarpkulturiniai-barjerai-ir-ju-sprendimo-budai/>
39. Kultūros politika. [interaktyvus], [Žiūrėta 2014-01-22]. Prieiga per internetą: http://www.adomenas.lt/uploads/file/II_priedas_Kultura.pdf
40. Kuizininė, I. (2004). Kultūros vadyba. Aprėptis. Ypatumai. Meno aritmetika: kultūros vadyba Lietuvoje. Vilnius: Tyto alba.
41. Kuzmickas, B. J. (2006). Emigracija kaip iššūkis. Konferencija „Emigracija iš Lietuvos: padėtis, problemos, galimi sprendimo būdai“. Vilnius: Seimo leidykla: „Valstybės žinios“.
42. Kripaitis, R., Romikaitytė, B., (2005). Tarptautinė darbo jėgos migracija: jos esmė, formos ir ją sąlygojantys veiksniai. *Ekonomika ir vadyba: aktualijos ir perspektyvos*. Šiauliai. [interaktyvus], [Žiūrėta 2014-01-22]. Prieiga per internetą: http://www.smf.su.lt/documents/konferencijos/Galvanauskas%202005/2005%20m.%20leidinys/Kripaitis_Romikaityte.pdf.
43. Krukauskienė, E., Trinkūnienė, I., Žilinskaitė, V. (2003). Jaunimo kultūrinis identitetas: prioritetai, nuostatos, etninė kultūra. Vilnius: Eugrimas. ISBN 9955-501-61-8.
44. Lapienytė, J. (2014). Mažeikių pasaka: gyventojai miega karališkuose pataluose, o šonus skauda iš neturėjimo ką veikti. [interaktyvus], [Žiūrėta 2014-03-14]. Prieiga per internetą: <http://www.15min.lt/naujiena/verslas/karjera/mazeikiu-pasaka-gyventojai-miega->

karaliskuos-pataluos-o-sonus-skauda-is-neturejimo-ka-veikti-666-419045#ixzz2zERGFpa9

45. Lesutytė, E., Šimkus, A., (2010). Tyrimo metodika ir organizavimas. [interaktyvus], [Žiūrėta 2014-02-11]. Prieiga per internetą:
<http://fcis.vdu.lt/~l.pileliene@evf.vdu.lt/FOV1-00098699/TYRIMO%20METODIKA%20IR%20ORGANIZAVIMAS.pdf>
46. Lietuvių emigracija: problema ir galimi sprendimo būdai. (2005). Vilnius: Pilietinės visuomenės institutas. [interaktyvus], [Žiūrėta 2013-12-18]. Prieiga per internetą:
http://www.civitas.lt/files/Tyrimas_Lietuviu_emigracija_Studija.pdf.
47. Lietuvos Respublikos etinės kultūros valstybės globos pagrindų įstatymas. Valstybės žinios.(1999). Nr. VIII -1328.
48. Lietuvos Respublikos dainų švenčių įstatymas, (2007). Nr. X-1334, Vilnius. [interaktyvus], [Žiūrėta 2013-12-18]. Prieiga per internetą:
<http://www.dainusvente.lt/wp-content/uploads/Apie%20dain%C5%B3%20%C5%A1vent%C4%99/%C4%AEstatymas/LR-Dain%C5%B3-%C5%A1ven%C4%8Di%C5%B3-%C4%AFstatymas2010.doc>
49. Lietuvos Respublikos Seimas. Nutarimas „Dėl Lietuvos kultūros politikos kaitos gairių patvirtinimo“, (2010). Nr. XI-977, Vilnius. [interaktyvus], [Žiūrėta 2014-01-11]. Prieiga per internetą:
http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=377620&p_query=&p_tr2=
50. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija. Mokinių kultūrinės edukacijos poreikių tenkinimas švietimo sistemoje. Tyrimo ataskaita. (2007). Vilnius: Vilniaus pedagoginis universitetas socialinės komunikacijos institutas. [interaktyvus], [Žiūrėta 2014-01-03]. Prieiga per internetą:
http://www.smm.lt/uploads/lawacts/docs/72_2e3bbc0fe44ad18ef2c0f37d848e69f8.pdf.
51. Lietuvos Respublikos Valstybės kontrolė. Kultūros politikos formavimui, įgyvendinimui ir administravimui atsakingos institucijos. [interaktyvus], [Žiūrėta 2014-02-03]. Prieiga per internetą: <http://www.vkontrole.lt>
52. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas „Dėl Lietuvos kultūros politikos nuostatų“, (2001). Nr. 542, Vilnius. [interaktyvus], [Žiūrėta 2014-01-03]. Prieiga per internetą:
<http://www.epaveldas.lt/documents/10165/19809/4.pdf>
53. Lietuvos Statistikos departamentas. [interaktyvus], [Žiūrėta 2013-11-25]. Prieiga per internetą: <http://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize?id=1292&status=A>
54. Malinauskas, G. (2006). Darbo migracija: iššūkis ar parama šeimos gerovei? Kaunas: VDU.

55. Maslauskaitė, A., ir Stankūnienė, V. (2007). Šeima abipus sienų. Lietuvos transnacionalinės šeimos genezė, funkcijos, raidos perspektyvos. Vilnius: Tarptautinė migracijos organizacija (TMO).
56. Mažeikių rajono savivaldybė. Mažeikių rajonas. [interaktyvus], [Žiūrėta 2014-02-10]. Prieiga per internetą: <http://www.mazeikiai.lt/index.php?-1271276875>.
57. Mažeikių rajono savivaldybė. Jaunimo problemų sprendimo Mažeikių rajono savivaldybėje 2013 – 2018 metų planas. Nr. T1_549.
58. Mažeikių rajono savivaldybės kultūros centras. [interaktyvus], [Žiūrėta 2014-02-10]. Prieiga per internetą: <http://www.mkultura.lt>.
59. Merkienė, I. R., (2007). Gyventojų migracijos įtaka etninei kultūrai: reiškinių paralelizmas (Lietuva XX amžiuje). Rytų Europos kultūra migracijos kontekste. Tarpdalykiniai tyrimai. Lietuvos istorijos institutas. Vilnius: Versus aureus.
60. Migracija: pagrindinės priežastys ir gairės pokyčiams. (2006). Vilnius: Lietuvos laisvosios rinkos institutas.
61. Mulevičienė, J., (2005). Vizualioji aplinka – mokinių estetinių nuostatų formavimosi veiksnys. Daktaro disertacija. Vilnius: Vilniaus pedagogikos universitetas.
62. Musneckienė, E., (2003). Vizualinio meninio ugdymo kaita kultūrinių ir edukologinių paradigmų kontekstuose. Šiauliai: Šiaulių universitetas.
63. Petuškienė, E., Glinskienė, R. (2009). Pasaulinės ekonominės krizės poveikis lietuvių reemigracijos ir protų nutekėjimo procesams. Ekonomika ir vadyba. Nr. 14.
64. Prunckus, V. (2004). Multikultūrinė komunikacija ir vadyba. Vilnius: Vilniaus teisė ir verslo kolegija.
65. Psichologijos žodynas, (1993). Vilnius.
66. Poviliūnas, A. (2008). Kviečiame burtis kaimo bendruomenių organizatorius. [interaktyvus], [Žiūrėta 2014-01-03]. Prieiga per internetą: <http://www.bendruomenes.lt/news.php?id=161647&strid=11791>
67. Rauhe H., Demmer C., (2004). Kultūros vadyba: profesionalaus meno teorija ir praktika. Vilnius.
68. Rakauskienė, O. G. (2006). Valstybės ekonominė politika. Ekonomika ir vadyba – Vilnius: Mykolo Romerio universitetas, ISBN: 9955-19-032-9
69. Ramanauskaitė, E., (2007). Jaunimo laisvalaikio kultūros modernėjimo bruožai (Paskutinis XX a. dešimtmetis). Rytų Europos kultūra migracijos kontekste. Tarpdalykiniai tyrimai. Lietuvos istorijos institutas. Vilnius: Versus aureus.

70. Ribašauskienė, E., Kairytė, E. (2007). Kaimo bendruomenių ir VVG raida. [interaktyvus], [Žiūrėta 2014-02-03]. Prieiga per internetą: http://www.manoukis.lt/print_forms/print_st_z.php?s=1418&z=67.
71. Rupšienė, L. (2007). Kokybinio tyrimo duomenų rinkimo metodologija. Klaipėda.
72. Sipavičienė, A., (2006). Tarptautinė gyventojų migracija Lietuvoje: modelio kaita ir situacijos analizė. Vilnius: Tarptautinės migracijos organizacijos Vilniaus biuras.
73. Sipavičienė, A., Stankūnienė, V. (2011). Lietuvos gyventojų (e)migracijos dvidešimtmetis: tarp laisvės rinktis ir išgyvenimo strategijos. Filosofija. Sociologija. Lietuvos mokslų akademija, T. 22. Nr. 4.
74. Stulgienė, A., ir Daunorienė, A. (2009). Migracijos poveikis darbo jėgos rinkos pusiausvyrai. Ekonomika ir vadyba.
75. Šalkauskis, S. (1991). Raštai. Vilnius: Mintis.
76. Šiaurės vakarų Lietuvos vietos veiklos grupė. Vietos plėtros 2008-2014 m. m. strategija. [interaktyvus], [Žiūrėta 2014-02-22]. Prieiga per internetą: <http://svlvvg.lt/wp-content/uploads/2010/09/Strategija-201309-verslas.pdf>
77. Šidlauskas, A. (2009). Žmogus kultūroje – tai kultūra žmoguje. Muzikos meno ir mokslo žurnalas: Muzikos barai.
78. Tautiškas ir kultūra (2011). Tautininkų sąjunga. [interaktyvus], [Žiūrėta 2014-01-13]. Prieiga per internetą: <http://www.tautininkusajunga.lt/lt/principai/tautiskumas-kultura.html>.
79. Tiškutė, A., Sondaitė, J. (2011). Kokybinė studentų ketinimo emigruoti arba planuoti savo ateitį Lietuvoje socialinių ir psichologinių veiksnių analizė. Mykolo Romerio universitetas: Socialinis darbas. ISSN 2029-2775, 10(2).
80. Tylor, E. B. (1924). Primitive culture. Vols 7th ed. New York: Brentano's, orig 1871.
81. Tarptautinių žodžių žodynas. (2008). Vilnius.
82. Virvilaitė, R., Jefimov V., (2007). Konkurencinio pranašumo įgijimas vidaus ir globalioje rinkoje. [interaktyvus], [Žiūrėta 2013-11-09]. Prieiga per internetą: http://distance.ktu.lt/kursai/verslumas/rinkos_aplinkos_tyrimai_1/fcontent.html.
83. Vosyliūtė, A. (2002). Kaimo bendruomenė: gyvenamosios bruožai. Rytų Lietuva: visuomenės ir socialinių grupių raiška bei sąveika. Straipsnių rinkinys. Vilnius: Socialinių tyrimų institutas.
84. Žemaitaitytė, I., Urbšienė, R. (2007). Meno veiklos, į kurią įtraukiami priklausomybės ligomis sergantys asmenys, ypatumai. Socialinis darbas. Nr. 6(2).

PRIEDAI

1 Priedas

1 Informanto interviu

DEMOGRAFINĖ INFORMACIJA:

SENIŪNIJA: Laižuvos.

GYVENVIETĖ: Laižuva.

AMŽIUS: .

ŠEIMYNINĖ PADĖTIS: Vedusi.

KLAUSIMAI EKSPERTAMS:

1. Kokioje meninėje veikloje dalyvaujate?

Organizuoju renginius.

2. Ar prisidedate prie meninės kultūros puoselėjimo? Kaip?

Taip prisidedu, organizuoju kultūrinius renginius.

3. Kaip vertinate Jūsų krašto kultūrinį gyvenimą?

Teigiamai.

4. Ar Jūsų krašte domimasi menine kultūra?

Taip domimasi.

5. Ar pakankami meninės veiklos vadovų gebėjimai?

Taip.

6. Ar vadovai, geba suburti visuomenės narius į meninę kultūrinę veiklą?

Kiek tai įmanoma geba.

7. Ar bendruomenės nariai aktyviai dalyvauja visuomeninėje ir meninėje veikloje?

Aktyviai dalyvauja.

8. Ar kultūriniai renginiai atitinka visuomenės poreikius ir lūkesčius?

Kultūriniai renginiai atitinka visuomenės poreikius ir lūkesčius kiek tai yra įmanoma.

9. Ar dažni alkoholio, narkotikų bei kiti žalingų įpročių atvejai kultūrinių renginių metu?

Kadangi renginiai yra organizuojami mažose gyvenvietėse, todėl alkoholio vartojimo neišvengiame, tačiau narkotikų kol kas nepasitaikė.

10. Ar skiriamas deramas dėmesys valstybinėms šventėms?

Taip.

11. Apibūdinkite 2 – 3 renginius kuriuose lankėtės 2013 metais.

Vasario 16 d. minėjimas, Joninių šventimas, vasaros švenčių organizavimas ir šventimas, kalėdiniai renginiai, naujų metų šventimas.

12. Kas Jūsų manymų yra emigracija?

Tai žmonių išvykimas į užsienį uždirbti pinigų, gyvent.

13. Kodėl žmonės emigruoja?

Aš manau, kad daugiausia žmonių emigruoja dėl finansinių sunkumų.

14. Ar Jūsų artimųjų tarpe yra emigravusių?

Taip ir labai daug.

15. Kokio amžiaus žmonės emigruoja daugiausia?

Įvairaus ir jaunimas nuo 18 iki 30 metų, žinau net vyresnių žmonių, nuo 50 m. ir vyresnių.

16. Ar išvykus kažkam iš Jūsų pažįstamų giminaičių, draugų atsirado susvetimėjimo su likusiais Lietuvoje?

Taip atsirado.

17. Ar emigrantai likusiems Lietuvoje formuoja neigiamą požiūrį į Lietuvos kultūrą?

Yra dalis emigravusių pažįstamų, kurie turi neigiamą požiūrį į Lietuvos kultūrą.

18. Ar dėl emigracijos žmonės sunkiau suburti į meninius kultūrinius renginius?

Taip, ypač mažose gyvenvietėse, todėl kad mažėja žmonių, ypač jaunų.

19. Ar kultūros darbuotojai, vadovai, imasi iniciatyvos, kad gyventojai neemigruotų? Kokios tai iniciatyvos?

Manau, kad stengiasi, imasi, tačiau kiek atlikę visada yra įtraukiami į kultūrinius renginius, bet jaunimas kuris išvykęs nelabai nori dalyvauti kur nors grįžę.

20. Ar grįžę iš emigracijos Lietuvos piliečiai siekia įsitraukti į meninę kultūrinę veiklą?

Jie dalyvauja renginiuose jeigu grįžta, tačiau, kad labai įsitrauktų į kultūrinius renginius nepasakysčiau.

21. Ar iš emigracijos grįžę Lietuvos piliečiai noriai lankosi meniniuose renginiuose?

Kadangi dauguma grįžta tik laikinai ir jeigu pasitaiko koks nors meninis, kultūrinis renginys, tai tie ateina, tačiau po to vėl išvyksta.

22. Ar grįžę iš emigracijos Lietuvos piliečiai stengiasi įnešti idėjų, įgytų gyvenant kitoje kultūroje?

Taip manau, kad kiekvienas grįžęs stengiasi įnešti kokią tai naujovę, kažkokią kitos šalies kultūrą į mūsų tradicijas.

23. Ar grįžusiems iš emigracijos gyvenimas Lietuvoje pateisina emigracijoje puoselėtus lūkesčius?

Manau, kad nelabai pateisina.

24. Ar emigravusiems žmonėms būdingas meninės kultūrinės veiklos poreikis? Detalizuoti.

Tie kurie ilgiau gyvena užsienyje emigravę žmonės, jie bando tą kultūrą, Lietuvišką kultūrą įdiegti tenai gyvendami, puoselėti Lietuviškas tradicijas bei papročius, tačiau dauguma prisitaiko prie ten esančių sąlygų.

25. Koks Jūsų požiūris į šventes - užsienio kultūrų „skolinius“?

Aš manau, kad čia Šventės kaip „Helouvynas“ ar „Valentino diena“ puikiai prigijo Lietuvoje, tačiau nereikia pamiršti, kad turime savas tradicines šventes ir pirmiausia reikėtų švęsti jas.

26. Jums aktualus, bet mano nepaminėtas klausimas apie emigraciją ir meninę kultūrą Lietuvoje?

Viskas labai aiškiai paminėta.

2 Priedas

2 Informanto interviu

DEMOGRAFINĖ INFORMACIJA:

SENIŪNIJA: Mažeikių raj. apylinkės.

GYVENVIETĖ: Purvėnai.

AMŽIUS:

ŠEIMYNINĖ PADĖTIS: Vedusi.

KLAUSIMAI EKSPERTAMS:

1. Kokioje meninėje veikloje dalyvaujate?

Organizuoju kultūrinius renginius.

2. Ar prisidedate prie meninės kultūros puoselėjimo? Kaip?

Taip prisidedu organizuodama šituos renginius, su rėmėjais, savo darbu.

3. Kaip vertinate Jūsų krašto kultūrinį gyvenimą?

Galėčiau teigti, kad teigiamai vertinu.

4. Ar Jūsų krašte domimasi menine kultūra?

Taip domimasi.

5. Ar pakankami meninės veiklos vadovų gebėjimai?

Manyčiau, kad pakankami.

6. Ar vadovai, geba suburti visuomenės narius į meninę kultūrinę veiklą?

Kiek tenka susidurti, tai vadovai sugeba suburti.

7. Ar bendruomenės nariai aktyviai dalyvauja visuomeninėje ir meninėje veikloje?

Aktyvumo sakyčiau trūksta.

8. Ar kultūriniai renginiai atitinka visuomenės poreikius ir lūkesčius?

Kiek rengiam renginių, jie paprastai atitinka šituos poreikius.

9. Ar dažni alkoholio, narkotikų bei kiti žalingų įpročių atvejai kultūrinių renginių metu?

Narkotikų vartojimas nepastebimas bent jau pas mus, bet alkoholio vartojama bent jau nemažai.

10. Ar skiriamas deramas dėmesys valstybinėms šventėms?

Skiriamas.

11. Apibūdinkite 2 – 3 renginius kuriuose lankėtės 2013 metais?

Išskirtiniai renginiai kuriuos norėčiau paminėti, tai buvo „Oninių polka“ ir didesnis renginys, rajono mastu „Bobų vasara“. Renginiai buvo gana gausūs savo lankytojais ir meninė programa buvo visai gera renginių metu.

12. Kas Jūsų manymų yra emigracija?

Jeigu taip paprastai, tai žmonių išvykimas į kitą šalį sąlygotas įvairių priežasčių: ekonominių, socialinės saviraiškos.

13. Kodėl žmonės emigruoja?

-

14. Ar Jūsų artimųjų tarpe yra emigravusių?

Yra ir nemažai.

15. Kokio amžiaus žmonės emigruoja daugiausia?

Mūsų tarpe daugiausia emigruoja jaunimas iki 30 metų.

16. Ar išvykus kažkam iš Jūsų pažyстамų giminaičių, draugų atsirado susvetimėjimo su likusiais Lietuvoje?

Kiek man teko susidurti, tai to susvetimėjimo nėra, nes yra galimybės bendrauti internetu.

17. Ar emigrantai likusiems Lietuvoje formuoja neigiamą požiūrį į Lietuvos kultūrą?

Manyčiau, kad ne.

18. Ar dėl emigracijos žmonės sunkiau suburti į meninius kultūrinius renginius?

Šiek tiek sunkiau, nes mažėja to paties jaunimo.

19. Ar kultūros darbuotojai, vadovai, imasi iniciatyvos, kad gyventojai neemigruotų? Kokios tai iniciatyvos?

Na, jeigu tai priklausytų nuo kultūros darbuotojų, turbūt neemigruotų, bet imamės iniciatyvos rengdami tuos renginius, bet kaip vyksta, taip vyksta.

20. Ar grįžę iš emigracijos Lietuvos piliečiai siekia įsitraukti į meninę kultūrinę veiklą?

Kiek teko susidurti, grįžę iš užsienio įsitraukia į meninę veiklą, nes yra pasiilgę to Lietuviškumo.

21. Ar iš emigracijos grįžę Lietuvos piliečiai noriai lankosi meniniuose renginiuose?

-

22. Ar grįžę iš emigracijos Lietuvos piliečiai stengiasi įnešti idėjų, įgytų gyvenant kitoje kultūroje?

Šitokio atvejo tai nepasitaikė.

23. Ar grįžusiems iš emigracijos gyvenimas Lietuvoje pateisina emigracijoje puoselėtus lūkesčius?

Manyčiau, kad ne ekonominės sąlygos ne kokios yra, atlyginimai ir uždarbis neatitinka puoselėtų lūkesčių.

24. Ar emigravusiems žmonėms būdingas meninės kultūrinės veiklos poreikis? Detalizuoti.
Manyčiau, kad poreikis tas yra, nes vis tiek ten jie negali taip savęs realizuoti, nes ne tokia aplinka buvo čia, jeigu grįžusiems, jeigu nori, tai jie įsijungia į tą veiklą, manau, kad yra tas poreikis.

25. Koks Jūsų požiūris į šventes - užsienio kultūrų „skolinius“?

Mano nuomone, kai kurie teigiamai vertinčiau, pavyzdžiui „Valentino diena“ puikiai prigijo Lietuvoje, o mano nuomone, tokia šventė kaip „Helouvydas“ dar yra kaip svetimkūnis.

26. Jums aktualus, bet mano nepaminėtas klausimas apie emigraciją ir meninę kultūrą Lietuvoje?

Na nežinau, kad kaip ir atsakiau į viską, o daugiau nieko kitko neturiu.

3 Priedas

3 Informanto interviu

DEMOGRAFINĖ INFORMACIJA:

SENIŪNIJA: Šerkšnėnų.

GYVENVIETĖ: Šerkšnėnai.

AMŽIUS: 42.

ŠEIMYNINĖ PADĖTIS: Vedusi.

KLAUSIMAI EKSPERTAMS:

1. Kokioje meninėje veikloje dalyvaujate?

Kadangi esu kultūros darbuotoja, tai kiekvienoje.

2. Ar prisidedate prie meninės kultūros puoselėjimo? Kaip?

Taip. Organizuojam įvairias šventes, koncertus.

3. Kaip vertinate Jūsų krašto kultūrinį gyvenimą?

Iš vienos pusės gerai, iš kitos nelabai. Jeigu pagrįsti, tai kaip ir visur trūksta lėšų, kad padaryti kokybiškai, kad sudominti žmogų, visur reikia įnešti kažkiek lėšų, tai dėl to ir yra šiek tiek prastai.

4. Ar Jūsų krašte domimasi menine kultūra?

Kažkiek taip.

5. Ar pakankami meninės veiklos vadovų gebėjimai?

Iš esmės taip, bet kaip sakoma tobulėjimui ribų nėra.

6. Ar vadovai, geba suburti visuomenės narius į meninę kultūrinę veiklą?

Bent jau žiūrint savo darbovietėje sakyčiau taip.

7. Ar bendruomenės nariai aktyviai dalyvauja visuomeninėje ir meninėje veikloje?

Taip labai.

8. Ar kultūriniai renginiai atitinka visuomenės poreikius ir lūkesčius?

Nelabai irgi atsiremiamė į finansus.

9. Ar dažni alkoholio, narkotikų bei kiti žalingų įpročių atvejai kultūrinių renginių metu?

Ne nepasitaikė mums.

10. Ar skiriamas deramas dėmesys valstybinėms šventėms?

Taip.

11. Apibūdinkite 2 – 3 renginius kuriuose lankėtės 2013 metais.

Šerkšnėnų vasaros šventė, kurioje iš tikrųjų ir dalyvių daug, ir žmonių daug, ir iš esmės, tai ne tik seniūnijos šventė, bet sulaukiame ir iš aplinkinių kaimų, šita, ir gal vienas toks didesnis renginys buvo po renovacijos Žemalės kultūros namus turim, tai ten po renovacijos turėjom, esam septyni kultūros centrai ir praktiškai iš visų kultūros centrų turėjom svečių su savo kolektyvais, buvo labai įdomi, graži šventė.

12. Kas Jūsų manymų yra emigracija?

Žmonių nusivylimas gyvenimu, netūrėjimas kitos išeities, aš manau, kad yra paskutinis jau atvejis.

13. Kodėl žmonės emigruoja?

Dėl prasto gyvenimo Lietuvoj.

14. Ar Jūsų artimųjų tarpe yra emigravusių?

Taip.

15. Kokio amžiaus žmonės emigruoja daugiausia?

Įvairaus manau.

16. Ar išvykus kažkam iš Jūsų pažystamų giminaičių, draugų atsirado susvetimėjimo su likusiais Lietuvoje?

Taip.

17. Ar emigrantai likusiems Lietuvoje formuoja neigiamą požiūrį į Lietuvos kultūrą?

Ne.

18. Ar dėl emigracijos žmonės sunkiau suburti į meninius kultūrinius renginius?

Taip.

19. Ar kultūros darbuotojai, vadovai, imasi iniciatyvos, kad gyventojai neemigruotų? Kokios tai iniciatyvos?

Gal imtųsi, bet mes neturim galimybės, kadangi nieko neturime ką pasiūlyti.

20. Ar grįžę iš emigracijos Lietuvos piliečiai siekia įsitraukti į meninę kultūrinę veiklą?

Ne, žinokit jie pavargę nuo darbų, nelabai.

21. Ar iš emigracijos grįžę Lietuvos piliečiai noriai lankosi meniniuose renginiuose?

Ne.

22. Ar grįžę iš emigracijos Lietuvos piliečiai stengiasi įnešti idėjų, įgytų gyvenant kitoje kultūroje?

Nelabai.

23. Ar grįžusiems iš emigracijos gyvenimas Lietuvoje pateisina emigracijoje puoselėtus lūkesčius?

Žinoma ne.

24. Ar emigravusiems žmonėms būdingas meninės kultūrinės veiklos poreikis? Detalizuoti.

Irgi sakyčiau, kad ne.

25. Koks Jūsų požiūris į šventes - užsienio kultūrų „skolinius“?

Blogas.

26. Jums aktualus, bet mano nepaminėtas klausimas apie emigraciją ir meninę kultūrą Lietuvoje?

Kodėl valdžia nesirūpina tuom.

4 Priedas

4 Informanto interviu

DEMOGRAFINĖ INFORMACIJA:

SENIŪNIJA: Tirkšlių.

GYVENVIETĖ: Tirkšliai.

AMŽIUS:

ŠEIMYNINĖ PADĖTIS: Vedęs.

KLAUSIMAI EKSPERTAMS:

1. Kokioje meninėje veikloje dalyvaujate?

Meninėje veikloje esu, kadangi esu kultūros centro vadovas, tai aišku meninėje veikloje čia nori nenori reikia dalyvauti, turiu vokalinių duetą „Sonremo“.

2. Ar prisidedate prie meninės kultūros puoselėjimo? Kaip?

Taip iš tikrųjų labai daug, kadangi kolektyvas yra nedidelis, o šventės didelės, tai tikrai puoselėjimui labai daug kultūrinės veiklos.

3. Kaip vertinate Jūsų krašto kultūrinį gyvenimą?

Žmonės, žmonės yra imlūs kultūriniam gyvenimui ir laukia renginių.

4. Ar Jūsų krašte domimasi menine kultūra?

Taip, iš tikrųjų žmonės labai domisi menine kultūra, kaip sakė senovės romėnai „duonos ir žaidimų“, o renginiai, tai yra ta pati kultūra.

5. Ar pakankami meninės veiklos vadovų gebėjimai?

Taip, iš tikrųjų turiu labai gerų specialistų, kurie tikrai profesionaliai darbuoja.

6. Ar vadovai, geba suburti visuomenės narius į meninę kultūrinę veiklą?

Taip.

7. Ar bendruomenės nariai aktyviai dalyvauja visuomeninėje ir meninėje veikloje?

Ne.

8. Ar kultūriniai renginiai atitinka visuomenės poreikius ir lūkesčius?

Manau taip.

9. Ar dažni alkoholio, narkotikų bei kiti žalingų įpročių atvejai kultūrinių renginių metu?

Ne.

10. Ar skiriamas deramas dėmesys valstybinėms šventėms?

Taip ypač.

11. Apibūdinkite 2 – 3 renginius kuriuose lankėtės 2013 metais.

Iš tikrųjų didžiulis renginys buvo Tirkšliuose, tai Petrinių šventė, kur buvo susirinkę Lietuvos folkloriniai ir užsienio, Latvijos konkrečiau, folkloriniai ansambliai, buvo labai daug žmonių.

Taip pat aišku Magdalenų šventė Užlieknėj, kur buvo nemažai irgi svečių iš Latvijos turėjome. Ir dar vieną šventę „Rudens kermošius“ kur į Tirkšlių pušyną suvažiuoja žirgų sporto entuziastai iš visos Lietuvos.

12. Kas Jūsų manymų yra emigracija?

Emigracija, tai yra valstybės politikos nedažiūrėjimas į žmonių gerovę.

13. Kodėl žmonės emigruoja?

Emigruoja todėl, kad valstybė neturi politikos dėl žmonių sulaikymo Lietuvoje, atlyginimai nedideli ir mokesčiai gan nemaži.

14. Ar Jūsų artimųjų tarpe yra emigravusių?

Taip.

15. Kokio amžiaus žmonės emigruoja daugiausia?

Daugiausia jaunimas, kadangi jaunimas, kaip sakant, neturi įgytų specialybių ir darbo patirties dėl to Lietuvos darbdaviai nelabai nori priimti.

16. Ar išvykus kažkam iš Jūsų pažystamų giminaičių, draugų atsirado susvetimėjimo su likusiais Lietuvoje?

Ne.

17. Ar emigrantai likusiems Lietuvoje formuoja neigiamą požiūrį į Lietuvos kultūrą?

Ne, kaip tik teigiamą požiūrį formuoja.

18. Ar dėl emigracijos žmonės sunkiau suburti į meninius kultūrinius renginius?

Ne, nes visgi renginių lankytojai yra vidutinio amžiaus žmonės.

19. Ar kultūros darbuotojai, vadovai, imasi iniciatyvos, kad gyventojai neemigruotų? Kokios tai iniciatyvos?

Manau, kad bet kokia kultūrinė veikla ir bet koks žmonių užimtumas inicijuoja tai ir mažina emigraciją.

20. Ar grįžę iš emigracijos Lietuvos piliečiai siekia įsitraukti į meninę kultūrinę veiklą?

Taip, turim konkretų pavyzdį iš Vokietijos dvi moterys grįžusios ir dainuoja pas mus ansamblyje.

21. Ar iš emigracijos grįžę Lietuvos piliečiai noriai lankosi meniniuose renginiuose?

Taip.

22. Ar grįžę iš emigracijos Lietuvos piliečiai stengiasi įnešti idėjų, įgytų gyvenant kitoje kultūroje?

Taip, nes tenai yra kita kultūra ir iš kiekvienos kultūros galima kažko tai pasimokyti.

23. Ar grįžusiems iš emigracijos gyvenimas Lietuvoje pateisina emigracijoje puoselėtus lūkesčius?

Ne.

24. Ar emigravusiems žmonėms būdingas meninės kultūrinės veiklos poreikis? Detalizuoti.

Taip.

25. Koks Jūsų požiūris į šventes - užsienio kultūrų „skolinius“?

Iš tikrųjų visgi lietuviai yra labai imlus kultūriniu požiūriu, bet koks užsienio kolektyvas ar atlikėjas atvykęs į Lietuvą pajvairina kultūrinę sampratą ir kultūrinį lygį.

26. Jums aktualus, bet mano nepaminėtas klausimas apie emigraciją ir meninę kultūrą Lietuvoje?

Kultūros įstaigų finansavimo stoka.

5 Priedas

5 Informanto interviu

DEMOGRAFINĖ INFORMACIJA:

SENIŪNIJA: Reivičių seniūnija.

GYVENVIETĖ: Urvikiai.

AMŽIUS:

ŠEIMYNINĖ PADĖTIS: Vedusi.

KLAUSIMAI EKSPERTAMS:

1. Kokioje meninėje veikloje dalyvaujate?

Kadangi mano visas darbas toks yra kaip meninė veikla, todėl, kad aš kaip įstaigos vadovas aš formuoju meninius kolektyvus, scenarijus, renginių vedimą, viskas yra mano žinioje. Kaip pačioje veikloje, tai ir yra mano veikla, tiesioginis mano darbas. O kad konkrečiai renginių vedimas ir scenarijų rašymas, ir meno kolektyvų priežiūra, ir kolektyvų narių apmokyimas, ir t.t., visas mano darbas yra meninė veikla.

2. Ar prisidedate prie meninės kultūros puoselėjimo? Kaip?

Taip prisidedu, iš tikrųjų man rūpi ir tiesioginis mano darbas irgi tas yra iš prigimties esu visuomeniškas žmogus man ta kultūrinė veikla prisidedu tuom: žmonių sukvietimas, auditorijos formavimas, įvaizdžio kūrimas, projektinė veikla yra, viskas susiję tuom ir prisidedu finansų ieškojimas, tuom ir prisidedu čia yra didelis mano indelis į kultūrinę veiklą.

3. Kaip vertinate Jūsų krašto kultūrinį gyvenimą?

Esam žemaičiai, gražios tradicijos ir kaip čia pasakyti, jeigu yra gražių renginių puoselėjančių tas tradicijas, na vertinu palankiai, nes vis dėl to pasivažinėjus po rajoną yra labai daug gražių renginių.

4. Ar Jūsų krašte domimasi menine kultūra?

Kaip čia pasakyti šiais laikais yra šiek tiek priblėsęs tas domėjimasis, galbūt žmonių poreikis šiek tiek mažesnis, bet domimasi yra, nes kada matai tradiciniuose renginiuose didelę auditoriją, tada vaidinasi mūsų tradicine kultūra ir tradiciniais renginiais yra domimasi.

5. Ar pakankami meninės veiklos vadovų gebėjimai?

Aš manau, kad taip, pakankami, nes iš tikrųjų rezultata žiūrint, peržiūrint renginių kasetes, renginių nuotraukas, pasižiūrėjus į projektų gautus finansavimus, manau, kad taip.

6. Ar vadovai, geba suburti visuomenės narius į meninę kultūrinę veiklą?

Sunkoka yra, nepasakyčiau, kad tai yra lengva, sunku, bet pavyksta.

7. Ar bendruomenės nariai aktyviai dalyvauja visuomeninėje ir meninėje veikloje?

Aišku iniciatyvos trūksta, pati iniciatyva, pačios iniciatyvos iš žmonių yra trūkumas, pirmiausia mes turim sukviesti rodyti tą iniciatyvą žmogui. Kada žmogus ateina įsijungia į tą veiklą tada, aš manau ir gaunasi gražus rezultatas.

8. Ar kultūriniai renginiai atitinka visuomenės poreikius ir lūkesčius?

Konkurencija yra geras dalykas ir kada jeigu iš šono matai ar iš aplinkinių, aplinkos tos ne tik savame rate pasižiūrėjus ir tada susidaro konkurencija tada lygtais ir dalyvauja tie žmonės. Žmonių aktyvumas, na aš kaip ir minėjau juos reikia burti, juos reikia sukviesti, o kada atėję ir įsijungia, jie būna aktyvus, ir savo iniciatyvą parodo, ir savo idėjų pasako, ir einam žingsnis po žingsnio į priekį.

9. Ar dažni alkoholio, narkotikų bei kiti žalingų įpročių atvejai kultūrinių renginių metu?

Na žinokit su šiuo neigiamu, tokiu, neigiamais įpročiais neturiu, nesusiduriu, su tokiomis problemomis, kad mūsų aplinkoje būtų narkotinės medžiagos vartojamos ar didelis alkoholio kiekis, aš tuo labai džiaugiuosi. Ir kada mums vyksta susitikimai su rajono policijos komisariato pareigūnais, tai mūsų seniūnija Mažeikių rajone saugiausia, neturinti tų tokių padarytų nusikaltimų. Ir tiek mūsų poilsio vakaruose, ir visur kitur, alkoholis mūsų aplinkoj, labai yra džiugu, kad mūsų aplinkoje nėra tokių žalingų įpročių.

10. Ar skiriamas deramas dėmesys valstybinėms šventėms?

Taip.

11. Apibūdinkite 2 – 3 renginius kuriuose lankėtės 2013 metais.

Pas mus renginių yra pakankamai daug, bet jeigu reikia du tris, tai pirmiausia pabandyčiau apibūdinti „Vestuvinių, žemaitijos muzikantų festivalį“ kuriame kiekvienais metais keičiame temą, ir jis labai populiarus ne tik mūsų rajone, bet visame regione. Surenkama didžiulė žiūrovų auditorija. Kitas renginys, tai yra mūsų seniūnijoje autentiška šventė „Jokubinės“. Ji pasižymi tuom, kad tokia šventė visoje Lietuvoje yra tik pas mus. Čia yra tokios tradicijos senos, gilos ir toje šventėje dalyvauja visi ir iš Latvijos respublikos, čia yra labai didelis mūsų ir gi didelė šventė, meno saviveiklų, profesionalų kolektyvų, tautodailininkai, menininkai susirinkę jų kiemelyje ir t.t. yra. Kitas renginys irgi yra labai populiarus „Urvikiai gyvai“ renkama iš visos Lietuvos suvažiuoja po labai daug iki dešimties, dvylikos grupių, bet tik grojančių gyvais instrumentais ir rimti atlikėjai. Suburia labai didelę žiūrovų auditoriją.

12. Kas Jūsų manymų yra emigracija?

Čia aš galvoju, kad yra toks neigiamas požiūris į savo kraštą, tai žmonių išvykimas iš savo šalies.

13. Kodėl žmonės emigruoja?

Na čia, sunku atsakyti yra gal būt dėl visokios ekonominės padėties, turbūt šeimoje kažkas atsitinka, finansiniai sunkumai ir žmogus ieško savo laimės visur.

14. Ar Jūsų artimųjų tarpe yra emigravusių?

Taip yra.

15. Kokio amžiaus žmonės emigruoja daugiausia?

Labai gaila, bet daugiausia tai yra jauno amžiaus žmonės, ypač jaunimas iki 30 ar 40 metų.

16. Ar išvykus kažkam iš Jūsų pažystamų giminaičių, draugų atsirado susvetimėjimo su likusiais Lietuvoje?

Na galbūt nepasakyčiau, kad tas susvetimėjimas pasižymėtų taip ryškiai, vis tiek vis dėl to visi nori grįžti čia gyventi savam nuostabiam, gražiam krašte, gyventi čia su šeimom, su savo

vaikais, na, bet turbūt tie ekonominiai sunkumai išblaško tuos žmones ir aš manau, kad jie ateityje sugriš.

17. Ar emigrantai likusiems Lietuvoje formuoja neigiamą požiūrį į Lietuvos kultūrą?

Emigrantai, tie kurie išvažiuoja, na gali būti, kad tas emigrantas išvažiuavęs parodo kažkaip, kad užsidirba daugiau, kad jo šeimoje ekonominis lygis pagerėja ar tas kažkas kiekvienam noras irgi sukyla kažkaip išvažiuoti.

18. Ar dėl emigracijos žmones sunkiau suburti į meninius kultūrinius renginius?

Taip žinoma, jauni, energingi žmonės išvykę nebelieka pas mus.

19. Ar kultūros darbuotojai, vadovai, imasi iniciatyvos, kad gyventojai neemigruotų? Kokios tai iniciatyvos?

Mes tą patriotizmą tiek per valstybines šventes, tiek visur stengiamės įskiepyti vaikams, kad čia mūsų namai.

20. Ar grįžę iš emigracijos Lietuvos piliečiai siekia įsitraukti į meninę kultūrinę veiklą?

Tie kurie yra pabuvę trumtesnį laiką, jie kažkaip įsijungia labiau, tie, kurie pabuvę užsienyje ilgesnį laiko tarpą, jie atsargiau vėl grįžta į tą meninę veiklą, meno saviveiklą turbūt sunkiau, o šiaip į renginius atvykę įsijungia.

21. Ar iš emigracijos grįžę Lietuvos piliečiai noriai lankosi meniniuose renginiuose?

Pakankamai taip, noriai.

22. Ar grįžę iš emigracijos Lietuvos piliečiai stengiasi įnešti idėjų, įgytų gyvenant kitoje kultūroje?

Kada susitinkam, kada kalbamės, tada atvykę į renginius emigrantai, jie kažkaip pasidžiaugia ir džiaugiasi tuom mūsų tradicijom labiau. Kad atnešti tą tokią svetimą kultūrą, turbūt neleidžia pats žmogaus vidus, pasakyti ar ten kažkokią idėją pateikt, nes iš tikrųjų norisi būti tuo lietuviu ir jie kažkaip vis dėlto džiaugiasi atvykę į mūsų renginius ir didžiuojasi savo šaknim ir tradicijom.

23. Ar grįžusiems iš emigracijos gyvenimas Lietuvoje pateisina emigracijoje puoselėtus lūkesčius?

Na čia turbūt reikėtų išvykt, pabūt, pažiūrėt, gyventi ir tada pasakyti, čia galbūt geriau gal galėtų pasakyti tie, kurie išvyksta ir grįžta. Čia sunku man atsakyti į šitą klausimą.

24. Ar emigravusiems žmonėms būdingas meninės kultūrinės veiklos poreikis? Detalizuoti.

Na taip, aš manau, kad taip.

25. Koks Jūsų požiūris į šventes - užsienio kultūrų „skolinius“?

Na aš pasakyčiau, kad naujovės ar dar kažkas nieko blogo nedarą, bet pirmiausia mes turim savo labai gražių tradicijų, senovinių švenčių ir visada pirmiausia mes savo tradicijas labai gerai iškelkim ir parodykim kitiems, o šiaip bendros tokios tradicijos mes labai

bendradarbiaujam ir su Latvijos, ir su Rusijos meno kolektyvais, kada parodyti save ir pažiūrėti į kitus nemanau, kad tai yra blogas reiškinys.

26. Jums aktualus, bet mano nepaminėtas klausimas apie emigraciją ir meninę kultūrą Lietuvoje?

Tiesiog nežinau, neturiu ką atsakyti..

6 Priedas

6 Informanto interviu

DEMOGRAFINĖ INFORMACIJA:

SENIŪNIJA: Židikų.

GYVENVIETĖ: Židikų.

AMŽIUS: 27.

ŠEIMYNINĖ PADĖTIS: Vedusi.

KLAUSIMAI EKSPERTAMS:

1. Kokioje meninėje veikloje dalyvaujate?

Meninė veikla labai įvairi, ir šokiai, ir muzika, ir rankdarbiai įvairiausi, viskas ką mes turime čia.

2. Ar prisidedate prie meninės kultūros puoselėjimo? Kaip?

Prisidedam, puoselėjam tą kultūrą, kuriam, kad ir paprasčiausias šokis, tai ir folkloras, tai vis tiek kultūros puoselėjimas, šokių pastatymai ir mūsų kapela, na vis tiek čia yra puoselėjimas, naujos programos kuriamos, rodoma žmonėms.

3. Kaip vertinate Jūsų krašto kultūrinį gyvenimą?

Židikų kultūrinis gyvenimas žmonių nelabai priimamas, nes yra kažkokios tai nusistovėjusios tradicijos ir žmonės nelabai nori keisti jų. Kultūrinio gyvenimo vertinimas teigiamas.

4. Ar Jūsų krašte domimasi menine kultūra?

Domimasi, kai sudomini, tada domimasi.

5. Ar pakankami meninės veiklos vadovų gebėjimai?

Gebėjimai pakankami, bet gal nėra noro tuos gebėjimus parodyti, ar kažkaip juos išnaudoti, ar pritaikyti. Vadovų nenoras kažkoks, tingėjimas.

6. Ar vadovai, geba suburti visuomenės narius į meninę kultūrinę veiklą?

Suburti geba, bet nesugeba išlaikyti.

7. Ar bendruomenės nariai aktyviai dalyvauja visuomeninėje ir meninėje veikloje?

Pavieniais atvejais, jeigu yra tam tikras renginys, tai vienam renginiui susiburs, bet tuo viskas ir pasibaigs. Vieną kažkaip praeit renginį ir viskas, ne tiek jau ir nori.

8. Ar kultūriniai renginiai atitinka visuomenės poreikius ir lūkesčius?

Gal ir atitinka, na čia sunkus, iš tikrųjų, klausimas, vienam atitinka, kitam ne. Čia kiekvienam pagal poreikius, nes labai ir tie norai išsiskiria tuo labiau mažam miestelyje. Jeigu tuos poreikius pagal žmonių atitikimą vertinsim pagal žmonių apsilankymą, tai sakysim, kad neatitinka, bet žiūrint apie tai kiek čia žmonių gyvena ir kiek čia ateina tai, galima sakyti ir atitinka. Sunku pasakyt.

9. Ar dažni alkoholio, narkotikų bei kiti žalingų įpročių atvejai kultūrinių renginių metu? Alkoholio taip, ne tarp darbuotojų, turiu omeny jeigu diskoteka ar kokia tai gegužinė tikrai neapsieina be to.

10. Ar skiriamas deramas dėmesys valstybinėms šventėms?

Visoms, labai.

11. Apibūdinkite 2 – 3 renginius kuriuose lankėtės 2013 metais.

Lankiausi Loros Svetkaitės spektaklyje, lankiausi Valentino Masalskio spektakliuose dvejuose štai ir trys. Teatras. Loreta Juotkaitė tai šiuolaikinio šokio kaip ir pradininkė Lietuvoj, modernaus šokio, jos labai išpūdingas spektaklis, o Masalskio, kaip visada, geri.

12. Kas Jūsų manymų yra emigracija?

Emigracija, tai gero gyvenimo ieškojimas gal.

13. Kodėl žmonės emigruoja?

Tai būtent nes nori geresnių sąlygų, nori kažką turėti, gal kiti pamatyti netgi, išbandyti save kažkur kitur. Gal visos tos problemos susideda, kad nedarbas, noras, kad ir štai kiek studijuojančių išvažiuoja. Noras kitaip studijuoti kažką kitokio.

14. Ar Jūsų artimųjų tarpe yra emigravusių?

Taip.

15. Kokio amžiaus žmonės emigruoja daugiausia?

Kiek aš dabar pastebėjau, tai ypatingai studentai, kurie išvažiuoja net 18 metų ir jie tikrai nebegrižta. Ir kiek pastebėjau jau tokie vyresni gal apie keturiasdešimt metų, kurie jau nusivylę gal kažkuo, kad čia reikia, na tas neuždirbimas pinigų kažkaip, nežinau net.

16. Ar išvykus kažkam iš Jūsų pažystamų giminaičių, draugų atsirado susvetimėjimo su likusiais Lietuvoje?

Atsirado.

17. Ar emigrantai likusiems Lietuvoje formuoja neigiamą požiūrį į Lietuvos kultūrą?

Nemanau, na kaip, aš ten nesu su tuo susidūrus, kad ten formuotų kažkaip, tiesiog priimi, kad Lietuvoje yra taip, o užsienyje yra kitaip, nėra, kad ten jau kažkaip formuotų ar sakytų kažką. Lietuvoje yra vienokia kultūra, o užsienyje kitokia.

18. Ar dėl emigracijos žmonės sunkiau suburti į meninius kultūrinius renginius?

Tikrai taip.

19. Ar kultūros darbuotojai, vadovai, imasi iniciatyvos, kad gyventojai neemigruotų? Kokios tai iniciatyvos?

Na nelabai tu čia imsiesi iniciatyvos, na ką tu padarysi jei žmogus išvažiuoja ten užsidirbti pinigų ar studijuoti, nelabai tu jį inicijuosi, jei nėra nei darbo nei dar kažko. Vien dėl kultūros jisai tikrai neliks.

20. Ar grįžę iš emigracijos Lietuvos piliečiai siekia įsitraukti į meninę kultūrinę veiklą? Kadangi žinau tik vieną tokį žmogų grįžusi, tai tikrai siekė.

21. Ar iš emigracijos grįžę Lietuvos piliečiai noriai lankosi meniniuose renginiuose? Pagal tą patį asmenį galiu pasakyti, kad noriai.

22. Ar grįžę iš emigracijos Lietuvos piliečiai stengiasi įnešti idėjų, įgytų gyvenant kitoje kultūroje?

Taip, kad ir paimant tuos pačius studentus, kurie pagal erasmus programas išvažiuoja, tai jie parsivežę stengiasi tikrai kažką įnešti, kad pakeisti, įnešti visokių idėjų. Tikrai pati pritariu, kad stengiasi.

23. Ar grįžusiems iš emigracijos gyvenimas Lietuvoje pateisina emigracijoje puoselėtus lūkesčius?

Tikrai ne.

24. Ar emigravusiems žmonėms būdingas meninės kultūrinės veiklos poreikis? Detalizuoti. Aš manau, kad būdingas, vis tiek kiekvienas žmogus, vienam kultūra yra diskotekos, kitam parodos ar dar kažkas. Manau, kad yra būdingas veiklos poreikis. Tiesiog ta kultūra jų skiriasi, koks poreikis, kokiai kultūrai.

25. Koks Jūsų požiūris į šventes - užsienio kultūrų „skolinius“?

Teigiamas, aš manau, kad visai gerai, kad ir tie visi „Helouvynai“ vis tiek, kad ir tie skoliniai, bet vis tiek jie pajvairina ir mūsų šventes ir idėjos naujos.

26. Jums aktualus, bet mano nepaminėtas klausimas apie emigraciją ir meninę kultūrą Lietuvoje?

Aktualus, tikrai aktualus, juo labiau dirbant su kultūra.

Respondentų sugrupuoti duomenys

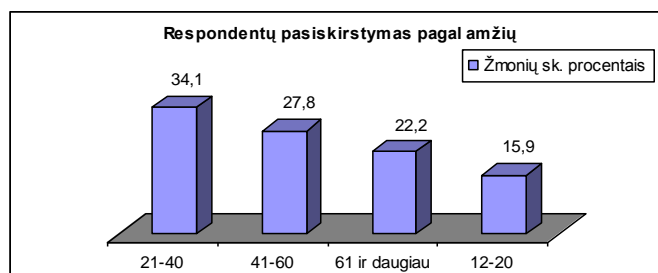
1. Jūsų lytis?

Moterų (69,8 proc.), vyrų (30,2 proc.).

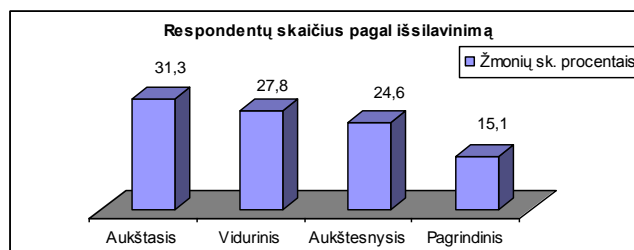
2. Jūsų šeimyninė padėtis?

ištekėjusios/vedę (66,7 proc.), netekėjusios/nevedę (33,3 proc.).

3. Jūsų amžius?

4. Jūsų išsilavinimas?

5. Jūsų pilietybė?

125 respondentai Lietuviai, 1 respondentė Latvė.

6. Kokią įtaką, Jūsų nuomone, emigracija turi Mažeikių rajono gyvenvietėms? Pakomentuokite.

Kategorija	Subkategorijos	Tiriamųjų skaičius	Patvirtinantys teiginiai
Emigracijos įtaka Mažeikių rajono gyvenvietėms	Žmonių mažėjimas	42	<p>„Mažėja gimstamumas, nes žmonės išvyksta ir negrįžta, tuo pačiu metu mažėja jaunimo“.</p> <p>„Išvažiuoja jauni, gabūs, talentingi žmonės. Jie būtų reikalingi ir savam krašte“.</p> <p>„Jaunimas emigruoja, tuštėja kaimai, lieka senyvi gyventojai, nebėra dirbančių žmonių“.</p> <p>„Dėl darbo vietų trūkumo emigravo, nes nedarbas pasiekė didelį lygį ir sunku išgyventi, todėl ir emigruoja“.</p> <p>„Išvažiuoja jaunimas, o jie patys sumaniausi – iniciatyvausi žmonės, kurie galėtų dirbti savo sumanymus realizuoti rajono gyvenvietėse, deja jų idėjas pasiima emigracija“.</p> <p>„Mažėja žmonių skaičius, jaunimas išvyksta, lieka seni žmonės“</p> <p>„Žmonių mažėjimas“.</p>
	Nepasikartojantys teiginiai	18	<p>„Sudėtinga gyventi Lietuvoje, nes užsienio pragyvenimo lygis visai kitoks“.</p> <p>„Menka, nes žmonės iš kaimo išvažiuoja, dėl to, kad mieste susisiekimas gersnis, renginių daugiau, parduotuvių“.</p> <p>„Ieškojimas geresnio gyvenimo“.</p> <p>„Mažeikiuose žmonių skaičius lieka toks pat“.</p> <p>„Naujos galimybės keliauti“.</p> <p>„Daugiau darbų kitoje šalyje“.</p> <p>„Vidinė Lietuvos emigracija didelė, tarptautinė Mažeikių</p>

			maža“. „migracija mažai kuo prisideda, nes daug žmonių nori gyventi mieste, todėl iš kaimų kraustosi“.
	Neigiamą	17	„Neigiamą, nes užsidaro darželiai, mokyklos. Išvažinėja darbo jėga, bei aukštus išsilavinimus įgiję jaunuoliai“. „Neigiamą, daug talentingų žmonių išvyksta“. „Neigiamą, išvyksta daug talentingų, komunikabilių žmonių“.
	Tiriamųjų teiginys „nežinau“	10	Visi teiginiai buvo išsakyti vienu teiginiu „Nežinau“.
	Didelę	9	„Labai didelę, jaunimas nėra užimtas, trūksta veiklos, todėl didelė dalis išvyksta“. „Mano nuomone turi didelę įtaką, kadangi kaimuose mažėja gyventojų, trūksta jaunimo. Gyvenvietės tapo nebeaktyvios“. „Didelę, Mažeikiuose trūksta darbo vietų, todėl visi emigruoja“.
	Jokios	7	„Jokios. Retas emigravęs domisi ir juo labiau dalyvauja kultūrinėje veikloje“. „Neturi jokios įtakos“.
	Nyksta kaimai	6	„Nyksta kaimai“. „Mažėjantis gyventojų skaičius atsiliepia kaimų nykimui“. „Tuštėja gyvenvietės, uždamos mokyklos, mažėja kultūrinis gyvenimas, senėja kaimas“.
	Sudėtinės mintys	6	„Kaimuose mažėja jaunų žmonių šeimų, kaimai senėja, nyksta. Mažėja mokinių skaičius mokyklose, jose jungiamos klasės, uždamos mokyklos“. „Jaunimas išvažiuoja, sensta ir „miršta“ kaimas“. „Išvykus jaunimui, gyvenvietėse lieka vyresnio amžiaus žmonės, manau tai turi įtakos gyvenviečių gyvenimui bei išlikimui“.
	Blogą	5	„Blogą, jaunimas išvažiuoja svetur“. „Blogai, išvažiuoja jaunimas“.
	-	5	Kai kurie nieko neparašė, tik padėjo brūkšni „-“.
	Pinigų pritraukimas	2	„Pinigų pritraukimą“. „Pritraukė pinigų“.

7. Ar Jūsų aplinkoje yra emigravusiųjų?

Teiginys	Variantas	Lytis		Viso:
		Vyras	Moteris	
Ar Jūsų aplinkoje yra emigravusių giminaičių	Taip	23	74	97
	Ne	15	14	29
Ar Jūsų aplinkoje yra emigravusių draugų	Taip	21	39	60
	Ne	17	49	66
Ar Jūsų aplinkoje yra emigravusių pažįstamų	Taip	20	40	60
	Ne	18	48	66
Niekas nėra išvykęs		1	3	4
Viso:		115	267	

Koks jų amžius?

Vieni rašė „Įvairūs – nuo jaunų iki pagyvenusių“, „Jauni, darbštūs žmonės (18-60 m.)“, „Įvairūs, visa šeima“, kiti „1-45“, „20 ir vyresni“, „20-80“ amžiaus, bet daugiausia teigiama, kad nuo „25 iki 40“ amžiaus.

8. Palyginkite meninį kultūrinį gyvenimą: kaip buvo anksčiau ir kaip yra dabar?

a) Nuo 1991 m., iki įstojimo į ES (2004 m. gegužės 1 d.):

Kategorija	Subkategorijos	Tiriamųjų skaičius	Patvirtinantys teiginiai
Meninis kultūrinis gyvenimas nuo 1991m., iki įstojimo į ES (2004 m. gegužės 1 d.)	Aktyvus kultūrinis gyvenimas	32	„Kiekvienam kaime buvo kultūros namai, veikė įvairūs renginiai, veikė įvairūs būreliai, dalyvavo saviveikloje tiek jauni, tiek seni. Kiekvieną savaitgalį vyko šokiai, grojo gyva muzika“ „Anksčiau žmonės labiau skyrė dėmesį meninei kultūrai“ „Kultūrinis gyvenimas vyko aktyviai, buvo daugiau savanorių ir aktyvių žmonių, nebuvo viskas remiamasi pinigais“
	Geras, pagerėjęs	25	„Anksčiau buvo geriau“ „Buvo gerai, renginiai ir šventės nebuvo pamiršti“ „Žmonės gyveno geriau“ Mūsų gyvenvietėje žymiai pagerėjo“ „Žmonės draugiški“ „Daugiau draugų, didesnės bendruomenė“ „Daug renginių“
	Nepasikartojantys teiginiai	18	„Vyravo sovietinis palikimas“ „Kas domėjosi, tas ir dalyvavo“ „Buvome uždaryti po geležine uždanga“ „Prieš įstojant į ES, kultūrinis gyvenimas nebuvo apmireęs, užteko ir tų šventinių renginių, ir ekskursijų bei šiaip pasilinksminimų“ „Pasikeitė daug ekonomiškai ir politiškai, o daugiausia menai“ „Pasikeitė technologijos, rinkos kaina ir žmonių bendravimas“
	Tiriamųjų teiginys „nežinau“	12	„Nežinau, nes buvau dar maža“ „Nežinau, nes buvau per jauna“ „Nežinau, nes gimiau tik 2000m.“ „Nežinau“
	Skurdus kultūrinis gyvenimas	10	„Kultūros gyvenimas buvo organizuojamas prasciau, skurdėjo“ „Trūko koncertų“ „Masinis kultūrinis gyvenimas vyko pasyviai manau, kadangi bendruomenėse trūko lėšų organizuoti renginius, trūko aparatūros, instrumentų ir t.t. patalpos buvo neremontuotos, neįdomios“ „Buvo mažiau žiūrima į meninį – kultūrinį gyvenimą, buvo mažiau renginių“ „Buvo kultūra pradėjusi gesti“
	-	7	Nieko nenorėdami teigti, tiesiog padėjo brūkšnelį
	Nepprisimena, nebuvo gimę	5	„Dar nebuvo gimusi“ „Nežinau – anksčiau buvau dar maža“ „Nepprisimenu“
	Finansiškai pigiau	5	„Anksčiau jaunimui būdavo linksmiau, nes su mažesnėmis išlaidomis galėdavau lankyti daugiau kultūrinių renginių, o dabar bilietai brangoki, tenka daug ko atsisakyti“ „Renginiai buvo organizuojami už prieinamą kainą“ „Anksčiau kultūrinis gyvenimas buvo prieinamas visiems, o dabar tiems kas turi pinigų“
	Priverstiniai renginiai	4	„Buvo daugiau priverstinių. Pagerėjo sąlygos ir kultūrinis gyvenimas“ „Būdavo daug priverstinių renginių“ „Gal daugiau priverstinių“ „Priespauda, draudimai“
	Nedalyvaudavo renginiuose	4	„Mažai kur dalyvaudavau, tai nelabai žinau“ „Anksčiau nesilankėm tuose renginiuose darbai, vaikai“ „Torėjau daug gyvulių, todėl neturėjau laiko domėtis menine veikla“ „Tuo metu nesilankiau kultūriniuose renginiuose, todėl neturiu nuomonės“
	Renginiai jaunimui	4	„Buvo jaunimo – buvo linksmiau“ „Būdavo daugiau renginių jaunimui“ „Anksčiau buvo žmonių“ „Buvo linksmiau, buvo daugiau žmonių“

b) Nuo įstojimo į ES (2004 m. gegužės 1 d.) iki dabar:

Kategorija	Subkategorijos	Tiriamųjų skaičius	Patvirtinantys teiginiai
Meninis kultūrinis gyvenimas nuo įstojimo į ES iki šių dienų	Kultūrinis gyvenimas pagerėjęs, suaktyvėjo	37	„Nuo įstojimo iki dabar mano manymų kultūrinis gyvenimas pagerėjo, kadangi atsirado daugiau lėšų aparatūrai instrumentams. Buvo skirta lėšų patalpų gerinimui. Atsirado aktyvesnių kultūros darbuotojų“ „Po įstojimo išliko ir šiuo metu lygis kyla“ „Vis labiau aukštesnio lygio“ „Kultūrinis gyvenimas vyksta aktyviai, gausėja naujų atlikėjų, tačiau viskas remiasi į finansines galimybes“ „Yra daug saviveiklos būrelių, vienam dalyvauju ir aš“
	Nepasikartojantys teiginiai	24	„Angliškos dainos ir afrikietiški šokiai“ „Šiuo laikotarpiu meninei veikla vykdoma tik dėl tradicijų išlaikymo“ „Meniniame kultūriniame gyvenime žymių pokyčių nėra“ „Dabar laisvesnė renginių forma“ „Kas domėjosi, tas ir dalyvavo“
	Žmonių susiskaldymas, pasyvumas	20	„Mažėja žmonių, draugų susiskaldymas“ „Didelis žmonių susiskaldymas, išsibarstymas. Rūpinimasis savimi“ „Žmonės vis sunkiau sudominti, pritraukti. Ir renginių vyksta mažiau“ „Dabar žmonių požiūris į meninę kultūrą tapo pasyvus“
	Tiriamųjų teiginys „nežinau“	15	„Nežinau“ „Nežinau, bet galvoju gal nelabai kas pasikeitė“ „Nežinau, gal gerai, kad renovuoja“
	-	11	Kai kurie nieko neparašė, tik padėjo brūkšni „-“.
	Mažai kultūrinių renginių	5	„Mažėja kultūrinių renginių“ „Mažai renginių“ „Renginių vyksta vis mažiau“ „Renginiai silpni, jų mažai“
	Jaunimo išvažinėjimas	5	„Dėl emigracijos labai sumažėjo kaime jaunimo, dėl to nukečia kai kurie renginiai“ „Jauni daugiau emigravo“ „Jaunimas buvo aktyvus, daug kur dalyvaudavo, tačiau paskutiniu metu visi išsivažinėję, tad nebėra jaunimo kuris įsitrauktų į meninį – kultūrinį gyvenimą“
	Kultūrinis gyvenimas pablogėjo	4	„Aišku, kad pablogėjo,, „Padėtis dar pablogėjo kultūriniu atžvilgiu,, „Pablogėjo“
	Viskas priklauso nuo pinigų	3	„Žmonės nebenori veltui dirbti“ „Daugiau mokamų renginių nei nemokamų“ „Žmonės nebenori aktyviai dalyvauti, jei tai nereikia finansinės naudos“
	Buvau dar mažas	2	„Buvau dar mažas“ „Buvau per mažas“

9. Jūsų nuomonė apie emigracijos priežastis ir jos padarinius Lietuvai?

		Lytis	
		Vyras	Moteris
Žmonės išvažiuoja į kitas šalis tikėdamiesi puoselėti savo meninę kultūrą	Visiškai sutinku	2,38%	3,17%
	Sutinku	6,35%	6,35%
	Neturiu nuomones	6,35%	19,05%
	Nesutinku	10,32%	34,13%
	Visiškai nesutinku	4,76%	7,14%
Ne Lietuvoje gyvenantys Lietuvos piliečiai ilgisi Lietuviškų meninės kultūros tradicijų	Visiškai sutinku	11,90%	15,08%
	Sutinku	12,70%	24,60%
	Neturiu nuomones	3,97%	20,63%
	Nesutinku	0,79%	7,94%
	Visiškai nesutinku	0,79%	1,59%
Emigruojantys Lietuvos gyventojai vaikus palieka likimo valiai	Visiškai sutinku	5,56%	11,90%
	Sutinku	2,38%	15,08%
	Neturiu nuomones	6,35%	9,52%
	Nesutinku	7,94%	21,43%
	Visiškai nesutinku	7,94%	11,90%
Sugrįžę iš kitų šalių emigrantai perša užsienio menines tradicijas	Visiškai sutinku	3,17%	11,90%
	Sutinku	6,35%	9,52%
	Neturiu nuomones	7,94%	23,02%
	Nesutinku	10,32%	21,43%
	Visiškai nesutinku	2,38%	3,97%
Lietuviška meninė kultūra - praeitis, užverstas puslapis	Visiškai sutinku	3,97%	1,59%
	Sutinku	3,17%	3,97%
	Neturiu nuomones	6,35%	15,08%
	Nesutinku	11,11%	36,51%
	Visiškai nesutinku	5,56%	12,70%
Lietuviškos meninės kultūrinės tradicijos labiausia jaučiamos Lietuvos kaimiškose vietovėse	Visiškai sutinku	7,94%	20,63%
	Sutinku	16,67%	21,43%
	Neturiu nuomones	1,59%	10,32%
	Nesutinku	1,59%	12,70%
	Visiškai nesutinku	2,38%	4,76%
Pagrindinė kaimų nykimo priežastis emigracija	Visiškai sutinku	10,32%	23,02%
	Sutinku	10,32%	17,46%
	Neturiu nuomones	3,97%	12,70%
	Nesutinku	4,76%	13,49%
	Visiškai nesutinku	0,79%	3,17%
Emigracija Lietuvos kaimams teikia išgyvenimo ir maninės kultūros puoselėjimo	Visiškai sutinku	5,56%	7,14%
	Sutinku	4,76%	13,49%
	Neturiu nuomones	12,70%	27,78%
	Nesutinku	3,97%	15,08%
	Visiškai nesutinku	3,17%	6,35%
Emigracija išsigelbėjimas nuo nedarbo	Visiškai sutinku	12,70%	27,78%
	Sutinku	9,52%	24,60%
	Neturiu nuomones	2,38%	7,94%
	Nesutinku	3,17%	6,35%
	Visiškai nesutinku	2,38%	3,17%
Emigracija išsigelbėjimas nuo alkoholizmo ir kt. žalingų įpročių	Visiškai sutinku	2,38%	6,35%
	Sutinku	6,35%	7,94%
	Neturiu nuomones	6,35%	15,87%
	Nesutinku	10,32%	21,43%
	Visiškai nesutinku	4,76%	18,25%

9. Ar prieš įstojant į ES (2004 m. gegužės 1 d.) buvo geriau nes:

		Amžius			
		12-20	21-40	41-60	61 ir daugiau
Klestėjo kultūros namai	Visiškai sutinku	2	13	12	4
	Sutinku	2	17	12	6
	Neturiu nuomones	15	6	5	5
	Nesutinku	1	5	5	10
	Visiškai nesutinku	-	2	1	3
Daugiau buvo kultūros darbuotoju, etatu	Visiškai sutinku	-	2	8	3
	Sutinku	2	7	9	4
	Neturiu nuomones	17	20	8	5
	Nesutinku	1	10	8	13
	Visiškai nesutinku	-	4	2	3
Geresnis gyvenimas kaimuose	Visiškai sutinku	1	10	10	6
	Sutinku	4	18	15	6
	Neturiu nuomones	12	7	5	2
	Nesutinku	3	7	4	12
	Visiškai nesutinku	-	1	1	2
Kultūros centrai geriau aprūpinti garso aparatūra, instrumentais ir t.t.	Visiškai sutinku	1	3	4	2
	Sutinku	2	6	10	5
	Neturiu nuomones	15	24	11	7
	Nesutinku	1	9	6	10
	Visiškai nesutinku	1	1	4	4
Nuoseklesnis valstybinis kultūros rėmimas	Visiškai sutinku	2	4	6	4
	Sutinku	2	10	10	9
	Neturiu nuomones	14	21	11	6
	Nesutinku	1	7	6	6
	Visiškai nesutinku	1	1	2	3

10. Ar Lietuvai įstojus į ES (2004 m. gegužės 1 d.) yra geriau nes:

		Amžius			
		12-20	21-40	41-60	61 ir daugiau
Atnaujinami pastatai, vyksta renovacijos	Visiškai sutinku	3	22	13	9
	Sutinku	10	20	15	16
	Neturiu nuomones	7	1	5	2
	Nesutinku	-	-	1	1
	Visiškai nesutinku	-	-	1	-
Atsirado daugiau kultūros darbuotoju, etatu	Visiškai sutinku	1	4	4	5
	Sutinku	2	11	5	9
	Neturiu nuomones	17	18	9	7
	Nesutinku	-	7	12	4
	Visiškai nesutinku	-	3	5	3
Klesti kaimai	Visiškai sutinku	1	6	2	3
	Sutinku	5	14	6	10
	Neturiu nuomones	8	10	7	3
	Nesutinku	5	9	13	5
	Visiškai nesutinku	1	4	7	7
Turtingesne materialine baze: garso aparatūra, instrumentai ir t.t.	Visiškai sutinku	1	6	2	3
	Sutinku	4	15	9	7
	Neturiu nuomones	12	12	8	6
	Nesutinku	2	6	9	7
	Visiškai nesutinku	1	4	7	5
Žmonės turi galimybę emigruoti	Visiškai sutinku	5	21	16	8
	Sutinku	7	21	13	18
	Neturiu nuomones	7	1	3	-
	Nesutinku	1	-	3	1
	Visiškai nesutinku	-	-	-	1

11. Kaip manote, ar užsienio šalių kultūriniai renginiai daro įtaką Lietuviškoms meninėms tradicijoms?

Užsienio šalių kultūrinių meninių renginių daroma įtaka Lietuviškoms meninėms tradicijoms					Taip	Ne	Nežinau	Viso:
Amžius	12-20	Lytis	Vyras	Vienetai	3	1	8	12
				Procentai	2,4 %	0,8 %	6,3 %	9,5 %
			Moteris	Vienetai	4	2	2	8
				Procentai	3,2 %	1,6 %	1,6 %	6,4 %
	21-40	Lytis	Vyras	Vienetai	8	3	1	12
				Procentai	6,3 %	2,4 %	0,8 %	9,5 %
			Moteris	Vienetai	19	5	7	31
				Procentai	15,1 %	4,0 %	5,6 %	24,7 %
	41-60	Lytis	Vyras	Vienetai	4	2	1	7
				Procentai	3,2 %	1,6 %	0,8 %	5,6 %
			Moteris	Vienetai	14	4	10	28
				Procentai	11,1 %	3,2 %	7,9 %	22,2 %
	61 ir daugiau	Lytis	Vyras	Vienetai	4	2	1	7
				Procentai	3,2 %	1,6 %	0,8 %	5,6 %
			Moteris	Vienetai	10	7	4	21
				Procentai	7,9 %	5,6 %	3,2 %	16,7 %
Viso žmonių:								126
Viso procentais:								100 %

12. Ar gerai, kad Lietuvoje įsitvirtina užsienio šalių šventės?

Atsakymų pasiskirstymas procentais		Amžius			
		12-20	21-40	41-60	61 ir daugiau
Helovynas	Labai gerai	7,1%	13,5%	6,3%	0,8%
	Gerai	5,6%	11,1%	6,3%	4,8%
	Patenkinamai	2,4%	8,7%	7,9%	5,6%
	Blogai	0,8%	0,8%	5,6%	7,1%
	Labai blogai	0%	0%	1,6%	4,0%
Šv. Valentino diena	Labai gerai	9,5%	15,1%	8,7%	2,4%
	Gerai	4,8%	15,1%	9,5%	4,8%
	Patenkinamai	1,6%	4,0%	7,9%	6,3%
	Blogai	0%	0%	1,6%	5,6%
	Labai blogai	0%	0%	0%	3,2%

Įrašykite kitas, Jūsų nuomone svarbias, Lietuvoje populėjančias užsienio šalių šventes:

Dauguma nieko nerašė, kiti įrašė teiginį „nežinau“, o kiti komentuodami parašė, kad jų nuomone, tai : „Raudona nosis“, „Lapkričio 1-oji“, „Populėja kalakuto kepimo tradicija per Kūčias“ ir „Kovo 8-oji“ bei „Vasario 23 d.“.

13. Pakomentuokite savo požiūrį į Lietuvoje įsitvirtinančias vakarietiškas šventes?

Kategorija	Subkategorijos	Tiriamųjų skaičius	Patvirtinantys teiginiai
Požiūris į įsitvirtinančias vakarietiškas šventes	Gerai, patinka, teigiamai	48	„Labai puiku, nes linksmiau gyventi, man patinka“ „Helouynas ir Šv. Valentino diena, tai puikios šventės“ „Gerai, daugiau įvairovės, kažkas naujo“ „Teigiamai, kuo daugiau švenčių, tuo linksmiau“
	Galėtų ir nebūti	20	„Manau, kad Lietuvoje reikėtų populierinti lietuviškas, o ne užsienietiškas šventes“ „Puoselėkime savas šventes“ „Vakarietiškos šventės netinka mūsų kraštui“ „Blogai. Esame lietuviai, todėl puoselėkime savas tradicijas“
	-	17	Nieko nenorėdami teigti, tiesiog padėjo brūkšnelį
	Europos sąjunga- Europinės šventės	15	„Manau, kad vakarietiškos šventės praturtina Lietuvos kultūrinį gyvenimą“ „Esame europoje, tai ir švenčių europietišku daugiau“ „Daugiau užsienio švenčių“ „Idomesnės šventės už Lietuviškas“
	Nepasikartojantys teiginiai	15	„Jei tik žmonės nori, tegul ir būna švenčiamos“ „Helouynas visai svetima šventė lietuviams, o Valentino šventę vertinu teigiamai“ „Svarbiausia laikytis savo valstybės švenčių, o vakarietiškas šventes tegul lieka bendruomenės pasirinkimui“
	Šventės jaunimui	8	„Daugumoje jas švenčia jaunimas“ „Helouynas – daugiau vaikų šventė, ne renginys. o Šv. Valentino diena tai – jaunimo šventė“ „Gražios šventės jaunimui, vaikams“
	Tiriamųjų teiginys „nežinau“	7	„Neturiu nuomonės“ „Be komentarų“ „Nesidomiu“ „Nežinau“

14. Ar Jūs dominėns menine savo krašto kultūra?

				Taip	Ne
Amžius	12-20	Lytis	Vyras	8	4
			Moteris	6	2
	21-40		Vyras	9	3
			Moteris	28	3
	41-60		Vyras	7	0
			Moteris	26	2
	61 ir daugiau		Vyras	7	0
			Moteris	20	1
Viso:				111	15

Jei atsakėte teigiamai, paaiškinkite.

		Lytis	
		Vyras	Moteris
Puoselėjama liekant Lietuvoje	Tikrai taip	15,08%	28,57%
	Taip	10,32%	36,51%
	Neturiu nuomones	3,17%	1,59%
	Ne	0,79%	3,17%
	Tikrai ne	0,79%	0,00%
Dalyvaujama saviveikloje	Tikrai taip	9,52%	15,87%
	Taip	10,32%	30,95%
	Neturiu nuomones	3,17%	7,14%
	Ne	5,56%	14,29%
	Tikrai ne	1,59%	1,59%
Saviveikloje dalyvauja giminaičiai	Tikrai taip	8,73%	23,81%
	Taip	7,94%	30,95%
	Neturiu nuomones	5,56%	3,97%
	Ne	3,97%	10,32%
	Tikrai ne	3,97%	0,79%
Domimasi ką kuria kultūros darbuotojai	Tikrai taip	11,90%	20,63%
	Taip	8,73%	36,51%
	Neturiu nuomones	5,56%	5,56%
	Ne	2,38%	6,35%
	Tikrai ne	1,59%	0,79%
Lyginama su kitų šalių kultūra	Tikrai taip	3,97%	7,94%
	Taip	8,73%	13,49%
	Neturiu nuomones	6,35%	10,32%
	Ne	2,38%	31,75%
	Tikrai ne	8,73%	6,35%

Prie šio uždaro klausimo buvo užduodamas atviro tipo klausimas, „*Kita, įrašykite*“. Buvo tokių respondentų, kurie pareiškė, kad „*Pakanka savų, tik reikia organizuotumo*“, „*Stengiuosi puoselėti ir organizuoti tradicinius renginius, kuo labiau priartinti etnofrafiją*“, „*Mane domina Lietuvos istorija ir kultūra*“ ar „*Žiūriu istorines, menines televizijos laidas. Lankau koncertus, spektaklius*“, „*Man viskas patinka kas yra gražu ir linksma*“. Taip pat „*Man įdomu kaip Europėja Lietuviai*“, „*Man labai nepatinka kai lietuviai dainuoja kita kalba*“.

15. Kaip vertinate meninius kultūrinius renginius Jūsų gyvenvietėje?

		Išsilavinimas			
		Pagrindinis	Vidurinis	Aukštesnysis	Aukštasis
Meniniu kultūrinių renginių vertinimas gyvenvietėje	Teigiamai	14	31	20	29
	Neigiamai	1	3	6	8
	Neturiu nuomones	4	1	5	4

16. Jūsų komentaras:

Kategorija	Subkategorijos	Tiriamųjų skaičius	Patvirtinantys teiginiai
Meninių, kultūrinių renginių vertinimas	-	47	„Nieko nenorėdami teigti, tiesiog padėjo brūkšnelį“
	Puikus	20	„Vyksta daug renginių, papročių, vakaronių šventės skirtos kalendorinėms datoms paminėti“. „Mūsų gyvenvietėje aktyviai vyksta kultūrinis gyvenimas. Rengiama ir organizuojama labai daug renginių. Kultūros darbuotojai aktyviai dirba, pritraukia ir amžiaus žmones į renginius“. „Vertinu teigiamai, nes nuolat kaimo žmonės yra skatinami domėtis kaimo istorija, patys įtraukiami į veiklą, suteikiamos galimybės, pasireikšti meninėje veikloje (renčiamos piešinių, darbėlių, fotografijų ir kt. parodos)“.
	Nepasikartojantys teiginiai	18	„Nėra bendravimo su kaimo žmonėmis visiškai. Gal dabar kas pasikeis parėjus naujam darbuotojui –ai“. „Norėčiau, kad gyvenvietę aplankytų kaimo kapelos iš kitų Lietuvos regionų“. „Lietuviškų mažiau – Europietišku daugiau“.
	Mažai renginių	13	„Trūksta renginių“ „Vedami renginiai įdomūs, tačiau jų yra mažai“ „Mažai meninės (veiklos) renginių“
	Nesidomiu	6	„Nesidomiu“ „Neturiu laiko kada domėtis, eiti, dirbu Anglijoje“. „Nežinau“.
	Blogi	6	„Labai blogai“. „Kultūriniai renginiai nuobodūs“. „Lietuviški renginiai atsibodę ir nuobodūs“.
	Mažėja žmonių	5	„Mažėja žmonių, nebedalyvauja ir nesilanko šventėse“. „Šventės gražios, tik žmonių nebeateina daug“. „Yra renginių ir ne vienas, bet norinčių juose dalyvauti vis mažėja, žmonės nepatenkinti“.
	Daugiau renginių jaunimui	4	„Man labai patiktų, kad kaimuose būtų daugiau užimtas jaunimas, tai mažiau vyktų įvairių negerovių“. „Daugiau švenčių reikėtų jaunimui“. „Daugiau įtraukti jaunimo“.
	Daug kas priklauso nuo kultūros darbuotojų	4	„Labai daug kas priklauso nuo kultūros darbuotojų aktyvumo. Jei sumanūs darbuotojai bendraujantys su žmonėmis tai ir renginiai įdomūs ir pilni žmonių“. „Kultūros darbuotojų atliekamas darbas per menkai įvertinamas. Būtina kelti darbo užmokestį kultūros darbuotojams“. „Manau, kad kultūros darbuotoja galima sakyti iš daug nieko atranda daug gražių dalykų“.
	Geras vyresnių žmonių užimtumas	3	„Mes seni žmonės – pensininkai renkamės į repeticijas, ruošiamės veiklai“ „Dalyvaudama saviveikloje, turiu galimybę susitikimams, pažintims ir su kaimynais saviveikloje padraugauti ir kt.“. „Geras vyresnių žmonių užimtumas“.

17. Ko trūksta Jūsų gyvenvietės meniniame kultūriniame gyvenime:

		Amžius			
		12-20	21-40	41-60	61 ir daugiau
Renginių vaikams	Trūksta	11	31	17	13
	Neturiu nuomonės	4	2	7	4
	Netrūksta	5	10	11	11
Renginių suaugusiems	Trūksta	6	28	16	10
	Neturiu nuomonės	6	1	5	2
	Netrūksta	8	14	14	16
Jaunimo diskotekų	Trūksta	16	34	21	13
	Neturiu nuomonės	2	3	7	5
	Netrūksta	2	6	7	10
Kultūrinių vakarų senjorams	Trūksta	5	26	16	18
	Neturiu nuomonės	10	4	6	0
	Netrūksta	5	13	13	10
Informacijos apie renginius	Trūksta	8	29	14	5
	Neturiu nuomonės	5	3	7	4
	Netrūksta	7	11	14	19
Kviestiniu Lietuvos atlikėjų	Trūksta	14	36	24	13
	Neturiu nuomonės	2	2	5	4
	Netrūksta	4	5	6	11
Lietuviško paveldo tradicijų tęstinumo	Trūksta	2	32	18	21
	Neturiu nuomonės	13	3	9	3
	Netrūksta	5	8	8	4
Saviveiklos kolektyvų	Trūksta	8	24	17	16
	Neturiu nuomonės	7	3	9	1
	Netrūksta	5	16	9	11
Naujų netradicinių renginių	Trūksta	10	33	17	16
	Neturiu nuomonės	9	4	11	5
	Netrūksta	1	6	7	7
Užsienio šalių tradicinių renginių	Trūksta	9	29	19	16
	Neturiu nuomonės	9	11	9	8
	Netrūksta	2	3	7	4
Užsienio atlikėjų pasirodymų	Trūksta	14	36	20	17
	Neturiu nuomonės	6	5	8	7
	Netrūksta	0	2	7	4

18. Kas, Jūsų nuomone, Mažeikių rajono gyvenvietėse yra tikrieji meninės kultūros židiniai?

		Lytis	
		Vyras	Moteris
Gyvenviečių seniūnijos	Visiškai sutinku	16	19
	Sutinku	8	42
	Neturiu nuomones	5	10
	Nesutinku	4	8
	Visiškai nesutinku	5	9
Gyvenviečių bendruomenės	Visiškai sutinku	19	26
	Sutinku	11	50
	Neturiu Nuomones	5	8
	Nesutinku	2	3
	Visiškai nesutinku	1	1
Gyvenvietės mokykla	Visiškai sutinku	18	24
	Sutinku	12	41
	Neturiu nuomones	4	15
	Nesutinku	1	4
	Visiškai nesutinku	3	4
Gyvenviečių kultūros centrai ir kultūros namai	Visiškai sutinku	24	49
	Sutinku	10	29
	Neturiu nuomones	2	9
	Visiškai nesutinku	2	1
Gyvenvietėse kultūros židinių iš viso nėra	Visiškai sutinku	4	9
	Sutinku	3	7
	Neturiu nuomones	4	16
	Nesutinku	7	28
	Visiškai nesutinku	20	28

Kita, įrašykite:

Dauguma nieko nerašė, tačiau kiti pridūrė, kad „Savoriai“, „Bibliotekos“, „Daugiafunkcinis centras“, „Kaimo bendruomenė ir kultūros centrai aktyviai dalyvauja meninėje veikloje“, „Žmonės“ ar „Kultūros židiniai gali būti paprasčiausiai žmonių susibūrimai, svarbiausia organizuotumas“.

19. Kaip, Jūsų nuomone, gali keistis meninė kultūra paveikta emigracijos?

		Amžius			
		12-20	21-40	41-60	61 ir daugiau
Tradiciniu kalbų nykimas	Taip	13	22	22	19
	Ne	7	21	13	9
Lietuviškų liaudies dainų kaita	Taip	15	23	13	16
	Ne	5	20	22	12
Kalbos užmiršimas	Taip	12	16	15	15
	Ne	8	27	20	13
Naujų instrumentų puoselėjimas, atsiradimas	Taip	9	25	13	6
	Ne	11	18	22	22
Lietuviškų tradicijų nykimas	Taip	14	28	20	22
	Ne	6	15	15	6

Kita: (pateikite savo nuomonę)

„Nesikeis, nes ją puoselėjame, kad ir kitur gyvenam“, „Kaimo žmonės nelabai yra linkę emigruoti, todėl, mano nuomone, meninės kultūros nepaveikia“, „Aš manau, kad pasilikę lietuviai sugebės išlaikyti savo kalbą, tradiciją ir dainas. Ačiū už tai“. „Trumpai, jei yra tikras lietuvis, tai jis tikrai niekada nepamirš papročių, o ypač kalbos – gimtosios“, „Kultūrų susimaišymas“, „Emigracija sunaikins, tai kas šimtmečiais buvo sukurta ir nepaliks galimybės, to atkurti“, „Naujų kalbų atsiradimas, puoselėjimas“.

**TIRIAMŪJŲ SPRENDIMĄ EMIGRUOTI LEMIANČIŲ VEIKSNIŲ
PRIKLAUSOMYBĖ NUO KITŲ VEIKSNIŲ**

1 lentelė

Pirsono koreliacijos koeficientas įvertinantis fiksuoto ryšio stiprumą giminaičių, draugų ir pažįstamų apsisprendimą emigruoti ir tiriamųjų demografinis blokas

Correlations

		Lytis	Šeimyninė padėtis	Amžius	Išsilavinimas
Ar Jusu aplinkoje yra emigravusių giminaičių	Pearson Correlation	-,257**	,173	-,138	-,011
	p	,004	,052	,124	,901
	N	126	126	126	126
Ar Jusu aplinkoje yra emigravusių draugų	Pearson Correlation	,118	-,120	,210*	-,068
	p	,188	,180	,018	,447
	N	126	126	126	126
Ar Jusu aplinkoje yra emigravusių pažįstamų	Pearson Correlation	,084	-,055	-,005	-,011
	p	,348	,544	,957	,907
	N	126	126	126	126

*. Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

**. Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

2 lentelė

Ar Jusu aplinkoje yra emigravusių giminaičių ryšys su lytimi

Lytis	Teiginiai	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Moterys	Taip	74	84,1	84,1	84,1
	Ne	14	15,9	15,9	100
	Total	88	100	100	
Vyrai	Taip	23	60,5	60,5	60,5
	Ne	15	39,5	39,5	100
	Total	38	100	100	

3 lentelė

Ar Jusu aplinkoje yra emigravusių draugų ryšys su amžiumi

Amžius	Teiginiai	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
12-20	Taip	10	50,0	50,0	50,0
	Ne	10	50,0	50,0	100,0
	Total	20	100,0	100,0	
21-40	Taip	26	60,5	60,5	60,5
	Ne	17	39,5	39,5	100,0
	Total	43	100,0	100,0	
41-60	Taip	16	45,7	45,7	45,7
	Ne	19	54,3	54,3	100,0
	Total	35	100,0	100,0	
61 ir daugiau	Taip	7	25,0	25,0	25,0
	Ne	21	75,0	75,0	100,0
	Total	28	100,0	100,0	

Pirsono koreliacijos koeficientas įvertinantis fiksuoto ryšio stiprumą dėl emigracijos priežasčių, padarinių ir tiriamųjų amžius

Correlations

		Lytis	Šeimyninė padėtis	Amžius	Išsilavinimas
Žmonės išvažiuoja į kitas šalis tikėdamiesi puoselėti savo meninę kultūrą	Pearson Correlation	,098	-,092	,087	,131
	p	,273	,305	,331	,145
	N	126	126	126	126
Ne Lietuvoje gyvenantys Lietuvos piliečiai ilgisi Lietuviškų meninės kultūros tradicijų	Pearson Correlation	,229**	-,055	-,022	,111
	p	,010	,539	,810	,218
	N	126	126	126	126
Emigruojantys Lietuvos gyventojai vaikus palieka likimo valiai	Pearson Correlation	-,083	,206*	-,067	-,110
	p	,356	,021	,454	,218
	N	126	126	126	126
Sugrižę iš kitų šalių emigrantai perša užsienio menines tradicijas	Pearson Correlation	-,054	-,078	,275**	-,138
	p	,548	,387	,002	,122
	N	126	126	126	126
Lietuviška meninė kultūra - praeitis, užverstas puslapis	Pearson Correlation	,185*	-,125	,193*	,260**
	p	,038	,163	,030	,003
	N	126	126	126	126
Lietuviškos meninės kultūrinės tradicijos labiausiai jaučiamos Lietuvos kaimiškose vietovėse	Pearson Correlation	,108	,000	,195*	,155
	p	,229	1,000	,028	,083
	N	126	126	126	126
Pagrindinė kaimų nykimo priežastis emigracija	Pearson Correlation	,072	,064	,061	-,060
	p	,424	,473	,495	,505
	N	126	126	126	126
Emigracija Lietuvos kaimams teikia išgyvenimo ir meninės kultūros puoselėjimo	Pearson Correlation	,075	,095	-,071	-,012
	p	,402	,290	,430	,896
	N	126	126	126	126
Emigracija išsigelbėjimas nuo nedarbo	Pearson Correlation	-,028	,052	-,013	-,147
	p	,758	,560	,885	,102
	N	126	126	126	126
Emigracija išsigelbėjimas nuo alkoholio ir kt. žalingų įpročių	Pearson Correlation	,091	-,114	,002	,306**
	p	,310	,204	,982	,000
	N	126	126	126	126

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

* . Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

Ne Lietuvoje gyvenantys Lietuvos piliečiai ilgisi Lietuviškų meninės kultūros tradicijų ryšys su lytimi

Lytis	Teiginiai	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Moterys	Visiškai sutinku	19	21,6	21,6	21,6
	Sutinku	31	35,2	35,2	56,8
	Neturiu nuomonės	26	29,5	29,5	86,4
	Nesutinku	10	11,4	11,4	97,7
	Visiškai nesutinku	2	2,3	2,3	100,0
	Total	88	100,0	100,0	
Vyrai	Visiškai sutinku	15	39,5	39,5	39,5
	Sutinku	16	42,1	42,1	81,6
	Neturiu nuomonės	5	13,2	13,2	94,7
	Nesutinku	1	2,6	2,6	97,4
	Visiškai nesutinku	1	2,6	2,6	100,0
	Total	38	100,0	100,0	

Sugrįze iš kitų šalių emigrantai perša užsienio menines tradicijas ryšys su amžiumi

Amžius	Teiginiai	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
12-20	Visiškai sutinku	1	5,0	5,0	5,0
	Sutinku	6	30,0	30,0	35,0
	Neturiu nuomonės	7	35,0	35,0	70,0
	Nesutinku	5	25,0	25,0	95,0
	Visiškai nesutinku	1	5,0	5,0	100,0
	Total	20	100,0	100,0	
21-40	Visiškai sutinku	13	30,2	30,2	30,2
	Sutinku	7	16,3	16,3	46,5
	Neturiu nuomonės	12	27,9	27,9	74,4
	Nesutinku	10	23,3	23,3	97,7
	Visiškai nesutinku	1	2,3	2,3	100,0
	Total	43	100,0	100,0	
41-60	Visiškai sutinku	5	14,3	14,3	14,3
	Sutinku	4	11,4	11,4	25,7
	Neturiu nuomonės	11	31,4	31,4	57,1
	Nesutinku	14	40,0	40,0	97,1
	Visiškai nesutinku	1	2,9	2,9	100,0
	Total	35	100,0	100,0	
60 ir daugiau	Sutinku	3	10,7	10,7	10,7
	Neturiu nuomonės	9	32,1	32,1	42,9
	Nesutinku	11	39,3	39,3	82,1
	Visiškai nesutinku	5	17,9	17,9	100,0
	Total	28	100,0	100,0	

Pirsono koreliacijos koeficientas įvertinantis fiksuoto ryšio stiprumą tarp užsienio šalių kultūrinių renginių daromos įtakos Lietuviškoms meninėms tradicijoms ir tiriamųjų demografinio bloko

Correlations

		Lytis	Seimynine padėtis	Amzius	Issilavinimas
Užsienio šalių kultūriniai meniniai renginiai daro įtaką Lietuviškoms meninėms tradicijoms	Pearson Correlation	-,033	,053	-,092	-,105
	p	,710	,559	,304	,240
	N	126	126	126	126

Pirsono koreliacijos koeficientas įvertinantis fiksuoto ryšio stiprumą tarp užsienio šalių švenčių, tokių kaip Helovynas ir Šv. Valentino diena ir tiriamųjų demografiniu bloku

Correlations

		Lytis	Seimynine padėtis	Amzius	Issilavinimas
Helovynas	Pearson Correlation	,101	-,236**	,492**	-,028
	p	,259	,008	,000	,753
	N	126	126	126	126
Šv. Valentino diena	Pearson Correlation	,098	-,133	,518**	-,115
	p	,274	,139	,000	,198
	N	126	126	126	126

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

* . Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

Helovynas ir ryšys su amžiumi

Amžius	Teiginiai	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
12-20	Labai gerai	9	45,0	45,0	45,0
	Gerai	7	35,0	35,0	80,0
	Patenkinamai	3	15,0	15,0	95,0
	Blogai	1	5,0	5,0	100,0
	Total	20	100,0	100,0	
20-41	Labai gerai	17	39,5	39,5	39,5
	Gerai	14	32,6	32,6	72,1
	Patenkinamai	11	25,6	25,6	97,7
	Blogai	1	2,3	2,3	100,0
	Total	43	100,0	100,0	
41-60	Labai gerai	8	22,9	22,9	22,9
	Gerai	8	22,9	22,9	45,7
	Patenkinamai	10	28,6	28,6	74,3
	Blogai	7	20,0	20,0	94,3
	Labai blogai	2	5,7	5,7	100,0
	Total	35	100,0	100,0	
60 ir daugiau	Labai gerai	1	3,6	3,6	3,6
	Gerai	6	21,4	21,4	25,0
	Patenkinamai	7	25,0	25,0	50,0
	Blogai	9	32,1	32,1	82,1
	Labai blogai	5	17,9	17,9	100,0
	Total	28	100,0	100,0	

Šv. Valentino diena ryšys su amžiumi

Amžius	Teiginiai	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
12-20	Labai gerai	12	60,0	60,0	60,0
	Gerai	6	30,0	30,0	90,0
	Patenkinamai	2	10,0	10,0	100,0
	Total	20	100,0	100,0	
21-40	Labai gerai	19	44,2	44,2	44,2
	Gerai	19	44,2	44,2	88,4
	Patenkinamai	5	11,6	11,6	100,0
	Total	43	100,0	100,0	
41-60	Labai gerai	11	31,4	31,4	31,4
	Gerai	12	34,3	34,3	65,7
	Patenkinamai	10	28,6	28,6	94,3
	Blogai	2	5,7	5,7	100,0
	Total	35	100,0	100,0	
61 ir daugiau	Labai gerai	3	10,7	10,7	10,7
	Gerai	6	21,4	21,4	32,1
	Patenkinamai	8	28,6	28,6	60,7
	Blogai	7	25,0	25,0	85,7
	Labai blogai	4	14,3	14,3	100,0
	Total	28	100,0	100,0	

Pirsono koreliacijos koeficientas įvertinantis fiksuoto ryšio stiprumą tarp savo krašto domėjimosi menine kultūra ir tiriamųjų demografinio bloko

Correlations

		Lytis	Šeimyninė padėtis	Amžius	Išsilavinimas
Ar domimasi menine savo krašto kultūra	Pearson Correlation	-,132	,260**	-,255**	-,073
	p	,140	,003	,004	,415
	N	126	126	126	126
Puoselėjama liekant Lietuvoje	Pearson Correlation	-,019	,169	-,176*	-,085
	p	,836	,058	,049	,342
	N	126	126	126	126
Dalyvaujama saviveikloje	Pearson Correlation	,015	,010	-,256**	,180*
	p	,871	,914	,004	,043
	N	126	126	126	126
Saviveikloje dalyvauja giminaičiai	Pearson Correlation	-,198*	,096	-,075	-,074
	p	,026	,287	,407	,413
	N	126	126	126	126
Domimasi ką kuria kultūros darbuotojai	Pearson Correlation	-,048	,112	-,255**	-,186*
	p	,591	,211	,004	,037
	N	126	126	126	126
Lyginama su kitų šalių kultūra	Pearson Correlation	,036	-,031	-,178*	,056
	p	,688	,729	,046	,530
	N	126	126	126	126

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

* . Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

Ar domimasi menine savo krašto kultūra ryšys su amžiumi

Amžius	Teiginiai	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
12-20	Taip	14	70,0	70,0	70,0
	Ne	6	30,0	30,0	100,0
	Total	20	100,0	100,0	
21-40	Taip	14	70,0	70,0	70,0
	Ne	6	30,0	30,0	100,0
	Total	20	100,0	100,0	
41-60	Taip	33	94,3	94,3	94,3
	Ne	2	5,7	5,7	100,0
	Total	35	100,0	100,0	
61 ir daugiau	Taip	27	96,4	96,4	96,4
	Ne	1	3,6	3,6	100,0
	Total	28	100,0	100,0	

Ar domimasi menine savo krašto kultūra ryšys su šeimynine padėtimi

Šeimyninė padėtis	Teiginiai	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Ištekėjusi/vedęs	Taip	79	94,0	94,0	94,0
	Ne	5	6,0	6,0	100,0
	Total	84	100,0	100,0	
Netekėjusi/nevedęs	Taip	32	76,2	76,2	76,2
	Ne	10	23,8	23,8	100,0
	Total	42	100,0	100,0	

Saviveikloje dalyvauja giminaičiai ryšys su lytimi

Lytis	Teiginiai	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Moteris	Tikrai taip	30	34,1	34,1	34,1
	Taip	39	44,3	44,3	78,4
	Neturiu nuomones	5	5,7	5,7	84,1
	Ne	13	14,8	14,8	98,9
	Tikrai ne	1	1,1	1,1	100,0
	Total	88	100,0	100,0	
Vyras	Tikrai taip	11	28,9	28,9	28,9
	Taip	10	26,3	26,3	55,3
	Neturiu nuomones	7	18,4	18,4	73,7
	Ne	5	13,2	13,2	86,8
	Tikrai ne	5	13,2	13,2	100,0
	Total	38	100,0	100,0	

**Pirsono koreliacijos koeficientas įvertinantis fiksuoto ryšio stiprumą tarp gyvenvietėse
meninio kultūrinio gyvenimo trūkumų ir tiriamųjų demografinio bloko**

Correlations

		Lytis	Seimynine padėtis	Amžius	Issilavinimas
Renginiai vaikams	Pearson Correlation	,087	,070	,140	-,116
	p	,335	,439	,118	,195
	N	126	126	126	126
Renginiai suaugusiems	Pearson Correlation	-,081	,101	,105	-,213*
	p	,367	,258	,241	,016
	N	126	126	126	126
Jaunimo diskotekos	Pearson Correlation	,026	-,133	,268**	-,065
	p	,773	,139	,002	,473
	N	126	126	126	126
Kultūriniai vakarai senjorams	Pearson Correlation	-,120	,038	-,048	-,208*
	p	,180	,677	,592	,020
	N	126	126	126	126
Informacijos apie renginius	Pearson Correlation	-,028	,030	,273**	-,131
	p	,753	,735	,002	,143
	N	126	126	126	126
Kviestiniai Lietuvos atlikejai	Pearson Correlation	,055	-,034	,217*	-,105
	p	,538	,702	,015	,243
	N	126	126	126	126
Lietuviško paveldo tradicijų tęstinumas	Pearson Correlation	-,119	,275**	-,198*	-,319**
	p	,184	,002	,026	,000
	N	126	126	126	126
Saviveiklos kolektyvai	Pearson Correlation	-,159	,038	-,013	-,142
	p	,076	,677	,885	,114
	N	126	126	126	126
Nauji netradiciniai renginiai	Pearson Correlation	,123	,052	,125	-,146
	p	,170	,566	,165	,103
	N	126	126	126	126
Užsienio šalių tradiciniai renginiai	Pearson Correlation	,093	,095	,035	-,110
	p	,300	,290	,699	,221
	N	126	126	126	126
Užsienio atlikėjų pasirodymai	Pearson Correlation	,147	-,034	,197*	-,153
	p	,101	,710	,027	,087
	N	126	126	126	126

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

* . Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

Pirsono koreliacijos koeficientas įvertinantis fiksuoto ryšio stiprumą tarp tikrųjų meninės kultūros židinių ir tiriamųjų demografinio bloko

Correlations

		Lytis	Seimynine padėtis	Amžius	Issilavinimas
Gyvenviečių seniūnijos	Pearson Correlation	,025	,035	-,061	-,071
	p	,779	,697	,496	,427
	N	126	126	126	126
Gyvenviečių bendruomenės	Pearson Correlation	,044	,065	-,229**	-,173
	p	,628	,470	,010	,053
	N	126	126	126	126
Gyvenvietės mokykla	Pearson Correlation	,088	-,042	-,056	-,188*
	p	,329	,640	,536	,035
	N	126	126	126	126
Gyvenviečių kultūros centrai ir kultūros namai	Pearson Correlation	,000	,033	-,086	-,261**
	p	,997	,710	,338	,003
	N	126	126	126	126
Gyvenvietėse židinių iš viso nėra	Pearson Correlation	-,097	-,162	-,009	,125
	p	,281	,069	,918	,163
	N	126	126	126	126

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

* . Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

Gyvenviečių bendruomenės ryšys su amžiumi

Amžius	Teiginiai	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
12-20	Visiškai sutinku	3	15,0	15,0	15,0
	Sutinku	6	30,0	30,0	45,0
	Neturiu Nuomonės	9	45,0	45,0	90,0
	Nesutinku	2	10,0	10,0	100,0
	Total	20	100,0	100,0	
21-40	Visiškai sutinku	16	37,2	37,2	37,2
	Sutinku	25	58,1	58,1	95,3
	Neturiu Nuomonės	1	2,3	2,3	97,7
	Nesutinku	1	2,3	2,3	100,0
	Total	43	100,0	100,0	
41-60	Visiškai sutinku	12	34,3	34,3	34,3
	Sutinku	18	51,4	51,4	85,7
	Neturiu Nuomonės	2	5,7	5,7	91,4
	Nesutinku	1	2,9	2,9	94,3
	Visiškai nesutinku	2	5,7	5,7	100,0
	Total	35	100,0	100,0	
61 ir daugiau	Visiškai sutinku	14	50,0	50,0	50,0
	Sutinku	12	42,9	42,9	92,9
	Neturiu Nuomonės	1	3,6	3,6	96,4
	Nesutinku	1	3,6	3,6	100,0
	Total	28	100,0	100,0	

Pirsono koreliacijos koeficientas įvertinantis fiksuoto ryšio stiprumą tarp tikrųjų meninės kultūros židinių ir tiriamųjų demografinio bloko

Correlations

		Lytis	Seimynine padėtis	Amžius	Issilavinimas
Tradicinių kalbų nykimas	Pearson Correlation	-,174	,080	-,067	-,020
	Sig. (2-tailed)	,051	,371	,453	,826
	N	126	126	126	126
Lietuviškų liaudies dainų kaita	Pearson Correlation	,062	-,022	,123	-,045
	Sig. (2-tailed)	,489	,803	,171	,618
	N	126	126	126	126
Kalbos užmiršimas	Pearson Correlation	,052	-,191*	-,005	,153
	Sig. (2-tailed)	,561	,032	,955	,087
	N	126	126	126	126
Naujų instrumentų puoselėjimas, atsiradimas	Pearson Correlation	,036	-,011	,222*	-,082
	Sig. (2-tailed)	,692	,899	,012	,360
	N	126	126	126	126
Lietuviškų tradicijų nykimas	Pearson Correlation	-,159	,036	-,045	-,053
	Sig. (2-tailed)	,075	,691	,619	,559
	N	126	126	126	126

*. Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).